HİÇ DENEDİNİZ Mİ?

YA BUGÜN ŞANSLI GÜNÜNÜZSE...

CASINO

Büyük Efes Oteli
Adres: Alsancak-İZMİR
Tel: 9 (51) 147 568

GRAND HOTEL TARABYA
Adres: Tarabya-İSTANBUL
Tel: 9 (1) 162 39 94

HOTEL MAÇKA
Adres: Maçka-İSTANBUL
Tel: 9 (1) 133 04 63

HOTEL Çelik Palas
Adres: Çekirge-BURSA
Tel: 9 (24) 365 446
Saatler: 13.00 - 03.00

18 EKİM 1987 YIL:5 SAYI:41 700 TL. (KDV dahil)

nokta

YÖK YASASI DEĞİŞTİRİLİYOR

Komünizm yeni bir kimlik ararken

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ'NİN ÖYKÜSÜ

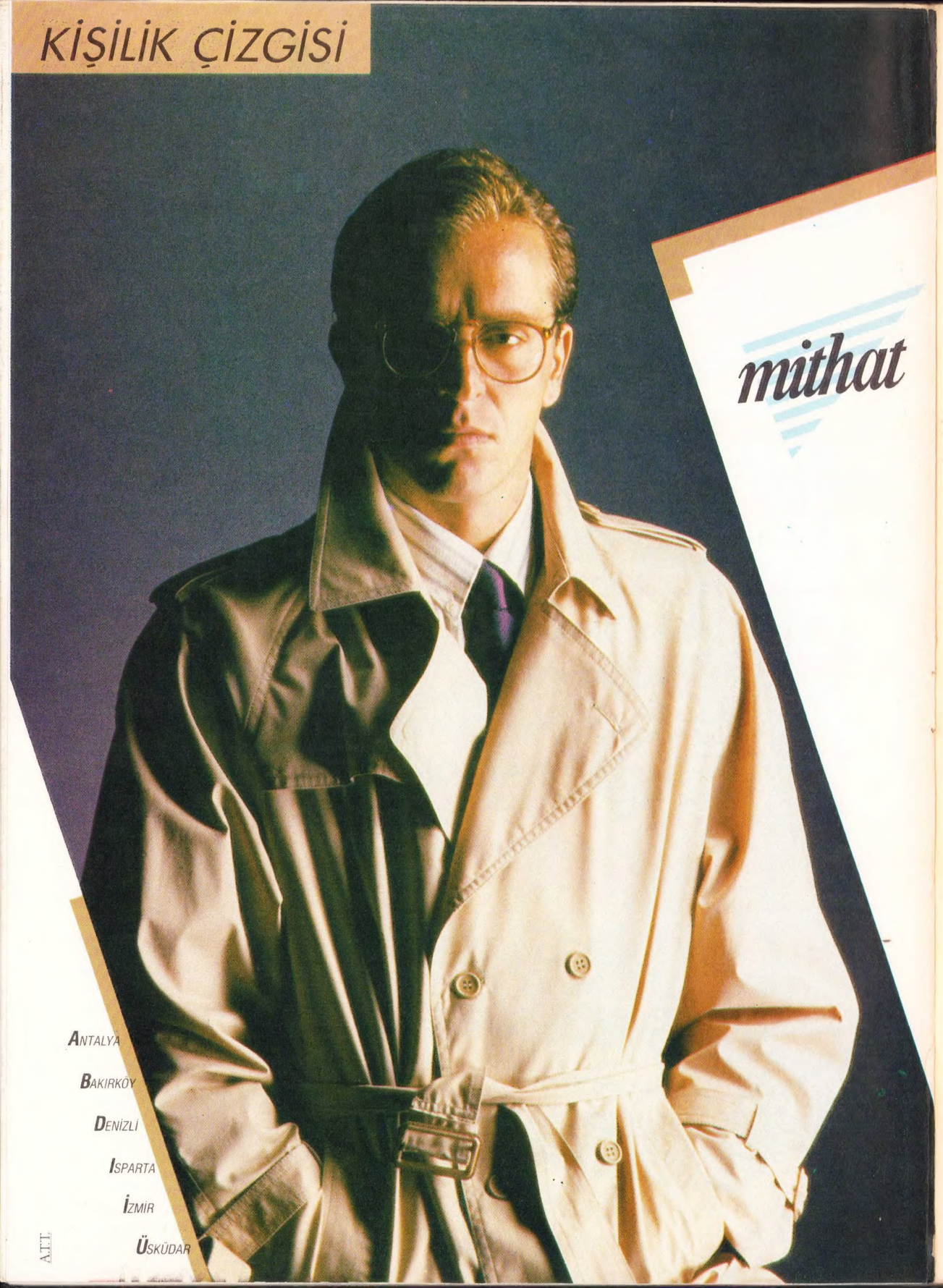

İÇİNDEKİLER

KAPAK

Türkiye Komünist Partisi'nin öyküsü 12
Söyleşi/ Attila İlhan 19

TÜRKİYE

YÖK Kanunu değişiyor 22
Söyleşi / Vedat Dalokay 24
Bir kumarhane kavgası 28
Bir muhbirin öyküsü 30
Söyleşi / Michel Ceraminot 32
Pastırmalı pide verme suçu 34

DÜNYA

İşçi Partisi'nin umudu Thatcherizm 38
Söyleşi / Hildita Guevara 40
Goya sahtekâr mı? 44

EKONOMİ

İzmir'de marketler savaşı 48

TOPLUM

İktidarsızlığa karşı protez 54
Bir güzellik yarışması 57
Kavgacı bir toplum 62

KÜLTÜR SANAT

Türkan Şoray'ın ikinci saltanatı 66
Savulun, eskiler geliyor... 69

İZLENİMLER

Devlet Operası 72

SPOR

Eyüp Can 76

DİĞER BÖLÜMLER

Nokta'dan 5
Ne Nerede 6
Panorama / Türkiye 36
Panorama / Dünya 46
Günlerin Getirdiği 50
Mektuplar 78
Bulmaca 79
Test 80
Kutu Kutu 82

TKP'nin öyküsü

Komünizmin yeni kimlik arayışı ve Gorbaçov şokuyla gelen birleşme. TKP-TİP birleşmesinin perde arkası. TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu, TİP Genel Başkanı Behice Boran ve Türk solunun öteki temsilcileri birleşmeyi nasıl değerlendiriyor? TKP'nin 67 yıllık illegal geçmişinin öyküsü.

(Sayfa 12)

YÖK yok oluyor

YÖK Yasası'nı temelden değiştirmeyi planlayan Başbakan Özal yeni tasarı için Adnan Kahveci'yi görevlendirdi. Büyük üniversitelerden başlatılacak uygulamada idari ve mali özerklik hedeflenecek.

(Sayfa 22)

Ereksiyon ithalatı

Organik kökenli iktidarsızlık vakalarında yüzde yüze yakın bir etkinlikle kullanılan ereksiyon aletleri ithalat kanallarından furya halinde yurdumuza girmeye başladı. Penisin içine ve kasıklara monte edilen protez, vücudun dışından hiçbir şekilde görülmüyor ve istenildiği gibi kontrol edilebiliyor.

(Sayfa 54)

Savulun eskiler geliyor

Yaşadıkları dönemde önemsenmemiş ve ölümlerinden sonra da pek hatırlanmamış kimi edebiyatçılar birbiri ardından gündeme geliyor. İşin asıl ilgi çekici yanı, eski edebiyatçıları gündeme getirenlerin gençler olması.

(Sayfa 69)

Yeni Şoray

Bu yılki Antalya Film Festivali'nde En İyi Kadın Oyuncu seçilen Türkan Şoray Yeşilçam'ın kendisini yenileme çabalarına paralel olarak yeni bir imaj vermeye başladı. Şoray, yeni filmlerinde çağdaş kadının sorunlarını ve yaşamını canlandıran rollerde görülüyor.

(Sayfa 66)

Kumaşı seçerek satanlar, modayı yaratanlar
ve gardroplarında özel giysiler bulunduranlar için

ÇOK ÖZEL

Art Tekstil'in ithal ettiği, moda dünyasının
en ünlü markaları(*) ile Altınyıldız ve Çebiteks kışlıkları birarada.
Hepsi nadide... hepsi çok özel bir kış için.

İTHAL KUMAŞLAR
100'S Quality İngiliz/İtalyan yünlüler, % 100 Lama, Cashmere, Camelhair palto ve ceketlikler, Harris Tweed ceketlikler, Mohair/yün karışımı Chanel tayyörlükler, Jakar desenli İtalyan yünlüler, Fransız ve İtalyan abiye tuvaletlik ve gece elbiselikleri, Fransız kadifeler.

ÇEBİTEKS
% 100 yün gabardinler, % 100 yün kadın/erkek desenli elbiselikler.

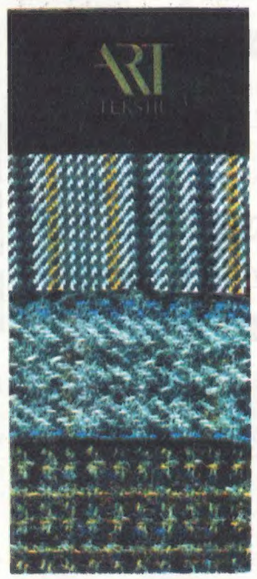

ALTINYILDIZ
Yün/mohair buklet tayyörlükler, Yün/mohair karışımı erkek ceket ve paltoluklar, 90'S Quality Super Fine erkek elbiselikler, Lambswool tayyör ve paltoluklar, Shetland kadın/erkek paltoluklar, % 100 yün velur mantoluklar, % 100 yün Dra, Yün/angora karışımı kadın/erkek kumaşları.

ART TEKSTİL

ART TEKSTİL
Sanayi-Ticaret ve Pazarlama A.Ş.
Abdi İpekçi C. 55/A Nişantaşı-İstanbul
Tel: 131 48 92 - 147 75 19
526 82 65 - 522 03 13 - 527 75 14
Teleks: 28 278 atst tr

* *Christian Fishbacher, Clissold, Corisia, Dormeuil, Eurojersey, Girmes, Guabello, H. Gut, Harris Tweed, Hausmann Moss, Jules Tournier, Minova, Ratti, Samuel Tweed, Stehli, Taco, Takisada, Velour de France, Weil der Stadt, Whiteley and Green.*

Art Tekstil bir Çebiteks kuruluşudur.

"Sevgili ihtiyarlar... Topuklarımın gene Rozinante'nin kaburgalarına değdiğini hissediyorum..."

"Sevgili ihtiyarlar" onun annesi ile babasıydı. Rozinante, ünlü Don Kişot'un atının ismi... Bu satırların yazarı ise, devrimin romantik ve efsanevi çocuğu Che Guevara. Guevara, ünlü Küba devrimindeki başarısından sonra gerilla savaşına devam etmek için Bolivya'ya giderken annesine ve babasına bu notu bırakmıştı. Yaşamını daha iyi bir dünya için mücadeleye adayan ve sonuçta bir Bolivyalı çavuşun kurşunları ile can veren bu devrim savaşçısı, yeni bir kavgaya giderken, kendisini bir Don Kişot olarak niteleyebilecek bir hoşgörünün sahibiydi. Bu hafta Nokta'nın Dünya sayfalarında okuyacağınız söyleşisinde kızı Hildita onun bazı özelliklerini şöyle anlatıyor: "Mutlu olduğu zamanlar gırgıra başlar, bana küfür etmesini öğretirdi... Televizyon seyretmeyi ve boksu çok severdi..."

Çocuğuna küfür etmesini öğreten, TV seyretmeyi, boksu seven, kendini Don Kişot'a benzeten devrimin bu efsanevi ismi, dünyanın her yanında 68 kuşağının bayrağı gibiydi... Bizde de öyleydi... Che'nin posterleri odalarımızın duvarlarını süslerdi...

Ben, biraz ileri gitmiş olmalıyım... O yıllarda oturduğum küçük apartman katında Che'nin ünlü posterlerinden birini tuvaletin kapısının iç yüzüne asmıştım. Bir gün arkadaşlarımdan birinin hiç ummadığım bir tepkisiyle karşılaştım bu yüzden... "Che'nin resmi de tuvalete asılır mıydı..? Bu devrime, devrimciye karşı yapılan en büyük hakaretti..." (Halit, hatırlıyor musun o tartışmayı..?)

Herhalde, Che, orada olsaydı, kasıklarını tutup kahkahalarla gülerdi...

Guevara'nın öldürüldüğü günden bu yana tam yirmi yıl geçti... Bu yirmi yıl içinde de çok şeyler değişti... Che'nin daha o zamanlar yaşadığı hoşgörü ortamı bugün yavaş yavaş yeşermeye başlıyor Türkiye'de... Artık o eski, katı dogmacı anlayış yerini, bir başka ortama bırakıyor... Eskiden birbirlerini bir kaşık suda boğmaya çalışan değişik fraksiyon sahipleri bugün görüşüyor, tartışıyor, hatta "aynı çatı" altında birlikte aynı amaç için çalışabiliyorlar. Aynı sektörlerde buluşuyor, aynı barlara gidip aynı içkileri içip, ortak bir yaşam tarzını seçiyorlar...

Herhalde çağa ayak uydurma çabaları bunlar... Komünizmin temel direklerinden biri olan Rusya'da bile Gorbaçov bir yumuşama politikasını gündeme getirmemiş miydi..? İşte bu değişen dünyanın yumuşama ortamına en şaşırtıcı ve taze örnek hafta içinde karara bağlanmıştı: Zaman zaman "kanlı bıçaklı düşman" olan Türkiye İşçi Partisi ve Türkiye Komünist Partisi, birleşmişlerdi...

Nokta'nın kapak sayfalarında TKP'nin ilginç öyküsü ile birlikte, Genel Sekreter Haydar Kutlu'nun parti hakkındaki değişen görüşlerini de ilgiyle okuyacaksınız. Örneğin... Arkadaşımız Emin Tanrıyar soruyor: "Geçmişte Bizim Radyo'da pek çok sosyalistin ismi yayınlanıyor ve sizin karşıtınız olarak aynı zamanda ihbar ediliyordu. Bu tavrınız değişti mi?" Kutlu yanıtlıyor: "Çok değişti... Parti içinde bunlar enine boyuna tartışıldı ve tavırlar tepeden tırnağa elden geçirilerek değiştirildi..."

Bu ilk adımların belki de çok önemli olmadığı söylenebilir. Belki de Che'nin hoşgörü düzeyine ulaşması için solun daha epey beklemesi gerekecek. Ama olsun... Buna bile eyvallah. Hoşgörü kartopusu bir kez ortaya çıktı mı, genellikle çığ gibi büyür. Tarih, onu ilk halinde tutmak isteyenlerin başarılı olduğunu pek yazmadı şimdiye dek.

Arda Uskan

nokta

SAHİBİ
Gelişim Yayınları A.Ş. ve Süreli Yayınlar A.Ş.
Yönetim Kurulu Başkanı
Ercan Arıklı

YAYIN KURULU BAŞKANI
Dr. Adil Özkol

YAYIN KURULU Duygu Asena, Korhan Atay, Aycan Giritlioğlu, Gülay Göktürk, Deniz İnsel, Dr. Salih Memecan, Mustafa Özyürek, Emin Tanrıyar, Hıncal Uluç, Arda Uskan, Hilmi Yavuz

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Arda Uskan

GENEL YAYIN YÖNETMEN YARDIMCISI
Gülay Göktürk

ANKARA TEMSİLCİSİ
Aycan Giritlioğlu

GÖRSEL YÖNETMEN
Salih Memecan

SORUMLU HABER MÜDÜRÜ
Emin Tanrıyar
İSTİHBARAT ŞEFLERİ Korhan Atay (İstanbul), Erdal Kılıçoğlu (Ankara)
DIŞ HABERLER Aydın Demirer, Viki İzrail
EKONOMİ Şaziye Karlıklı, Gülçin Tahiroğlu

TOPLUM Levent Tayla
KÜLTÜR Haşmet Babaoğlu
SANAT Sungu Çapan
HABER ARAŞTIRMA BÖLÜMÜ Hümeyra Özalp, Eren Külahlı
YAYIN DANIŞMANI Engin Ardıç
REDAKSİYON Alper Görmüş
TEKNİK SEKRETER Tahsin Armağan
BÜROLAR İstanbul: Ayşe Baştürk, Ali Boratav, Leyla Olça, Mahmut Övür, Serhat Öztürk, Mehmet Yalçın
Ankara: Gül Büyükbeşe, Can Karakaş, Ayşe Sazak, Nuray Şirin, Ruşen Çakır
İzmir: Ahmet Kökçü
Yurt dışı: ALMANYA: Yağmur Atsız, İSVEÇ: Abdullah Görgün, YUNANİSTAN: Mihail Vasiliadis, KIBRIS: Serdar Saydam
RESİM ARAŞTIRMA Nejat Ceyhan, Elif Erim
FOTOĞRAF Adem Altan, Deniz Doğan, Erzade Ertem, Ayşegül Evren, Batuhan Kıran, Ümit Kırdil, Süleyman Tel, Mehmet Tel

TEKNİK ŞEFLER Ahmet Aksel(Düzelti), Yurdakul Işıtman (Renk Ayrımı), Serpil Köse (Dizgi), Fazıl Mecit (Pikaj-Montaj), Yalçın Salur (Kamera), Savaş Kayar (Fotoğraf Laboratuvarı)
KATKIDA BULUNANLAR Pertev Atasay, Levent Boyacıoğlu, Hakkı Deveci, Reha Erdoğan, Şahin Erkoçak, Ayça Gülsoy, Mahmut Kurtoğlu, Hızır Tüzel, Emre Ulaş, Kâmil Yavuz, UBA
Adres Gelişim Yayınları, Levent - İstanbul
Tel: 169 66 80 (20 Hat) TELEX: 26510
REKLAM İÇİN TELEFON 169 66 80
ANKARA BÜROSU Atatürk Bulvarı, 85/12, Kızılay - Ankara Tel: 133 07 40 (3 Hat)
TELEX: 42008
İZMİR BÜROSU Şehit Nevres Bulvarı Sedir Ap. No. 5/5 Alsancak-İzmir Tel: 21 27 58—22 37 80
SATIŞ BÜROLARI İstanbul Klod Farer Cad. Oğuz İşhanı No: 25 Çağaloğlu
Ankara Konur Sok. 7/4 Kızılay
BASILDIĞI YER GE:-PA Basım Sanayi ve Ticaret A.Ş.
DAĞITIM Hürriyet Holding A.Ş

GELİŞİM

BAŞKAN YARDIMCISI / Finansman Ümit Umar, **BAŞKAN YARDIMCISI / İdare-Reklam** Deniz İnsel, **HALKLA İLİŞKİLER VE ARAŞTIRMA MÜDÜRÜ** Fatoş Erbil, **SATIŞ MÜDÜRÜ** Yıldırım Ünverdi, **TEKNİK MÜDÜR** Güman Birincioğlu, **DIŞ İLİŞKİLER MÜDÜRÜ** Ayşe Karabece

KİTAP

DEMİR PASPAS, Akın Simav, Servo Yayınları, Eylül 1987, 215 Sayfa.

"Hapisten çıktığımda eğer bir fırsatını bulursam Hafize Ana'ya soracağım: 'Siz Turgut Bey'i Kadir Gecesi mi doğurdunuz' diye..." 1977 seçimlerinde İzmir'den Akın Simav CHP'den Parlamento'ya girerken MSP'nin İzmir adayı Turgut Özal kaybediyordu. "Şimdi düşünüyorum, 6 Haziran 1977 günü bana gülen gerçekten talih miydi, yoksa Kör Salih mi?" diyordu Simav. **Demir Paspas** Akın Simav'ın 12 Eylül sonrası gözetimaltına alındığı zaman tuttuğu notlardan oluşuyor. Notlar bir siyasetçiler galerisi niteliğinde ve ilginç anekdotlardan oluşuyor. Yakın siyasi tarihimiz için renkli bir kaynak.

KAMO, LENİN'İN FEDAİSİ, Jacques Baynac'dan çeviren Ali Bertan, Bibliotek Yayınları, İstanbul, Eylül 1987, 243 sayfa.

1917 Sovyet Devrimi'nin 60. yılında, tarihi değiştiren karmaşık bir dönemin az bilinen kimi yanlarını ortaya koyan ve Kamo adıyla bilinen terörist devrimci tipinin en renkli ve olağanüstü kişiliklerinden, Ermeni asıllı Semion Ter Petrosyan'ın roman gibi yaşamını gündeme getiren bir inceleme. Bir kaza sonucu 1922'deki ölümüne değin, Lenin, Stalin, Gorki, Litvinov, Troçki, vb.'nin, kimi zaman korkulan kimi zaman da yanlış anlaşılmış dostu ve dava arkadaşı olmuş Kamo. Hiçbir yazarın düşleyemeyeceği kadar renkli bir yaşam süren Kamo'nun, "reddettiği, saptırdığı ve sonunda kurbanı olduğu tarihsel güçlere yaslanan", özgün ve trajik ya-

İki yeni seçki

METİSÇEVİRİ, 1987 güz. Metis Yayınları, 188 sayfa.
DEFTER, Ekim-Kasım 1987, Metis Yayınları. 145 sayfa.

Metis Yayınları yeni yayın dönemine iki seçki hazırlamanın heyecanıyla giriyor. **Çeviri** kitap dizisinin birincisi günlük hayatımızı etkileyen, okuduğumuz kitapların, TV programlarının, bilim ve sanat dilimizin geniş ölçüde "çeviri" ye dayandığı gerçeğinin ışığında hazırlanmış. Çeviri sorunlarını konu alan yazıların yanı sıra Barthes'tan, Susan Sontag'dan ve Yourcenar' dan çeviriler yer alıyor. Çeviriyi bir "dünya" olarak görenlerin ilgisiz kalamayacakları bir derleme. **Defter** ise edebiyat, tarih, politika ve felsefe alanlarında ilginç denemeleri bir araya getiriyor. Tek pürüzü hemen her yazıda aynı imzaların görünmesi ve kimi zaman İ. Savaşır ile M. Ahıska'nın "not defteri" izlenimini uyandırması. Necmi Zeka'nın "Hatırlama ve Tarih" adlı yazısıyla İhsan Bilgin'in "Görünmeyen Şehirler" çalışması özellikle dikkati çekiyor.

şamını kaleme alan Jacques Baynac, kitabında devrimci dalganın aşırı karmaşıklığıyla, bir dava adamının yalın yaşamını karşı karşıya getirmiş. Bibliotek Yayınları'nın ilk kitabı olan **Kamo** bir yaşam öyküsü aracılığıyla Sovyet Devrimi'ne ilişkin açıklamalar getiren, "tartışma ortamı yaratabilecek" nitelikte, ilginç bir kitap.

ATEŞLİ SABIR, Antonio Skarmeta, çev: Tülin Şenruh, AFA Yayınları, Ağustos 1987.

"Yaşamım boyunca Neruda üzerine bir şey yazmak istemiştim. Ünlü ve büyük Neruda değil, içten dost, sevecenlik dolu ve denizle birlikte olduğunda sıcak ironiler üreten Neruda üzerine". Skarmeta'nın romanı çok canlı ve birazcık dalgacı bir önsözle başlıyor. Beşinci sınıf bir magazin gazetesinin muhabiri Şili'nin büyük şairi Neruda'nın kadınlarla ilişkilerini haber yapmakla görevlendirilir. Gerisi **Ateşli Sabır** romanı. İki uluslararası ödül kazanan roman filme de çekilmiş.

En çok satan kitaplar

1. **Sırça Fanus,** Sylvia Plath, Can Yayınları (8)
2. **Kim Kazandı, Kim Kaybetti** Osman Ulagay, Bilgi Yayınları (2)
3. **Kadının Adı Yok,** Duygu Asena, Afa Yayınları (1)
4. **Koku,** Patrick Süskind, Can Yayınları (3)
5. **Kendine Ait Bir Oda,** Virginia Woolf, Afa Yayınları (6)
6. **Demokrasi,** Erbil Tuşalp, Dost Yayınları (-)
7. **Oblomovluk Nedir,** N.A. Dobrolyubov, Yön Yayıncılık (9)
8. **Önce İnsanım, Sonra Gazeteci,** Emin Çölaşan, Tekin Yayıncılık (5)
9. **Sıfır Noktasındaki Kadın,** Neval El Seddavi, Metis Yayınları (14)
10. **Bir Senaryo Yazmak,** Michel Chion, Afa Yayınları (10)
11. **Ku-De-Ta 2,** Cüneyt Arcayürek, Bilgi Yayınevi (11)
12. **Kafes,** Selim İleri, Özgür Yayın (13)
13. **Zeyneb'in Sinema Kitabı,** Seçil Büker, Hil Yayın (-)
14. **Bir İhtilal Daha Var,** Cirsan Öymen, Milliyet Yayınları (7)
15. **Müebbet Türküsü,** Nevzat Çelik, Alan Yayıncılık (4)

Bu listenin oluşturulmasında bilgilerine başvurduğumuz kitabevleri: İstanbul'da **Akademi, Acar, Deniz, Gençlik** ve **Nezih,** Ankara'da **Bilgi, Dost, İlhan-İlhan, Dönüşüm** ve **İmge,** İzmir'de **Dost, İleri** ve **Yavuz,** Antalya'da **Akdeniz.** (Parantez içindeki sayılar, kitabın bir hafta öncesinin sıralamasındaki yerini belirtmektedir.)

ERKEN SEÇİM

AEG'nizi erken seçin... 23 Ekim'e kadar!

Peşin fiyattan taksitle ödeyin. Sabit fiyat güvencesiyle.

23 Ekim'e kadar AEG Yetkili Satıcıları'nda "erken seçim" var.

Size en yakın AEG Yetkili Satıcısı'na uğrayın... İhtiyacınız olan elektrikli ev araçlarını, elektronik cihazları erken görüp... erken seçin... peşin fiyatına taksitle alın.

Peşin fiyatına taksitle nasıl alacaksınız?

1. Seçtiğiniz ürünü ya da ürünleri katılma formunda işaretleyin.
2. İlk taksiti (birden fazla ürün seçtiyseniz, ilk taksitlerin toplamını) aşağıda belirtilen banka hesaplarından birine yatırın.
T.C. Ziraat Bankası Suadiye Şubesi Hesap No: 250
Akbank TAŞ Bahçekapı Şubesi Hesap No: 240100
3. Katılma formunu, banka makbuzunun fotokopisiyle birlikte AEG Türkiye Genel Dağıtıcısı Grünberg Ticaret AŞ, Rıza Paşa Yokuşu, Milas Han, Sirkeci-İstanbul adresine postalayın.
4. İşlemlerin tamamlanması için, Satış Sözleşmesi adresinize gönderilecek ve seçtiğiniz ürünleri hangi tarihte ve hangi AEG Yetkili Satıcısı'ndan alacağınız da bildirilecektir.

Önemli Not: Kampanyaya katılan ürünler sınırlı sayıda olduğundan, 23 Ekim tarihinden önce tükenip kampanya dışı kalabilir. Bu nedenle, lütfen, seçiminizi erken yapın.

Seçtiğiniz ürünleri isterseniz daha erken alabilirsiniz!

Bunun için, katılma formunda, seçtiğiniz ürünlerin "Aralık teslim" taksitini işaretlemeniz ve ilk taksiti yukarıda belirtilen banka hesaplarından birine yatırıp diğer işlemleri de yapmanız yeterlidir.

AEG "ERKEN SEÇİM" KAMPANYASI KATILMA FORMU

Seçtiğiniz ürünleri, lütfen (X) ile işaretleyin: a) Peşin fiyatına taksitle almak istiyorsanız, (X) işaretini "Şubat teslim" taksitinin yanına koyun. b) Daha erken almak istiyorsanız, "Aralık teslim" taksitini işaretleyin. Katılma formunu, en geç 23 Ekim 1987 akşamına kadar belirtilen adrese postalayın.

Kod No:	Ürünler	"Şubat Teslim" Taksiti	"Aralık Teslim" Taksiti
01	AEG 1200	30.000 ☐	33.000 ☐
02	AEG 1300	33.600 ☐	37.000 ☐
03	AEG 1350	34.800 ☐	38.300 ☐
04	AEG 1500	37.600 ☐	41.400 ☐
05	AEG 2500	40.500 ☐	44.600 ☐
06	AEG 2700	45.600 ☐	50.200 ☐
07	Lavalux	31.300 ☐	34.500 ☐
08	Lavamat 550	57.000 ☐	62.700 ☐
09	Lavamat 800	67.000 ☐	73.700 ☐
10	AEG Star	19.000 ☐	20.900 ☐
11	AEG Elektro Turbo	23.800 ☐	26.200 ☐
12	AEG Turbo Star S	24.600 ☐	27.100 ☐
13	AEG Elektro Star	31.300 ☐	34.500 ☐
14	AEG 406	16.500 ☐	18.200 ☐
15	Telefunken TV	72.500 ☐	79.800 ☐
16	Sony X0-700	120.000 ☐	132.000 ☐
17	Telestar PD 56	21.000 ☐	23.100 ☐
18	Telestar RCS 1300	12.300 ☐	13.600 ☐
19	Telestar PC 1250	24.500 ☐	27.000 ☐

Adım, soyadım : .....
Adresim : .....
Tel : .....
Mesleğim : .....
Seçtiğim ürünü almak istediğim AEG Yetkili Satıcısı: .....
İmza : .....

501

Not: Bütün ürünler 10 ay taksitle satılmaktadır. KDV, bandrol ve kent içi nakliyat fiyatların içindedir.

Ayrıntılı bilgi için başvurabileceğiniz bölge telefonlarımız:
İstanbul: (1) 512 19 53, 526 26 17 Ankara: (4) 127 73 50
İzmir: (51) 22 66 50 Güney Anadolu: (761) 11 178 (Tarsus)
Karadeniz: (361) 15 626 (Samsun)

AEG

"üstün kalite, kolay ödeme"

Kampanyamız, Merkez Bankası'nca 23 Ocak 1986 tarihli Resmi Gazete'de ilan edilen tebliğ uyarınca yapılmaktadır.

SİNEMA

ŞANGAY BONİTA (Shangai Surprise). "Who's That Girl" dünyayı kasıp kavururken nihayet bir Madonna filmi de İstanbul'da vizyona giriyor. Çin'in Japonya'yla savaştığı 1937'de Şangay'da misyonerlik yapan bir kadınla, genç bir Amerikalı işadamının ilişkilerini konu eden filmin tek çekici yanı Madonna. Jim Goddard'ın yönettiği film Batılı sinema yazarlarınca beğenilmemişti.

BİR AV KAZASI. Ankara Kızılırmak Sineması'nda Emil Lotianu'nun Çehov'dan uyarladığı "**Bir Av Kazası**" gösteriliyor. Türkiye'de daha önce sinemalarda ve TV'de "Ateşli Kan" adlı filmi gösterilen Lotianu'nun 1978'de çektiği bu tipik Çehov öyküsünde soylular, tutkulu bir aşk, kalabalık bir av partisi ve ölüm birbiri ardı sıra boy gösterirler.

Madonna, Şangay Bonita'da bir misyoneri canlandırıyor

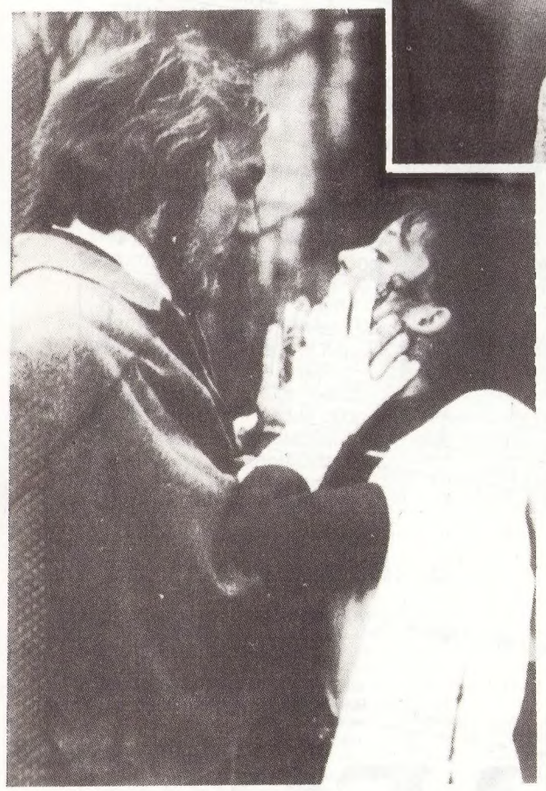

Bir Av Kazası, Çehov öykülerinin iç burkucu hüznünü taşıyor: Tutkulu bir aşk, birleşemeyen sevgililer ve ölüm...

SERGİ

ZAMAN-ZEMİN VE KADIN. Şişli Beymen Galeri'de 15 Ekim'de Osmanlı döneminden yakın tarihimize kadını konu alan tabloların yer aldığı bir sergi başlıyor. Sergide tablolara konu olan kadınların yaşamöykülerine yer verilmesi ilginç. 19. ve 20. yüzyıllarda değişik akımları temsil eden 17 yapıtın yer aldığı sergi 31 Ekim'e kadar sürecek.

GEÇMİŞTEN SEÇMELER. Soyak Sanat Galerisi'nde Vecihi Bereketoğlu, Ahmet Doğuer, Ali Sami Boyer ve Diyarbakırlı Tahsin'in tabloları sergileniyor. Serginin kapanış tarihi 31 Ekim.

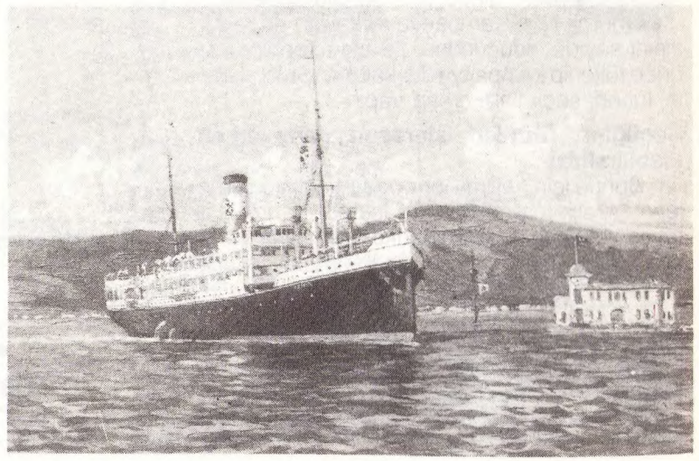

Diyarbakırlı Tahsin'in bir yapıtı: İzmir Vapuru

11 EKİM Pazar

TV1

10.01 Voltron
10.30 Pazar Sineması "Tammy ve Arkadaşı"
12.10 Pazar Konseri
13.10 Rekabet-6 -Son
14.00 Haberler
14.15 Spor Magazin
16.30 TV'de Sinema "Uçak-2"
18.00 Haberler
18.10 Stüdyo Pazar
20.00 Haberler

21.10 Bizi Güldürenler "Nasrettin Hoca"
22.00 Askerler
22.50 Spor
23.50 Haberler

TV2

14.00 Haberler
14.10 İşte Pazar
17.10 "Bitmeyen Görev"
17.45 "Hayvanlar Âlemi"
18.30 TV'de Sinema "Cartier Olayı"
20.00 Müzik
20.15 Bizim TV
21.00 Spor
21.30 Haberler
22.10 Orhan Boran'la Pazar Geceleri
23.45 Haberler

12 Pazartesi

TV1

07.01 Günaydın Türkiye
09.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Tıp Köşesi
17.30 He-Man
18.00 Çalışanlar İçin
18.40 Türk Halk Müziği "Zülküf Altan"
19.00 Palmer Kasabası-2
20.00 Haberler
21.00 Münasebetsiz Muzaffer -2
21.55 Gezelim Görelim
23.00 Shaka Zulu
23.50 Haberler

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
19.35 Bizim Sazımız-Bizim Sözümüz
20.00 Müzik
20.15 Pazartesi Oyunları
21.00 Sanatımızdan Portreler "Edip Hakkı Köseoğlu"
21.30 Haberler
22.10 Kayıp İmparatorluklar-2
23.00 Gündem
24.00 Haberler

13 Salı

TV1

07.01 Günaydın Türkiye
09.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Ankara'nın Başkent Oluşu
17.30 Rüzgâr Gülü
18.00 Hanımlar Sizin İçin
20.00 Haberler
21.00 Sanatımızla Anadolu
21.50 TV'de Sinema "Atlantik City"
23.50 Haberler

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar "Çocuk Tiyatrosu"
19.35 Besteciler Yorumcular
20.00 Müzik
20.15 Süper Pramit
20.45 Haftanın Dizisi "Marlyn Anlatılmamış Hikâye"-1
21.30 Haberler
22.10 Müzik Yelpazesi
23.00 İki Arkadaş
23.45 Haberler

14 Çarşamba

TV1

07.01 Günaydın Türkiye
09.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Ne Nedir Nasıldır?
17.30 Az Gittik Uz Gittik
18.00 Akşamın Getirdikleri
19.30 Altın Kızlar
20.00 Haberler

21.00 İngiltere-Türkiye Futbol Karşılaşması (Naklen)
23.00 Eğer Yarın Olursa
23.50 Haberler

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
19.35 Dünden Bugüne Musikimiz
20.00 Medeniyet
20.45 Perihan Abla
21.30 Haberler
22.10 Dünya Sinemalarından "En Güzel Gece"
23.45 Haberler

15 Perşembe

TV1

07.01 Günaydın Türkiye
09.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Start Here
17.30 Yıldızlar Hâkimi
17.55 Walt Disney'in Harika Dünyası
18.45 Tele Tombala
19.30 İnanç Dünyası
20.00 Haberler
21.00 Gönül Dostları
21.55 Otuzların Dünyası
22.30 TV'de Sinema "Ah Güzel İstanbul"
00.10 Haberler

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
19.35 Gençlerle Birlikte
20.00 Müzik
20.15 Ekonomide Ne Nedir?
20.45 "Marlyn Anlatılmamış Hikâye"-2
21.30 Haberler
22.10 Hafta Arası
23.45 Haberler

16 cuma

TV1

07.01 Günaydın Türkiye
09.00 Kapanış
15.01 Öğleden Sonra
17.15 Gençlik ve Bilim
17.30 Polyanna
18.00 Yaşadıkça
20.00 Haberler
21.00 Tepedekiler
22.00 Haber Program
23.00 Mavi Ay
23.50 Haberler

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
19.35 "Mimar Sedat Çetintaş"
20.00 Müzik
20.15 Sihirbaz Black
21.00 İslam ve Toplum
21.30 Haberler
22.10 TV'de Sinema "Doktor"
23.45 Haberler

17 cumartesi

TV1

10.01 Cumartesiden Cumartesiye
13.00 Cumartesi Onüç
14.00 Haberler
14.05 Cumartesi Onüç
14.30 İngilizce Öğrenelim
15.00 Müzik
15.30 Görünmez Adam
16.15 Yaşama Savaşı
17.00 Haberler
17.15 TV'de Sinema "Kâğıttan Ay"
18.55 Yeni Besteler
19.15 Cehennem Sıcağında
20.00 Haberler
21.00 Kuruntu Ailesi
21.55 Konser "Mediha Şen Sancakoğlu"
22.45 TV'de Türk Sineması "Bir Damla Ateş"
00.10 Barbra Straisand Söylüyor
00.55 Haberler

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
19.35 Spor
20.00 Gençlerden Gençliğe
20.15 Fasıl
20.45 "Marlyn Anlatılmamış Hikâye" -Son
21.30 Haberler
22.10 TV'de Tiyatro
23.45 Haberler

TELEVİZYON

Uçak-2'nin Amerikanvari esprileri hoşunuza gidebilir

TV1 TAMMY VE ARKADAŞI (Tammy and the Bachelor). Büyükbabası ile birlikte bir nehir evinde yaşayan Tammy oğlan görünüşlü saf bir genç kızdır. Bir gün nehre düşen uçağın pilotunu kurtaran Tammy genç adama âşık olur. Gece kulüplerinde şovmenlikten yönetmenliğe geçen Joseph Pewney sıradan bir sinemacı. Oyuncular Debbie Reynolds, Walter Brennan, Leslie Nielsen. **Duygusal konulardan hoşlananlar için.** 1957 ABD yapımı, 89 dakika.

11 Ekim Pazar

TV1 UÇAK-2 (Airplane-2). 1980'de yapılan ilk "Uçak" filmi epeyce hasılat getirince Paramount ikincisini yaptı. İlkinde emekli pi-

lot, zehirlenmiş mürettabat ve bir uçak vardı. İkincisi ise 21. yüzyılda geçiyor. Uzay mekiğinin başına gelenler art arda gelen esprilerle bezenmeye çalışılmış. Robert Hayes, Julie Hagerty, Peter Graves başrollerde. Ken Finkleman'in yönettiği **Uçak -2, vakit geçirtici bir film.** 1982 ABD yapımı, 85 dakika.

11 Ekim Pazar

TV1 BİZİ GÜLDÜRENLER-Nasrettin Hoca TV'nin yeni yayın dönemindeki yerli yapımlardan biri de mizah ustalarımızı konu alan 6 bölümlük bu dizi. İlk bölüm Nasrettin Hoca'ya ayrılmış. Yönetmen Yavuzer Çetinkaya. Oynayanlar Aydemir Akbaş, Savaş Dinçel, Ayşen Gruda, Bülent Kayabaş.

11 Ekim Pazar

Cartier Olayı'nda önemli bir şey yok ama Joan Collins var

TV2 CARTİER OLAYI (Cartier Affair). Cartier ünlü bir televizyon yıldızıdır. Genç bir adam (Kara Şimşek dizisinin yakışıklı David Hasselhoff) Mafya'ya borcunu ödeyebilmek için Cartier'nin yanına sekreter olarak girip evine yerleşir. Amacı genç kadının mücevherlerini çalmaktır. "Genç" kadın Joan Collins ve her zamanki gibi, bir makyaj ve diyet harikası olan bedenini sunuyor izleyenlere. Oyunculuk, yönetim vesaire hiç önemli değil. Konu da bayat mı bayat... Ama **İki TV yıldızını bir arada görmek ilginç geliyorsa izleyin.** 1984 ABD yapımı, 104 dakika.

11 Ekim Pazar

TV2 MARİLYN-ANLATILMAMIŞ HİKÂYE (Untold Story) Marilyn Monroe efsanesi çekiciliğini koruyor. Yeni hiçbir şey getirmeyen ama karanlıkta kaldığı düşünülen noktalara biraz daha ışık tuttuğunu id-

Marilyn Monroe hâlâ merakları kurcalıyor

dia eden bir dizi. Oyuncuların dönemin ünlülerine benzerlikleri ilginç. Yönetmen John Flynn. Marilyn rolünde Catherine Hicks'e ve Arthur Miller rolünde Jason Miller'a dikkat. 1980 ABD yapımı.

13 Ekim Salı
15 Ekim Perşembe
17 Ekim Cumartesi

Nerde o günler

TV1 KARANLIK ŞEHİR (Atlantic City). Amerika'yı beyazperdede en etkili dile getirenler galiba Avrupalılar. İşte Alman Wenders'ın Paris-Texas'ı, Rus Konchalovsky'nin Maria'nın Âşıkları ve daha birçok örnek. Fransız Yeni Dalga akımının yetenekli yönetmenlerinden Louis Malle'ın ABD'de yaptığı filmler de "dışardan bakış"ın ilginçliğini yansıtıyor. Malle, **Karanlık Şehir**'de bir zamanlar görkemli kumar kentinin çöküşünü soğukkanlı bir dille anlatıyor. "Nerde o eski günler" fantezisindeki bugünün perişanlığını vurguluyor. Artık çok yaşlanmış, günlerini kumarla geçiren bir gangster eskisinde Burt Lancaster çok inandırıcı. Yaşam savaşına yenik düşmemeye çalışan genç dul da Susan Sarandon olağanüstü başarılı bir oyun veriyor. Modern bir psiko-drama olarak başlayan filmin birden hüzünlü ve biraz da heyecanlı bir gangster öyküsüne dönüşmesi çok hoş. Geçenlerde Venedik Festivali'nde büyük ödülü "Elveda Çocuklar"la alan Malle'ın filmi **haftanın TV'deki en iyi filmi, kaçırmayın.** 1981 ABD yapımı, 104 dakika.

13 Ekim Salı

İki usta oyuncu Karanlık Şehir'de çok etkileyiciler

Sinemaseverler En Güzel Gece'yi ilginç bulacaklar

TV2 EN GÜZEL GECE (la noche mas hermose) Adı konulmamış da olsa, İstanbul Günleri'nden seçmeler sürüyor. Doğrusu 2. Kanal bu programıyla sinemaseverlerin gönlünü kazandı. Filme gelince, herkes o "en güzel gece"nin peşindedir. Bir televizyon filminin çekimine katılan, yönetmeninden teknik ekibine, oyuncularına kadar herkes, kuyruklu yıldızın gökyüzünü ışıtıp geçeceği o saatleri yaşamlarının en güzel gecesi yapmak istemektedirler. Aşk, ihanet, güç arzusu, şehvet, bütün bunlar o benzersiz anı yakalamak içindir. Sonra beklenmedik bir şey olur; film hazırlıkları sürerken set işçileri greve gider... Manuel Gutierez Aragon bir İspanyol yönetmen. İncelikli, duyarlı bir anlatımı var. **Zor bir film ama 7. Sanat tutkunları mutlaka izlemeli.** 1984 İspanya.

14 Ekim Çarşamba

TV1 AH GÜZEL İSTANBUL Artist olmak için köyden kaçıp İstanbul'a gelen Ayşe'nin öyküsü. Olup bitenler ezberlediğimiz türden. Gün görmüş, aklı başında, iyi yürekli bir adam Ayşe'nin karşısına çıkacak, kötü yola düşmekten kurtaracak, derken âşık olacak ve tabii, işin içine şarkıcılık da girecek. Konu çekici olmayabilir ama **Ah Güzel İstanbul eli yüzü düzgün bir yapıt, izlenebilir.** Atıf Yılmaz'ın yönettiği filmin oyuncuları Sadri Alışık, Ayla Algan. 1967 yapımı, 90 dakika.

15 Ekim Perşembe

TV2 DOKTOR (La Taubip). Kırk yaşlarında, başarılı bir doktor, karısı onu terk edince ne yapar? Yapılacak çok şey olabilir ama o yıllarda 3. Dünya Savaşı'nın ateşiyle kavrulmaktadır Avrupa. Bir seyyar ilk yardım hastanesinde görev yapmak doktorun yürek kırgınlığına uygun düşer. Genç, güzel bir hemşireyle ilişkiler, savaş acıları, zehirli gazlar, otomatik silahlar... Duygulu ve inandırıcı bir yönetmen olan Pierre Granier-Deferre bu kez Alain Delon'a ağırlık vermekle, konuyu ciddiye almak tercihleri arasında bocalamış. Başkadın oyuncu Veronique Jannot. **Delon hayranları için bire bir ama sıradan bir**

Doktor, hayali bir dönemde geçiyor ama A. Delon bütün yakışıklılığıyla bir gerçek

film. 1984 Fransız yapımı.

16 Ekim Cuma

TV1 KÂĞITTAN AY (Paper Moon). 1930'lu yıllarda geçen öyküde İncil satarak hayatını kazanan Moze ve bir kasabada karşılaşıp yanına aldığı öksüz kız çocuğu Addie'nin şirin "üçkâğıtçılıklarla" dolu yaşamları anlatılıyor. Bu ikiliyi Hollywood'un ünlü baba kız çifti canlandırıyor: Ryan O'Neal ve Tatum O'Neal. O tarihte 9 yaşında olan "büyümüş de küçülmüş" tipli Tatum filmdeki başarısıyla Oscar ödülünü kazanan en genç sanatçı olmuştu. Yönetmen Peter Bogdanovich nostaljik tadlar içeren bir komedi yapmak istemiş ve bir ölçüde de becermiş. **İyi oyuncular, iyi yönetmen ve vasat bir film, izleyin.** 1973 ABD yapımı. 103 dakika.

17 Ekim Cumartesi

Baba-kız O'Neal'ler Kâğıttan Ay'da şirin bir ikili oluşturuyor

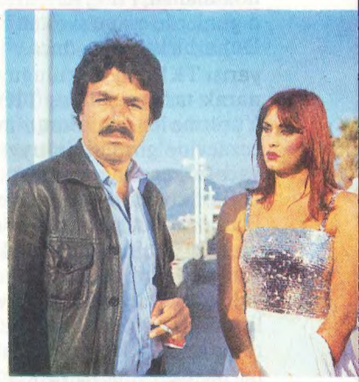

Necla Nazır, Ferdi Tayfur çifti yine arabeksseverlerin duygularına sesleniyorlar

TV1 BİR DAMLA ATEŞ TRT şarkıları arada kırpıyor ya, **arabeksseverler yine de ekran başındaki yerlerini alabilirler.** Ferdi Tayfur, Necla Nazır ve Fikret Hakan başrollerde. Yönetmen Osman Seden. Klasik bir kan davası öyküsü. Ferdi, amcasının intikamını almak zorunda bırakılmıştır ama kan davasına içten içe karşıdır.

17 Ekim Cumartesi

TKP'NİN ÖYKÜSÜ

67 YILLIK BİR EFSANE

Komünizmin kimlik arayışı ve Gorbaçov şokuyla gündeme gelen TKP-TİP birleşmesi nasıl gerçekleşti? 1917 Bakü Kongresi'nden bu yana, 67 yıldır bir giz perdesi ardında kalan TKP'nin öyküsü.

Air France'ın Brüksel rotalı uçağına attığı ilk adımın ötesi Behice Boran için ümitsiz bir karanlığı simgeliyordu. Son ayların heyecanlı ve süratli temposunun neredeyse son saniyeleriydi. Ve 7 yıl sonra bir nevi zafermişçesine noktalanan TİP-TKP birleşmesinin o günlerde esamesi okunmuyordu. Daha birkaç gün önce, neredeyse yarısı TKP kuyrukçuluğuyla suçlanarak tasfiye edilmiş TİP Merkez Yürütme Kurulu, Boran'ın yeniden cezaevine girmesinin uygun olmayacağı kararına varmıştı. Derhal kollar sıvanmış, bir üye Hatice Hatko adına pasaport işlemlerine başlamış, bir diğeri Türkiye'deki son günlerini geçirmek üzere Florya'da bir ev ayarlamıştı. Evinde polis gözetiminde tutulan Behice Boran, ilk önce kalbinden rahatsızlanarak Cerrahpaşa'ya kaldırılıyor, ardından da Florya'ya saklanıp son görüşmelerini düzenliyordu. İşte o puslu cuma sabahı, Yeşilköy Havalimanı'na yaklaşan beyaz Anadol'un içindeki 6 eski komünist atlattıkları her polis barikatının ardından geçip giden yılları, tevkifatları, sürgünleri, içerdeki arkadaşlarını düşünüyorlardı. Yaşları 50 civarındaydı, bu tür sahnelerde sık sık rol almak zorunda kalmışlardı. Pek çok hasretin hüznüyle doluydular. Korkuyorlardı! "Ya Behice Hanım'ın başına bir şey gelirse..."

Biraz sonra korkular yerini bir kez daha özlem duygusuna bıraktı. Behice Boran sırtında bej pardösüsü, alnına kadar indirilmiş başörtüsü, kızarmış gözlerini gizleyen kara gözlükleriyle son engelleri, havalimanı, gümrük ve pasaport duvarlarını da belasızca aşmıştı. Ve Air France'a attığı ilk adımlarla yepyeni bir dönem açılıyordu. 20 yıllık TİP dönemi bitmişti. Aklını kemiren binlerce soru vardı: Kadrolar ne olacak? Türkiye nereye gidecek? Avrupa'da Türk solu nasıl yaşayacak?..

HÜRRİYET

Haydar Kutlu ve Behice Boran, 9 yıllık birleşme sürecini geçtiğimiz çarşamba noktaladılar

TKP efsanesi tevkifatlar, sürgünler ve her şeyden önemlisi mahpusluklarla yaratılmıştı. 1928, Ankara Hapisanesi, (fanilalı) Nâzım Hikmet, (ayakta şapkalı) Laz İsmail

Bu kaçışın üzerinden yıllar geçti ve artık bu soruların önemi kalmadı. Türk solunun gündeminde en çok karşılaşılan iki sözcük TİP ve TKP, daha doğrusu yeni isimleriyle Türkiye Birleşik Komünist Partisi, şimdi yeni sorunlarla, yeni bir sürece adımlarını attılar.

Solda Gorbaçov şoku. Salı günü telekslerden geçen birleşme haberi ve onu izleyen ortak basın toplantısı Türkiye'de de hararetli tartışmalara, dudak bükmelere, farklı yorumlara yol açmıştı. Kimilerine göre bu bir birleşme değil, TİP'in TKP'ye iltihakıydı, eski bir TİP Merkez Yürütme Kurulu üyesi böyle düşünüyordu. TİP'in 3. Genel Başkanı Şaban Yıldız, bununla da yetinmiyor "Yurt dışına kaçan TİP üst kademe yöneticilerinden pek çoğu çoktan TKP içinde aktif görev almışlardı, Merkez Komite'de görevlendirilen Nihat Sargın bunlardan sadece biridir. Bu operasyon Behice Boran'ın onurunun kurtarılması için düzenlenmiştir, belki biraz da itibarından faydalanmak için..." diyordu. TKP'den ayrılma İşçinin Sesi grubunun lideri Yörükoğlu ise, birleşmeyi TKP'nin legalleşme amacına bağlıyor ve "resmiler"in halkın önüne çıkarabilecekleri kamuoyunda tanınan bir kadrodan yoksun olduklarını, TİP'in kadrosuna bu nedenle ihtiyaç duyduklarını söylüyordu. Birçok çevrede ise "Zaten ne farkları vardı ki?" fikri yaygındı, TSİP Genel Sekreteri Yalçın Yusufoğlu bu fikri, "Ayrı ayrı var olmalarına ideolojik, politik gereksinme kalmamış olan iki partinin tekleşmesi olumludur" sözleriyle ifade ederken, Devrimci Yol'un Avrupa'daki kaçak liderlerinden İbrahim Sevimli, "İki ayrı parti zaten gereksiz bir lükstü" diyordu. TİP'in son MYK üyelerinden Özcan Kesgeç ise bu birleşmeyi şu sözlerle ifade ediyordu: "TİP ve TKP'nin birleşmesini ülkemiz işçi sınıfının ve emekçi halkımız için son derece önemli ve olumlu bir gelişme olarak değerlendiriyorum."

Bu yorumlar bir yana, bir zamanlar birbirlerinin "gözlerini çıkaran", her tartışmayı dinmeyen bir gerilimle sonuçsuzca sürdüren bu iki hareketin birleşmelerinin ardında hiç de küçümsenmeyecek uluslararası bir etken vardı: Komünizmin bir türlü atlatamadığı kimlik bunalımıyla birleşen Gorbaçov şoku...

Batı Avrupa'da bazı komünist partileri kapısına kilit asıyor, diğerlerinin oy ve takipçi sayıları hızla düşüyor, sendikalar, kitle örgütleri, gençlik örgütleriyle bağlar giderek zayıflıyordu. Proletaryanın öncülüğü bir yana, varlığını ne ölçüde sürdürebileceği bile tartışılır hale gelmişti, yüzyılımızın başından beri "can çekişen" kapitalizm de bir türlü ruhunu teslim edememişti.

Bütün bu çıkmazlar dünya solunu yeni arayışlara yöneltirken, Gorbaçov bir dizi "yenilik"le gündeme geliyor ve en başta sadık takipçileri olmak üzere tüm sosyalist hareketi şoke ediyordu. Çarşamba günü TKP Başkanı Haydar Kutlu, yanında TİP Başkanı Behice Boran'la birlikte Brüksel'deki International Press Club'da, basın toplantısı düzenlediğinde, artık sırtında Gorbaçov modasına uygun yeni bir elbise vardı; Türkiye Birleşik Komünist Partisi yeni bir kimlikle doğmuştu.

Proletarya diktatörlüğünden sözetmeyen, çok partili sisteme karşı çıkmayan, barışçı geçişe ve legal çalışmaya ağırlık veren, uzun vadeli programları erteleyip kapitalizm çerçevesinde "demokratik bir alternatif politika" dan yana, AET ve NATO konusunda mülayim bir kimlikti bu. Ve bu yeni kimliğiyle TBKP, sol Kemalistler'den anti-emperyalist Islamcılara kadar geniş bir kesime cephe çağrısı yapıyordu.

Zoraki izdivaç. Dile kolay. Tam dokuz yıl sürmüştü, birdenbire peydahlanamamıştı bu "izdivaç." Nice tartışmalarla süslenmiş, nice kellelere mal olmuştu. Reformizm, parlamenterizm, kuyrukçuluk, işçicilik, bir çocukluk hastalığı, bir "aydın"lık hastalığı... Suçlamalar, dört yanı sarmıştı.

70'li yılların başlarında TİP'den kopardığı gençlerle Almanya ve İngiltere'de hızla gelişen ve ardından Türkiye'ye de sıçrayan TKP örgütü sanki 20 yıllık bir çilenin öcünü alıyordu. Kurulduğu yıldan itibaren zaman zaman TKP'lileri, hatta

anası, kardeşi, kocası TKP'li olanları örgütünden sürekli tasfiye eden TİP'in karşısına bir düşman gibi çıkmıştı. Kıran kırana bir savaş kopmuş TİP ve TKP ellerindeki kadroları ve genişleme alanlarını birbirlerine kaptırmamak için olağanüstü çabalar gösterir olmuşlardı. Her iki partinin de sık sık gündemine gelen "birleşme tartışmaları" taraftarların tasfiyesiyle sonuçlanıyordu. TKP'liler o günleri "Gerçek parti zaten biziz, TİP bizim olamadığımız yılların boşluğunu doldurmuştu. Artık gerek kalmadı" sözleriyle anlatıyorlardı.

Bütün bu kapışma ve tasfiyelerin üstünden bir yıl geçmeden, Behice Boran'ı taşıyan Air France'ın Brüksel'e inmesiyle birlikte, "Birlik" çalışmasının ikinci perdesi açılıyordu. Ancak bu çalışma fikri düzeyde değil, Behice Boran'ın kapışılması şeklinde yürüyecek, TKP, yaşlı liderle önce Bulgaristan'da temas kurmaya çalışacak, ardından yerleştiği Brüksel'de Doğan Özgüden el koyup "TKP'yle birlik propagandasına girişecekti. Ama TİP'li Osman Sakalsız'ın elleri de armut toplamıyordu. Sonunda Sakalsız, Boran'ı, Özgüden'lerin etki alanından çıkarıp Almanya'ya götürmeyi başaracaktı. Ancak bu arada komutan, kurmaylarının çoğunu kaybediyor, TİP yöneticileri teker teker TKP içinde çalışmaya başlıyordu. İşte Brüksel'de ortak basın bildirisini imzalayan Boran, aslında durumu resmileştirmekten başka bir şey yapmıyordu. TKP-TİP birleşmesi yurt dışında gerçekleşmişti. Tıpkı TKP'nin 67 yıl önce, ya-

Yörükoğlu, TKP'nin 1970 başlarında TİP'ten kopardığı genç militanlardan biriydi

"Geçmişe göre çok çok farklıyız"

TKP'nin Genel Sekreteri Haydar Kutlu, TKP üzerine* Nokta'*dan Emin Tanrıyar'ın sorularını yanıtladı.

Nokta: Basın toplantısında, Behice Hanım'ın yaptığı açıklamada "amaç legalleşmek" şeklinde bir ibare var. Legalleşmekten kastınız nedir?

Kutlu: Elbette amacımız legale çıkmak. Ancak, bugün hâlâ bir komünist partisinin Türkiye'de kurulması açısından koşullar bizim kanımızca yeterince olgunlaşmış değildir. Ama bu şu demek değil, 141-142 kalkmadan kurulamaz, böyle demiyoruz. Önemli olan politik ortam. Kuşkusuz bir de böyle bir politik ortamın oluşması için çaba harcıyoruz.

Nokta: Bu politik ortamın kısa sürede düzelebileceğine inanıyor musunuz?

Kutlu: Kuşkusuz bu tek başına bize de bağlı değil. Gelişmelere çok sıkı bağlı. Seçimlere de çok sıkı bağlı. Ama örneğin, seçimler dediğim zaman da, 1 Kasım'da yapılacak seçimler. Seçim sonucunda bir değişiklik olacak diye düşündüğüm için de değil, değişiklik olmamasına rağmen de, politik dengelerde değişiklikler de olabilir.

Nokta: İktidar kanadından mı demek istiyorsunuz?

Kutlu: İktidar kanadı, muhalefet toplam olarak. Politik güçler açısından... Komünist Partisi'nin legal olması tek başına değil tabii. Ama demokrasi sorunu bir rol oynuyor.

Nokta: İşçinin Sesi kesin karar aldı, birleşmeye katılmıyor. THKP-C hareketinden gelme, ya da öteki hareketlerin de böyle bir birlik içine gelmeleri çok şüpheli. Dolayısıyla çok geniş olarak acaba hangi kesimleri derleyebilirsiniz?

Kutlu: Acaba yeni yaklaşımlar gerekmiyor mu? Geçmişte bu konuda her şeyi doğru söyledik mi? Her şeyi doğru yaptık mı? Ve yeniden birtakım şeyleri, yeniden gözden geçirmek gerekmiyor mu? Biz bu soruları sorduk ve bazı yanıtlar verdik. Bu yanıtlara bağlı olarak da bazı pratik adımlar attık. Demokrasiyi kazanma konusu başta olmak üzere. Canalıcı sorun olduğu için de emperyalizme karşı olmak konularımız. Bu bir işbirliğidir tabii, cephe değil. Bizim tanımladığımız işbirliği, politik güçbirliği şöyle kısaca: Komünistler, sosyal demokratlar, Kemalistler ve burjuva demokratlar.

Nokta: 12 Eylül'le birlikte iktidara gelen kadroların Kemalist olduğu söylenemez mi?

Kutlu: Evet Atatürkçü olduklarını söylediler. Ama bize göre, Kemalizm ulusal kurtuluşçuluktur. O kategori içerisine girebileceklerini zannetmiyorum.

Nokta: Çeşitli görüş ve teorilerinizin değiştiğini söylediniz. Mesela NATO'ya eskisi gibi sert karşı çıkmamak,-ki bu tabanda da tepkilere yol açmış galiba- sosyalist sistemlerde çok parti olabileceğini kabul etmek... Bütün bu değişikliklerin, Gorbaçov'un Sovyetler Birliği'nde yönetime gelmesi ile eş zamanlı olmasını nasıl izah edebilirsiniz?

Kutlu: Önce iyi incelenirse, eş zamanlılık göstermediğini göreceksiniz. Biz bu konuda, yayınlarımızda bu politik değişikliği TKP kongresi olmadan önce, ilk ipuçları ile ortaya koyuyorduk. Benim 65. kuruluş yıldönümü konuşmamda da vardı. O toplantıdaki konuşmamda burda söylediklerimin hemen hemen hepsi vardı. Ki bu toplantı, SBKP 27. Kongresi'nde çok önce gerçekleşti. Ama biz şunu demiyoruz: Biz keşfettik, bu sebeple değişme oldu. Yalnız biz arıyorduk, kendimizi yenilemeye çalışıyorduk. Bu süreç içerisinde SBKP 27. Kongresi geldi ve biz o zaman gördük ki, bu arayışlarımızda haklıyız ve yalnız değiliz.

Nokta: Mesela Türkiye'de, dünyada ve bütün Sovyetler Birliği parti tarihinde Troçki, Buharin gibiler hain, emperyalizmin ajanı, casus ilan edilirdi. Onlara karşı tasfiye kampanyaları açılır-

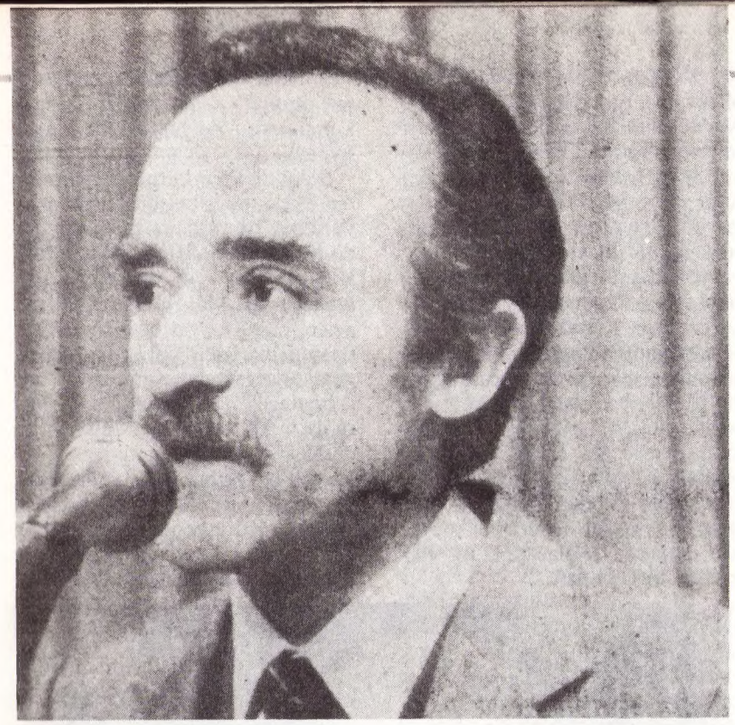

dı. Fakat son dönemlerde Gorbaçov, bunu da değiştirdi ve iade-i itibar kampanyasına girişti. Bu TKP için de acaba geçerli mi?

Kutlu: Şimdi bizim 5. Kongre belgelerimizde, parti tarihinde aynı şekilde olumsuzlanan, dışlanan isimleri sayarak, SBKP 27. Kongresi'nden önce yaptık 1983'te yani. Daha geniş bir biçimde ise, bundan sonraki kongremizde yapacağız. Çünkü o bizim için bir ilk yaklaşım, belki de bir tarih tezi gibiydi. Sadece parti yönetimi değil, şu ya da bu dönemde partili olmuş, sonra dışarda kalmış (şimdi mesela örnek vermek gerekirse Kıvılcımlı gibi) isimlerin verileceğini şimdiden söyleyebilirim.

Nokta: Geçmişte Bizim Radyo'dan birçok sosyalistin ismi yayınlanıyor ve sizin karşıtlarınız olarak aynı zamanda ihbar ediliyordu. Türk solunda çok geniş tepkilerle karşılanan bu tavrınız değişti mi?

Kutlu: Çok değişti. Bakın bizi yakından izliyorsanız, artık bu tür herhangi bir tavra rastlanmadığını da görürsünüz.

Nokta: Geçmişteki bu davranışların köklü bir eleştirisi, ya da özeleştirisi düşünülüyor, ya da yapıldı mı?

Kutlu: İlk eleştirisi bu sözünü ettiğim 5. Kongre'de oldu. Ve zaten bu temelde bu isimler sayıldı. Daha sonra politikamızı daha da geliştirdik. Özellikle ideolojik alandaki sekter yanlışlarımızı açık isim vererek söyledik.

Nokta: Hakkınızda şöyle ithamlar var: Yurt dışında kuruldu, yurt dışında gelişti, yurt dışından Türkiye'ye ahkâm kesti... Türkiye'yi bile doğru dürüst kullanamadılar. Birleşme de dahil ne söyleyecek ve yapacaklarsa gelsinler Türkiye'de söylesin ve yapsınlar.

Kutlu: Birincisi partimizin şimdiki yönetimi, 1960 sonrasında son zamanlarda 68 kuşağı denilen kuşak içinden çıkmış insanlar.

Örneğin ben şu anda başka isim veremiyorum bilinen nedenlerle. Ama bütün yöneticilerimiz bu kuşak içerisinden çıkmıştır. Kendim 1981'de çıktım Türkiye'den. Bu nitelemeler doğru değil yani. Şu anda parti için doğru değil. Geçmişte ise, ülkeden kopukluk doğru ama, burada da tek yönlü olmamak, başkalarını unutmamak gerekiyor. En nihayet yine bugün Batı Avrupa'da çok sayıda politik göçmen var. Yani sorunu böyle koymak, demokrasi sorununu gözden kaçırmak oluyor. Bütün kadroları ve yönetimiyle TKP Türkiye'de idi ve Türkiye'de halen var. Onca insan nerden tutuklandı? Yurt dışından değildi ki. Türkiye'de tutuklandı, hâlâ davaları sürüyor. Hâlâ tutuklananlar var.

Nokta: Peki SBKP ile sürekli bir görüş alışverişi ya da koordinasyon söz konusu mu?

Kutlu: Bir komünist partisi olarak, elbette SBKP ile yakın ilişkiler içerisindeyiz. Dün de öyleydi. Bugün de. Ama bu herhangi bir diğer partiyle ilişkilerimizin biçimi açısından bir farklı biçim ifade etmiyor.

Nokta: Peki örneğin Sovyetler Birliği'nin Afganistan müdahalesine ne diyorsunuz?

Kutlu: Bu soru hep soruluyor. Bence her somut olayı, kendi çerçevesi içinde görmek gerekiyor. Genel olarak dersiniz ki, bir ülkenin başka bir ülkeyi işgaline ne diyorsunuz, elbette ben buna hayır derim ve kınarım da. Ama somut durumda bir ülke, eğer ülkenin yönetimi yardım etmişse o duruma somut bakmak gerekiyor. Bildiğiniz gibi bu böyle oldu. Ve bugün de Afganistan'da bir ulusal mutabakat yapılıyor ve Sovyetler bunu destekliyor. Yani farklı görüşte olanlar, bugünkü rejime katılmayanlar da içinde. Bir ulusal mutabakat imzalanmaya çalışılıyor. Bu çok olumlu bir girişim. Elbette her ülke kendi geleceğine dair kendi karar vermelidir.

Nokta: Sizin ilave etmek istediğiniz bir şey var mı?

Kutlu: Önce size teşekkür ederim. **Nokta**'yla bizim ilk söyleşimiz bu. Umarım ki bundan böyle de sürer. Yalnız **Nokta** aracılığıyla ben Türkiye'deki sol çevrelere, dostlara şunu söylemek istiyorum: Bundan on yıl önceki yaklaşımlarımızla birbirimizi değerlendirmeyelim. Bu peygamberce bir yaklaşım değil, ilişkileri idealize etme değil, ama sol az acı çekmedi 12 Mart ve 12 Eylül'de. Çok kayıplar verdi. Buna karşılık önemli potansiyele sahip. Bugün Türkiye'de sol açısından umutsuz bir durum var gibi bir tablo çiziliyor. Bu kesinlikle doğru değil. Pek çok işaretlerini sıralamak mümkün bunun. Sol geçmişten ders çıkarmadı diyorlar. Geçmişten yeterince, henüz ders çıkarıp alamadığımız doğru ama, bu dergilere tek tek baktığımız zaman görüyorum ki ülkenin sorunlarına daha gerçekçi yaklaşma çabası var. Bu bir umut ışığı bence.

sal nedenlerle yine yurt dışında gerçekleşen doğumu gibi...

Hayırlı bir cuma... Kürsüdeki adam, iyi özümsenmiş bir Bolşevik jargonuyla ve kontrollü bir heyecanla, sözcüklerin üstüne basa basa konuşuyordu. 1914'ün başlarında, bir gece yarısı, yanında 12 refikasıyla birlikte küçük bir balıkçı teknesiyle Sinop'tan Sivastapol'a kaçışının üstünden 6 yıl geçmişti. "Büyük altüst oluş"un tam göbeğinde geçirilen bu altı yıl, onu "sapına kadar Bolşevik" yapmaya yetmişti de artmıştı bile. 10 Eylül 1920'de hayırlı bir cuma günü akşam ezanına yakın bir saatte Bakü'de Kızıl Ordu kulübünde toplanan 1. Umumi Türk Komünistleri Kongresi, kürsüdeki bu adamı; Mustafa Suphi'yi başkanlığa getiriyor ve TKP'nin günümüze kadar süren tarihi böylece başlamış oluyordu. Toplam 15 teşkilattan gelen 74 delegeyi kabaca 3 gruba ayırmak mümkün diye yazıyordu Mete Tuncay: Vatana dönmekten başka hiçbir kaygısı olmayan harp esirleri, Almanya tarikli önderlik heveslisi solcular, Sovyet Devrimi'nde yetişmiş Bolşevikler. Şevket Süreyya Aydemir, bunlara bir dördüncü kategori katıyordu: "Anadolu'nun yeni yetme solcuları..."

Ve Aydemir, Bakü Kongresi'nde yapılan bazı konuşmaları şöyle aktarıyordu: "Karadeniz kıyılarında hocalık yapan bir delege, Türkiye'de komünist bir devlet kurulduğunda 'Hilafet ve saltanat makamının hedef alınmamasını' istemiş, bir başka delege 'Kadınların mahremiyetine halel gelmemesi için apartuman usulü kapıları müşterek ikâmetgâhlar yerine her ailenin işleyeceği, kapısı ayrı olacağı evler' isteğinde bulunmuştu."

Aslında 1. Kongre'deki bu tartışma düzeyi TKP'nin daha sonraki kongrelerini de bir ölçüde yansıtıyordu.

Bakü'de TKP kurulmuştu kurulmasına, ama elbet bu partinin öz yurduna dönüşü de olacaktı. Ve dönüş yolunda, Mustafa Suphi'nin Karadeniz'i 7 yıl sonra bir kez daha geçerken öldürülmesi TKP'nin genç cumhuriyetle ilişkilerinin önemli bir özelliğini sisler ardına gömecekti. Daha cumhuriyet kurulmamışken ve kurulduktan sonra da hükümet ne komünistleri ne de TKP'yi can düşmanı olarak görüyordu. Tarihçi Rasih Nuri İleri, bu gerçeği şu sözlerle açıklıyordu: "Bakü Kongresi'ne katılanlar Türkiye'de üst kademede görev almışlardır, mesela Sadrettin Celal, önce Pedagoji Enstitüsü Başkanlığı yapmış daha sonra da İstanbul Radyosu'nu kurmuştu, Şefik Hüsnü'nün partisinin ileri gelenlerinden Nurullah Aysat, önce Sümerbank'ı kurmuş ardından milletvekili olmuştu, yine Bakü'den Cevat Dursunoğlu ilk Meclis'te yer almıştı. Gerek Atatürk, gerekse İsmet Paşa komünistlikten vazgeçenlerin, daha doğrusu partiyle ilişkisini kesenlerin itibarlarının iadesinde azami hassasiyeti göstermişlerdi. Bu hoşgörünün nedeni neydi? "Birinci etken" diyordu Rasih Nuri, "Genç Türk Cumhuriyeti'nin, genç Sovyet Cumhuriyeti'nin dostluğuna duyduğu ihtiyaç, ikincisi ülkedeki entelektüel kıtlığı"ydı. Bu hoşgörülü politika 1951'e kadar bazı zikzaklar çizmekle birlikte devam edecek, zaman zaman tutuklamalar, cezalandırmalar yaşansa bile, bunlar üç- beş ayı geçmeyecekti.

Küçük bir dünya. TKP'nin tarihini kabaca iki bölüme ayıran tarihçiler 1951'e kadar olan birinci dönemde kadroların az sayıda da olsa yurt içinde çalışmalarını sürdürdüklerini, 1951 sonrasında Zeki Baştımar'la simgelenen ikinci dönemde ise, TKP'nin artık bir sürgün partisi görünümüne büründüğünü belirtiyorlardı. Birinci ve ikinci dönemlerinde parti çalışmalarından partililerin yaşantılarına kadar uzanan bir dizi ayrılık göze çarpıyordu. "51 öncesi TKP'lilerin belki de en ayırt edici özellikleri siyasetle pek uğraşmamalarıydı" diyordu eski bir TKP'li. Onlar polis takiplerini atlatmayı, sohbet sofraları kurmayı, büyük aşklar yaşamayı, ada vapurunun keyfini çıkarmayı da iyi bilirlerdi. Sansaryan Han'ın hücreleri ikinci evleri gibiydi, bavulları yeni bir tevkifat için her zaman hazır dururdu.

Kendilerine özgü bir dünyaları vardı... Yoğun baskıların etkisiyle bu tecrit edilmiş dünyalarında bazı fobilerin gelişmesi de kaçınılmazdı. Ajan korkusu, polis korkusu, illegalite tutkusu başlıcalarıydı. Komünistlikten sol düşmanlığına geçen Aclan Sayılgan'a göre bu hücre toplantıları şöyle yapılıyordu: "15 günde bir, rutin halde hücre toplantıları yapılırdı. Sekreter, siyasi yorumlar yapardı: 'Buğday fiyatları arttı, sosyalizm yakındır' gibi yorumlar yapılırdı. Sultan Palamut zamanından kalma ekonomi politik notları verilirdi. Onları topluca okurduk. Hiç unutmam, Mao'nun 50. yaş günü dolayısıyla yazılmış bir yazıyı bir arkadaşımız, toplantıya pantolon paçasında getirmişti, halbuki yazı Amerikan Life dergisinden tercüme edilmişti." Ama gösterilen tüm özene rağmen, tevkifatlar kaçınılmazdı, her 1 Mayıs'ta, bir hariciye vekilinin Türkiye'yi ziyaretinde Müteferrika fişli komünistlerle doldurulurdu. Bir saniye bile kesilmeyen siyasi polisin takibi, her komüniste bir memur anlamına geliyordu. Tabii, polis atlatma teknikleri de alabildiğine gelişmişti. İzmir'de Karşıyaka vapuruna atlıyormuş gibi yapıvermek, ya da İstiklal Caddesi'nde bir taksiye atlamak aslında polisten kurtulmak için yeterliydi. Zira polisin taksiye binecek meteliği olmazdı.

Nazım Bey, İçişleri Bakanlığı da yapmış, TKP'li olduğundan dolayı hapishaneye de girmişti

Rasih Nuri İleri: "TKP'nin, Cumhuriyet'in ilk yıllarında Kemalizm'e karşı çıkamaması en önemli zaaflarından biriydi."

"Köklü değişiklikler olmuştur"

TİP ile TKP'nin birleştiğini basın açıklaması ile ilan eden Behice Boran,* Nokta*'nın sorularını yanıtladı.

Nokta: Uzun yıllar TKP ile mücadele içinde olan bir ekip olarak, bu birleşmenin sizin için anlamı nedir?

Boran: TİP ile TKP arasında iki ayrı parti olmanın getirdiği farklı tutumlar, olaylara farklı bakış açıları olmuştur. Yani, başka bir deyişle nesnel bir rekabet doğmuştur. Bu farklılıkların en fazla olduğu dönemde bile, TİP ve TKP'nin üye ve sempatizanları değişik yurt örgütlerinde birlikte çalışmışlar, barış ve demokrasinin kazanılması yolunda eylem birliğini geliştirmeye çalışmışlardır.

Birlik sorunu, özellikle 1970 yılından sonra TİP'in gündeminde olmuştur. Ayrıca 1980 başında partinin tüm üyelerinin katıldığı, parti içi tartışmanın sonucunda ortaya çıkarılan "Tek Parti-Tek Cephe" broşüründen sonra, işçi sınıfı hareketinin politik birliği sorunu, parti politikasının ana eksenini oluşturmuştur.

Nokta: 1980 öncesinde TİP içerisinde TKP ile birleşme yanlılarına karşı bir mücadele verilmişti. Bugün bu mücadelenin galibinin kim olduğunu düşünüyorsunuz?

Boran: 1980 öncesinde TİP içerisinde TKP ile birlik isteyenlerle bir mücadeleden söz edilemez. TİP içerisinde TKP ile birlik konusunda farklı anlayışlar yoktu. Farklılık TİP'in bilimsel sosyalist parti olma istemi ve eğiliminden kaynaklanıyordu. Partinin, işçi sınıfı partisi olma niteliğini red ve inkâr eden bu görüş, parti saflarının dışına düştü. Bugün ise Türkiye işçi sınıfının Marksist-Leninist iki partisi TİP ile TKP birleşmektedir. Mücadelenin galibi, birliği isteyen ve gerçekleştiren iki partidir.

Nokta: Bugün açıklanan ortak program, sizin 1980 öncesi programınızdan oldukça farklı bir program gibi görünüyor. Siz bu programla bugün Türkiye'de var olan sosyalist parti girişimlerinden birisine katılabilirdiniz. Neden bu isimle çıkarak kendinizi illegalliğe mahkûm ettiniz?

Boran: Bugünlerde açıkladığımız ortak program tasarısı ile TİP'in 1980 öncesi programı arasında farklılıklar olduğu doğrudur. 1980 sonrası Türkiye ve dünya koşullarında köklü, nitel değişiklikler olmuştur. Türkiye, göreceli bir demokratik rejimden baskıcı, otoriter, faşist karakterli bir rejime geçmiştir.

Yine dünyamızda son yıllardaki gelişmeler son derece önemlidir. Silahlanma yarışı dünyamızı ya hep birlikte yaşamak ya da hep birlikte yok olmak noktasına getirmiştir. Nükleer bir felaketin önlenmesi sorunu, tüm insanlığın en temel sorunu haline gelmiştir. Bu da uluslararası kolektif güvenlik ve uluslararası ilişkileri, nükleer silah dengesi üzerine oturtmak yerine, barışçı politik bir zemine oturtulması sorunlarını ön plana çıkarmıştır. Bütün bu son derece önemli değişikliklerin bir partinin programına yazılmaması düşünülemez. Bunun için dünyada barışın korunması ve Türkye'de demokrasinin kazanılması sorunu, TBKP program tasarısının iki temel unsurudur.

Bu fobilerin bir de öbür yönü vardı. Falakaya yatınca dilini ısırıp konuşmayan zamane komünistlerinden polis de korkardı. Saygı duyardı. Umum müfettişler toplantısında 1936'da tutulmuş şu gizli zabıt, dönemin emniyetinin fikirlerini ortaya koyuyordu: "Türkiye'de aydınlar arasında komünizm her zaman var oldu. Biz de bunları izlemişizdir. Aydınlar işçi sınıfıyla irtibat kurduklarında tevkifata gidilmiştir. Dava açılmıştır..." diyordu Emniyet Umum Müdürü Şükrü Sökmensüer. Ama içindeki paranoyayı dile getirmeden de edemiyordu: "Komünizmi önlemek için her 100 işçiye bir polis lazımdır. Polis kadrosu çok zayıf olduğundan sınai kalkınmayı durdurmalıyız."

İsmail Bilen, eşi ve Nâzım Hikmet ile eşi Galina

Herkes birbirinin kuyusunu... 51 tevkifatıyla birlikte işlerin rengi değişmişti. TCK'ya külçe gibi oturan 141-142 şaka değil, götürdü mü 15 yılı birden götürüyordu yaşamdan. Sonuç: Partililerin büyük çoğunluğu hapise girmeden ya da girdikten sonra tüfeklerini duvara asıyor, küçük bir kesimi ise yurt dışının yolunu tutuyordu. TKP tarihinin ikinci dönemi başlamıştı. Fikir ayrılıklarının "kan davaları"na dönüştüğü, liderlik kavgasının iyice kızıştığı, herkesin birbirinin kuyusunu kazdığı, yörüngenin tamamen Sovyetler'den esen rüzgârla saptandığı bir dönemdi bu. Türkiye'yle bağların kopması zaten zayıf olan Parti'yi iyice güçsüz düşürmüştü.

Kâh Zeki Baştımar'ın 280 sayfalık polis ifadesine karşı, Mihri Bel-

Sayılgan: "TKP'de hem kemdimi hem de insanları tanıma fırsatını buldum."

li'nin yakalanan mektupları gündeme getirilip bölünmeye kadar giden bir suçlama kampanyası başlatılıyor, kâh Yakup Demir'in ölümü üzerine binbir türlü spekülasyon yapılıyordu. İsmail Bilen mi? "Biz onu iyi biliriz" diyordu bazı eski TKP'liler. "Rusya'da bulunan TKP'liler onu iyi tanırlardı. Hatta bir rivayete göre Baytar Salih'i ispiyonlayıp Sibirya'ya ölüme gönderen de Laz İsmail'di." Bu arada Laz İsmail'in Şefik Hüsnü aleyhine açtığı karalama kampanyası kafaları iyice karıştırıyordu. Bu keşmeş 1980'lere kadar böylece sürüp gidecekti. Bu öyle bir karmaşaydı ki, bazen tasfiyeler bir gecede yön değiştiriyordu. İşçinin Sesi grubunun lideri R. Yörükoğlu, 1979 yılında kendi yaşadıkları garip bir tasfiyeyi Mustafa Erdenol'la **Nokta** için yaptığı söyleşide şöyle aktarıyordu: "Merkez Komitesi'nin bir toplantısı yapılıyor, bu toplantıda Bilen Yoldaş ve öteki MK çoğunluğu Parti içindeki azılı ve ezeli 'sağ'ları, yani resmilerin şimdiki yöneticilerini MK'dan tasfiye kararı alıyorlar. Ertesi sabah Bilen Yoldaş, 'Hayır' diyor. 'Bu yoldaşları değil, V. Dursun'u MK'dan çıkaracağız! Demek ki o gece bir şeyler oluyor. Parti içinde 'sağ'ı tasfiye kararı alınıyor, ertesi sabah 'sol' kanat tasfiye ediliyor. Bilen'in tutumunun bir gecede 180 derece değişmesinin nedeni ancak Sovyetler'den gelen dayatmayla açıklanabilir." İşçinin Sesi grubuyla TKP arasındaki kavgalar büyür ve İngiliz mahkemelerine konu olurken 80'li yıllara gelinmişti. TKP, tarihindeki en büyük atılımı 78-79 yıllarında gerçekleştiriyor, bu yıllar-

"Çok önemli gelişme"

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi ve Türkiye Sorumlusu olduğu gerekçesi ile 15 yıl ağır hapis cezasına çarptırılan ve cezasını bitiren Adil Demirci* Nokta *muhabirinin sorularını yanıtladı.

Nokta: Dava hakkında biraz bilgi verir misiniz?

A. Demirci: İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi'nde görülen toplu TKP davasında yargılandım. Hepimiz TKP'ye üye olmakla suçlanıyorduk. Tipik bir 141-142 davasıydı. Ben savunmamda, TKP üyesi olup olmadığım yolundaki bir soruya yanıt vermeyi reddettim.

Nokta: TİP'le birleşildiği ve yeni bir program benimsendiği açıklandı. Bu gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

A. Demirci: Soldaki tartışmalara bakıldığında, en çok yakınılan konunun bölünme olduğu görülür. Oysa TKP-TİP birleşmesi, solda birliğe giden süreçlerin de pekâlâ işletilebileceğini ve sonuç alınabileceğini gösterir bir örnek olması açısından son derece dikkat çekici. Dahası bu birleşme, solda daha ciddi ve toplumsal etki gücü yüksek alternatif politikaların oluşturulması yönünde de önemli bir gelişmedir.

Bence, toplumumuzun her türlü gelişme yolunun önünü açabilmesi için güçlü bir TKP'ye-artık TBKP demek daha doğru-olan gereksinim her zamankinden daha çok.

Nokta: SBKP'nin 27. Kongresi üzerinde ne düşünüyorsunuz?

A. Demirci: Günümüzde insanlık öylesi sorunlarla karşı karşıyadır ki, bunların çözümünde sınıfsal bakış açılarının yanı sıra, ulusal ve evrensel yeni bakış açılarına gerek duyuluyor. Kim ne derse desin, 70 yıldır insanlığın tarihsel gelişmesinin, barış ve ilerlemenin yolu sosyalizm tarafından çiziliyor. 27. Kongre, sosyalizmin bağrında taşıdığı yeni potansiyelleri bir kez daha açığa vurdu. Değişen iç ve dış koşullara göre sosyalizmin kendini yenileyebilecek yeteneğe fazlasıyla sahip olduğunu gösterdi.

"1936 öncesi davalar kuşkuludur"

Türkiye Komünist Partisi'ne ilişkin bugüne kadar açılmış davalar konusunda Av. Atilla Coşkun* Nokta*'nın sorularını yanıtladı.

Nokta: Bugüne kadar TKP davalarında hangi yasa maddeleri uygulanmıştır?

Coşkun: 141 ve 142'nci maddelerin kabulünden önce, yasalarımızda sol örgütlenmelere ilişkin doğrudan ve kesin bir hüküm (düzenleme) yoktu. Bu nedenle, gerek TKP, gerekse diğer olaylarda sürekli olarak değişik yasa hükümleri uygulanageldi. 1923 TKP soruşturmasında Hiyanet-i Vataniye Kanunu, 1925'te 1274 Sayılı Ceza Yasası'nın Devlete Karşı Suçlar Bölümü'nde yer alan 55'inci maddesi ve nihayet 1927 soruşturmasıyla birlikte, 1926 yılında kabul edilmiş olan 765 Sayılı Türk Ceza Yasası'nın devleti silah yolu ile devirmeye ilişkin 171'nci maddesi uygulandı. İtalyan faşizminin icadı 141 ve 142'nci maddelerinin 1936 yılında benimsenmesinden sonra da, maddeler TKP'nin karşısına çıkartıldı.

Nokta: Sayın Coşkun, 141 ve 142'nci maddelerin Türk Ceza Yasası'na dahil edilmesi, 1936 yılından önceki yargılamaları kuşku altında bırakmıyor mu? :

Coşkun: Yasa koyucunun 1936 yılında 141 ve 142'nci maddeleri yasaya dahil etme gereksinimi duyması ve bundan sonra da hep bu maddelerin uygulanılması, önceki TKP yargılamalarının "kanunsuz suç ve ceza olmaz" ilkesine rağmen yapıldığının bir çeşit kabulü idi. Nitekim, 141 ve 142'nci maddelerin genel gerekçesinde, "...Mevcut ceza hükümlerinin bu hadiseleri daireyi şumulüne almadığı..." belirtilmiştir. Yani, 141 ve 142'nci maddeler, Türk Ceza Yasası ve komünist örgütlenme "hadiseleri"ni kapsamadığı için kabul edilmiştir. İşte bunun içindir ki, komünist örgütlenmelere ilişkin önceki yargılamalar kuşku altında kalmaktadır.

Nokta: TKP soruşturmalarını tarihsel süreç içinde ele aldığımızda görülen ana özellik nedir?

Coşkun: Kuruluşundan bu yana TKP için çeşitli düzeylerde soruşturma ve yargılamalar yapılmıştır. Bu nedenle, sağlıklı bir değerlendirme için, toplu TKP davalarını göz önüne almak gerekiyor. Böylesi bir değerlendirmenin gösterdiği gerçek şu: Ülkemizde genel olarak sol örgütlere ama özellikle TKP'ye yönelik soruşturma ve kovuşturmalar hukuksal nedenlerin gereği olmamıştır. Bu gibi soruşturmalar, daha çok politik saiklerle ve politik bir karar sonucu yapılagelmiştir. Soruşturmalar sırasında, iktidara egemen politik güçlerce örgütlendirilen propaganda kampanyaları bu gerçeğin belirtisidir. Bilindiği gibi, TKP'ye ilişkin her soruşturma basın ve resmi açıklamalar ile kamuoyuna adeta bir kampanya havası içinde abartılı olarak verilmeye çalışılmıştır. Bu kampanyalarda, TKP, yaşanan bunalımların "baş sorumlusu" ilan edilmiş ve ezilmesi gereken "illegal odak" olarak gösterilmiştir. Öte yandan, toplu TKP soruşturmalarının önemli politik oluşumların gerçekleştiği dönemlerde yapılmış olması da bu gerçeği doğrulamaktadır. Türkiye Halk İştirakiyun Fırkası davasının Çerkez Ethem ve yeşilordu eylemlerinin, yapıldığı 1925 toplu TKP davasının Şeyh Said İsyanı ve "Terakki Perver Muhalefet"in, gerçekleştiği 1929 ve 32 davalarının dünya ekonomik krizine ve nihayet, 1952-53

toplu TKP davasının ise, Türkiye'nin NATO'ya girmesi ve Kore Savaşı'na katılması dönemlerine rastlaması bu gerçeği göstermektedir. Bu özellik, 12 Eylül TKP davaları açısından, üstelik daha net olarak yaşanmıştır. Tüm bunların arkasından sonuç olarak belirtmek istiyorum ki, her ne nedenle açılmış olursa olsun, TKP ve benzeri davalar Türk demokrasisinin ayıbıdır. Bu gibi davalar demokratik olmayan rejimlerde görülmektedir.

da kitle örgütlerinde önemli etkinlik sağlıyordu. Ama bu etkinlik de 12 Eylül'le birlikte yok olup gidecekti.

TKP efsanesini kim yarattı? Türkiye Cumhuriyeti tarihi boyunca, TKP'den yargılananların toplam sayısının 1562, hüküm giyenlerinse 722 olduğunu ortaya koyuyordu adalet istatistikleri. Attila İlhan'a göre, devlet en büyük TKP tevkifatında bile 200 kişiden fazla adam bulamamıştı toplayacak. Eski sendikacı, TİP Başkanı Şaban Yıldız, "1919'dan beri TKP güçsüzdür. Hem Müslüman bir ülkede yaşayacaksın, hem de komünistler güçlü olacak, mümkün mü? Allah'ın gücü daha ağır basıyor!" diyordu. Çok kaba gözlemler bile Türkiye'nin en eski siyasi partisi

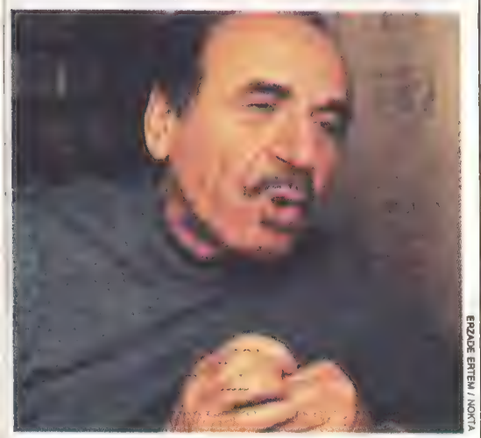

ERZADE ERTEM / NOKTA

Şaban Yıldız: "1919-51 döneminde TKP'nin güçlü olabilmesi için gerekli koşullar yoktu"

olan TKP'nin, yaşıtları kimi yerde iktidar olur, kimi ülkelerde güçlü muhalefetler oluştururken sembolik bir gücün ötesine geçemediğini ortaya koyuyordu.

Peki neden ve nasıl yaratılmıştı bu TKP heyulası? Aslında tek parti döneminden bu yana, hep hükümetler yaratmış, partililerin de hoşuna gitmişti bu efsane. Hükümetler açısından güç dönemlerde zaaf anlarında hedef gösterilecek bir günah keçisine ihtiyaç vardı. "Kuzeyden gelen tehlike" büyütüldükçe büyüyen TKP, sonunda bir efsane olup çıkmıştı. Bu efsanenin yıkılıp TKP'nin gerçek boyutlarına ulaşması ise ancak radyoda bir ses olmaktan çıkıp, etiyle canıyla halkın karşısına çıkmasıyla mümkün olabilecekti.

Ali BORATAV, Gülay GÖKTÜRK

SÖYLEŞİ / ATTİLA İLHAN

"Karanlıkta körebe"

"... 1919 baharı olmalı, adı bahar, ortalık kış kıyamet, arasıra hırçın tipiler ki adama göz açtırmaz. O sabah, fırının önünde çift atlı bir kızak durdu, buhar tütüyor; üç kişi, tepeden ayağa kara bulanmış, indiler; 'Oflu' Maksud'u o dakika tanımıştım; öteki ikisini tanımıyorum, o tanıttı: Mustafa Suphi ile 'Sarı' Mustafa; üçü Uralsk'ta sürgün arkadaşıymışlar, ihtilali müteakip MÜSKOM bunları buluyor; Sultan Galiyef'le Nur Vahidof, Mustafa Suphi'yi himayesine almış, Moskova'da büro açmışlar, Temmuz'da içtima, maksat fırka'nın Kurucu Komitasını ve Programını ihzar etmek..."

Attila İlhan'ın son romanı "O Karanlıkta Biz"in baş kahramanı Ahmet Ziya Bey, TKP'nin kuruluş günlerini böyle hatırlar. Şu anda basımı süren ve önümüzdeki günlerde piyasaya çıkacak olan romanın TKP tarihi ile ilgili bilinmedik birçok noktayı aydınlatacağını ve "gürültü koparacağını" söyleyen Attila İlhan, kitapla ilgili olarak* Nokta*'nın sorularını yanıtladı.

Nokta: Romanınızın adı, "O Karanlıkta Biz." Buradan, sizin de ömrü boyunca karanlıkta kalan bu hareket içinde yer aldığınız, çalışmalara katıldığınız sonucunu çıkarabilir miyiz?

İlhan: Tabii. Ben, 1941'den 52'ye kadar bu hareketin içinde yer aldım. En büyük şansım da, hareketin kurucuları sayılabilecek eski partililerle tanışmak fırsatını bulmamdı. Çalışmalarıma İzmir'de başladım. İstanbul'da Türkiye Sosyalist Partisi'nde particiliğim de vardır. Fransa'da ileri Jön Türkler hareketine katıldım. Nâzım Hikmet'i Kurtarma Komitesi'nde çalıştım. Sonra 50 başlarında ciddi ihtilaflara düştüm. Stalincilikle, büyük devlet şovenizmiyle uzlaşmam söz konusu değildi. Ancak ondan sonraki yıllarda ve şu anda da Marksist hareketin faal unsurlarından biri olarak kaldım.

Nokta: Kitap nasıl ortaya çıktı? Yalnızca sizin anılarınıza mı dayanıyor, yoksa başka kaynaklar da kullandınız mı?

İlhan: Bu kitap, "Aynanın İçindekiler" adlı politik roman dizimin son halkası. Bu dizide ben, Türkiye'de askerlerin, aydınların ve komprador burjuvazinin Meşrutiyet devriminden 27 Mayıs'a kadarki dönemde oynadıkları rolü anlatmaya çalışıyorum. Bu roman, 40 - 41 - 42 yıllarını kapsıyor. Ama geri dönüşlerle 1919'lara, partinin kuruluş günlerine kadar gidiyor. Romana malzeme toplarken, kendi anılarımdan, incelediğim çok sayıda belgeden yararlandım. Ayrıca en önemli kaynaklarımdan biri de Sarı Mustafa'nın (Börklüce) anlattıklarıydı. Sarı Mustafa'yla Türkiye Sosyalist Partisi'nde birlikte çalışmıştık. Hafızasına ve zekâsına güvendiği birkaç kişiye ve bu arada bana ve İbrahim Topçuoğlu'na anılarını aktarmıştır. Daha sonra İbrahim Topçuoğlu'nun yazdıklarını okuduğumda, benim hafızamdakilerle tam bir çakışma gördüm. Romana koymayı düşündüğüm birkaç isim vardı: Bunlardan biri "Karanlıkta Körebe" idi. Çünkü bütün TKP'nin tarihi karanlıkta bir körebe gibidir. Hem ortalık karanlıktır, hem de oynayanların gözü bağlıdır. Gerçeğin tümünü hiçbir zaman göremezler, hep küçük parçaları görür ve el yordamı ile hareket ederler. Koymayı düşündüğüm bir başka isim ise, "TKP'nin Gizli Tarihi" idi. Bence TKP'nin resmi tarihi tahrifatlarla, bilinmezliklerle doludur. Gizli tartışmalar, hesaplaşmalar hiçbir zaman yansımamıştır.

Nokta: Bize biraz ipuçları verir misiniz romanda işlenen bu gizli tarih hakkında?

İlhan: Mesela, resmi TKP tarihi, Partinin Sultan Galiyef ve arkadaşları tarafından örgütlendiğini yazmaz. Mustafa Suphi'nin Sultan Galiyef tarafından Türk esirleri arasında bulunup çıkarıldığını, Galiyef'in çırağı olduğunu yazmaz. TKP'nin ilk önemli kişilerinin Türk Ocağı aydınları olduğu söylenmez.

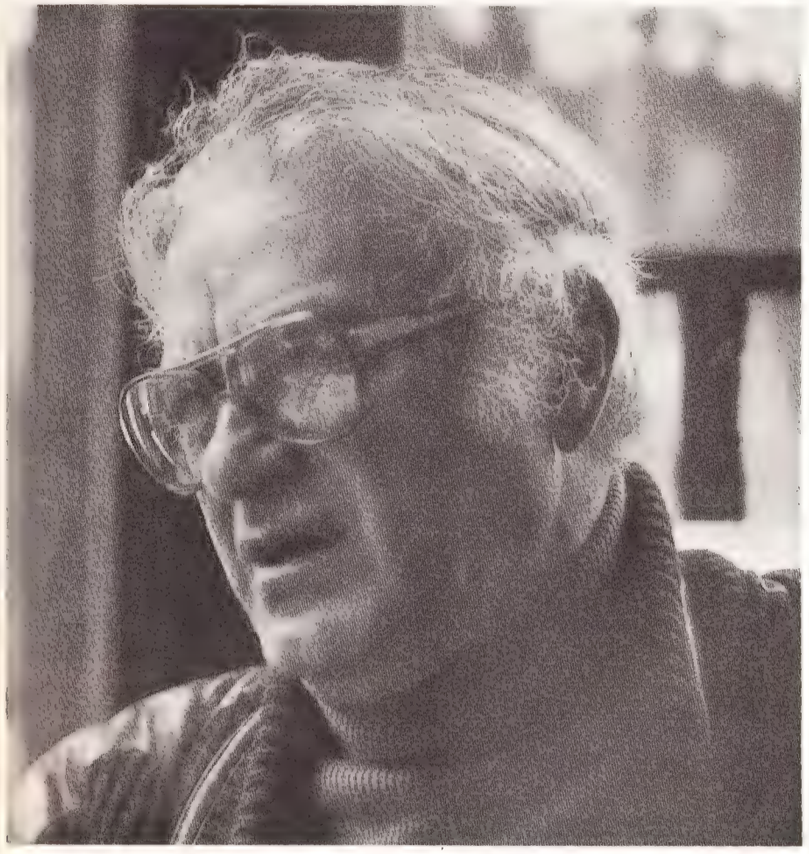

Aslında bu hareket başlangıçta Turancı sosyalist hareket olarak ortaya çıkmıştır. Kafadaki proje, Azerbeycan, Kazan, Kırım ve Buhara hanlıklarını içeren bir Turan Sosyalist Cumhuriyeti kurulmasıdır. Yani TKP'nin kökeni Galiyef'çidir. Sultan Galiyef bu fikirleri yüzünden Stalin'le ihtilafa düşmüş, mahkeme edilmiş ve mahkûm olmuştur. Mustafa Suphi'nin kaçışı da bununla ilgilidir.

Nokta: Nasıl bir ilgi? Mustafa Suphi Kurtuluş Savaşı'na katılmak için gelmiyor mu?

İlhan: Evet ama, Galiyef ve arkadaşlarının tasfiye edilmesinin de büyük rolü oluyor. En büyük destekçilerinin, arkasını dayadığı temel güçlerin tasfiyesi durumunu çok zayıflatıyor. Sonra Mustafa Suphinin öldürülmesi de oldukça bilinmeyen bir konudur. Mustafa Suphi, Bakü Kongresi'nde Enver Paşa'nın hakim olmasını önleyen kişidir. Mustafa Kemal'le çeşitli yazışmaları vardır. Mustafa Kemal onu Türkiye'ye çağırmış, "Buyrun, Meclis'te yeriniz hazır" demiştir. Öldürülmesi tamamen İttihatçıların işidir.

Nokta: 51 öncesi TKP'de temel olarak iki çizgi olduğunu söylüyorsunuz. Bunları tanımlar mısınız?

İlhan: TKP'nin içinde iki akım var oldu. Birincisi Sultan Galiyef tarafından işaret verilen Turancı Sosyalist eğilim, ikincisi Avrupa kanadının geliştirdiği spartakist-kozmopolit kanat. Aslında Mustafa Suphi'nin tabii halefi Şevket Süreyya idi. Fakat Ruslar ihanet etti. Şevket Süreyya'nın Galiyefçi komünistlerle teması var. Bu temasta olduklarından biri durumu Ruslara bildiriyor. Bunun üzerine Şevket Süreyya hareketi bırakıyor ve kadrosu sallanıyor. Daha sonraları Şefik Hüsnü eski kadronun Enternasyonal'den aldıkları tahsisatı kestiriyor. Ve partiye Şefik Hüsnü hakim oluyor. Tabii, Enternasyonal'in başında Zinoviev, Radek ve Kamanev gibi Yahudiler'in olması da kendisi de Selanikli olan Şefik Hüsnü'nün hakimiyetini pekiştiriyor. Ama daha sonraki yıllarda Stalin; Enternasyonal'in başındaki bu kişileri "temizleyince", Şefik Hüsnü de paniğe kapılıyor.

Nokta: Nereden anlıyorsunuz bu paniği?

İlhan: Şöyle, o sıralar Şefik Hüsnü Paris'te. Stalin, Komüntern'in Batı Avrupa Örgütü'nün bütün üyelerini Moskova'ya çağırıyor. İki kişi gitmiyor Moskova'ya. Tito ve Şefik Hüsnü. Şefik Hüsnü, 1941 yılında yurda dönmek için İnönü'ye başvuruyor. Birinci başvurusu reddediliyor. İkinci başvuruda kardeşi Semyettin Bey aracılık ediyor. Bu kez kabul ediliyor. Ve Şefik Hüsnü, daha önce el konan bütün rütbeleri, nişanları geri verilerek, Sivas'a askeri doktor olarak tayin ediliyor. Düşünün, o sırada Nâzım hapiste, Hikmet Kıvılcımlı hapiste... Şefik Hüsnü, yıllar sonra İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki yıllarda, Reşat Fuat vasıtasıyla tekrar faaliyete girişiyor.

Nokta: Bir de Nâzım Hikmet'in partiden ihracı olayı var. Bu nedir?

İlhan: Nâzım da partinin Galiyef'çi kanadındandı. Ben Fransa'ya Nâzım Hikmet'i Kurtarma Kampanyası için çalışmaya gittiğim zaman garip bir durumla karşılaştım. Komite Fransız Komünist Partisine gitti, kampanyamıza destek olun diye. "Biz bu adama destek vermeyiz. Enternasyonal'den bildirdiler, Troçkistmiş" cevabıyla karşılaştı. Nâzım 1930 sonlarında Şefik Hüsnü tarafından "Troçkisttir" diye partiden çıkarılıyor, Şefik Hüsnü o yıllarda Enternasyonal'in dergilerine kod ismiyle Nâzım Hikmet aleyhine yazılar yazıyor, polistir diyor. Zaten bu raporlar yüzünden, Nâzım Rusya'ya kaçarken kaygılar içindeydi. Başına ne geleceğini tam olarak bilmiyordu.

Nokta: 67 yıllık bir geçmişi olan bu partinin Türkiye'deki gücü konusunda neler söyleyebilirsiniz?

İlhan: Aslına bakılırsa, TKP, çaresiz, zavallı bir örgüttür. TKP efsanesini, TKP heyülasını devlet yaratmıştır büyük ölçüde. Tabii, bazı TKP'lilerin de işine gelmiştir bu. Devlet, en büyük TKP tevkifatında, 1951'de, toplayacak 200 kişi ancak bulabilmiştir. Bunlar bir grup aydın olarak kalmışlar, işçilerle, başka sınıflarla bağlar kuramamışlardır. İşçi tabanı denilen, İstanbul'daki tütüncülerdir işte. Yıllar yılı böyle tecrit edilmiş vaziyette kalmak sonucu, gizlilik meraki, polis fobisi gelişmiştir tabii. Ama buna rağmen içlerinden epey polis çıkmıştır ●

ÜNİVERSİTELER / ÖZERKLİK GELİYOR

YÖK Yasası değişiyor...

ANAP yönetimi, YÖK'ü temelden değiştirmeyi planlıyor. Başbakan'ın bu iş için görevlendirdiği Adnan Kahveci, tek başına yeni bir tasarı hazırlıyor. Tasarıya göre, ilk planda 'gelişmiş' üniversitelere mali ve idari özerklik verilecek. Ötekiler de olgunlaştıkça özerkleşecek.

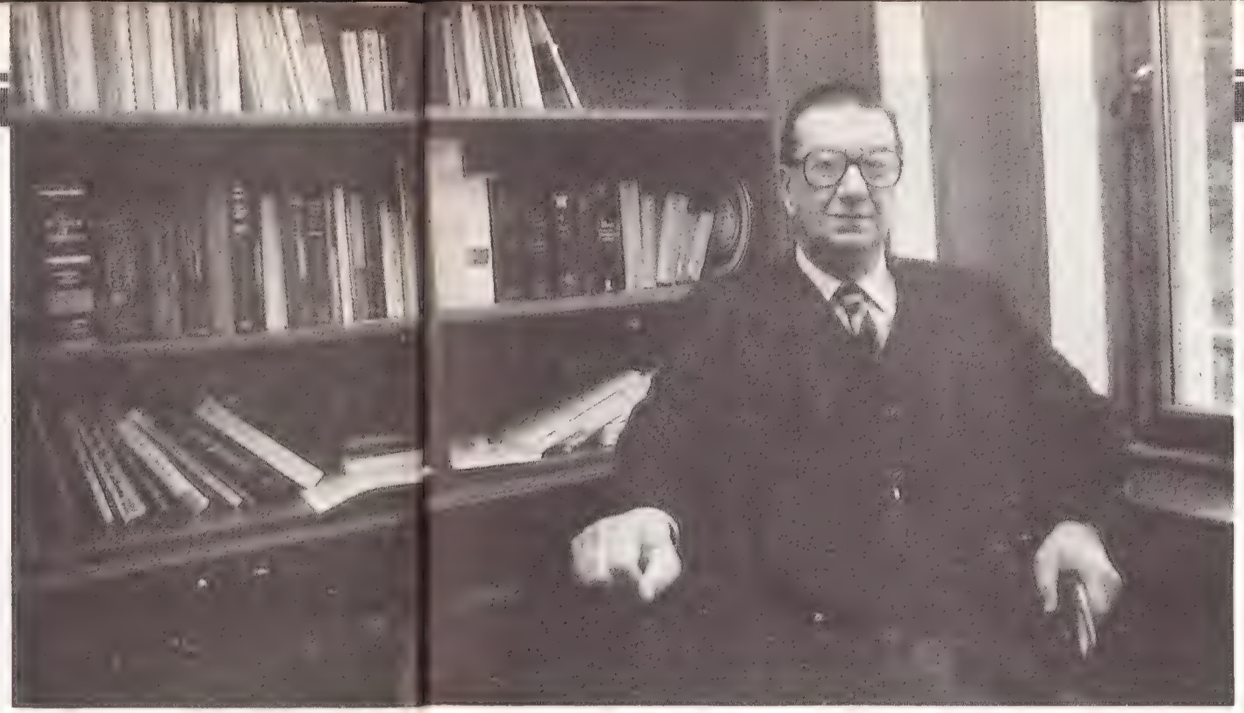

Doğramacı- "YÖK'ü şimdi değiştirirsek Cumhur başkanı karşı çıkar" görüşü hakim olursa 1939'a kadar kalacak. Tersi durumda gidişi hızlanacak

"Cumhurbaşkanı'nı ikna etmeye çalışacağız. İkna edemezsek de sorun değil: Çünkü görev süresi 1989'da nasıl olsa sona eriyor." Başbakanlığa çok yakın bir kaynak, YÖK konusunda Çankaya engelini aşma formülünü böyle özetliyordu.

12 Eylül sonrasında öğrencilerin ve bilimsel çalışmaların üzerine bir karabasan gibi çöken YÖK'ün 'devlet içinde devlet' konumunda bulunması, ANAP'ı öteden beri rahatsız ediyordu. Ancak, "başlarına dert almamak için bugüne kadar ses çıkarmamışlardı." Yeniden iktidar hazırlıklarının yapıldığı şu günlerde ise, YÖK'ün kökten değiştirilmesi İhsan Doğramacı'nın yetkilerinin birer birer elinden alınması anlamına da gelebilirdi.

Doğu'ya yeni yatırım: YÖK. ANAP'ın YÖK için tasarladığı 'iyilik'leri **Nokta**'ya ayrıntılarıyla açıklayan kaynak, Türkiye'deki üniversiteleri ikiye ayırıyordu: Gelişmiş üniversiteler, gelişmekte olan üniversiteler. Gelişmiş üniversiteler, belirli bir oturmuşluk düzeyine sahip, köklü kurumlardı ve ODTÜ, Boğaziçi, İTÜ, Hacettepe Ege ve İstanbul Üniversiteleri bu gruba dahildi. Bu üniversiteler, vardıkları aşamanın karşılığı olarak, idari ve mali özerkliğe hemen kavuşturulacaklardı. Ama Dicle, Fırat, Erciyes gibi üniversiteler, "Doğu'nun makus talihi"yle baş başa bulundukları için, bir süre daha YÖK'le yaşayacaklardı. "Onlar olgunlaştıkça özerkleşeceklerdi." Bir bakıma YÖK Doğu'ya sürgün ediliyordu. Anadolu üniversitelerinin özerkleşmesi biraz daha zaman alacaktı.

Özal'ın kafasındaki tilkiler. Aslında Başbakan Turgut Özal'ın, YÖK ve Doğramacı için pek de iyi şeyler düşünmediği, ANAP'ın iktidara geldiği 1983 yılından beri söyleniyordu. YÖK Anayasa'dan, Doğramacı ise Evren'den aldığı destekle ayrıcalıklı bir konuma sahipti ve bu durum Özal'ı rahatsız ediyordu. Ancak, devlet protokolünde bakanlardan önce yer alan Doğramacı'ya karşı hiç değilse şimdilik temkinli olmak gerekiyordu. "YÖK'ü şimdi değiştirmeye kalkışırsak Cumhurbaşkanı karşı çıkar. Bekleyelim, görelim..." politikası artık olgunlaşmıştı ve YÖK'ün defterini dürme zamanı gelmişti.

Adnan Kahveci- Sağlık ve Vatandaşlık Yasalarında olduğu gibi YÖK Yasası'nda da baş mimar

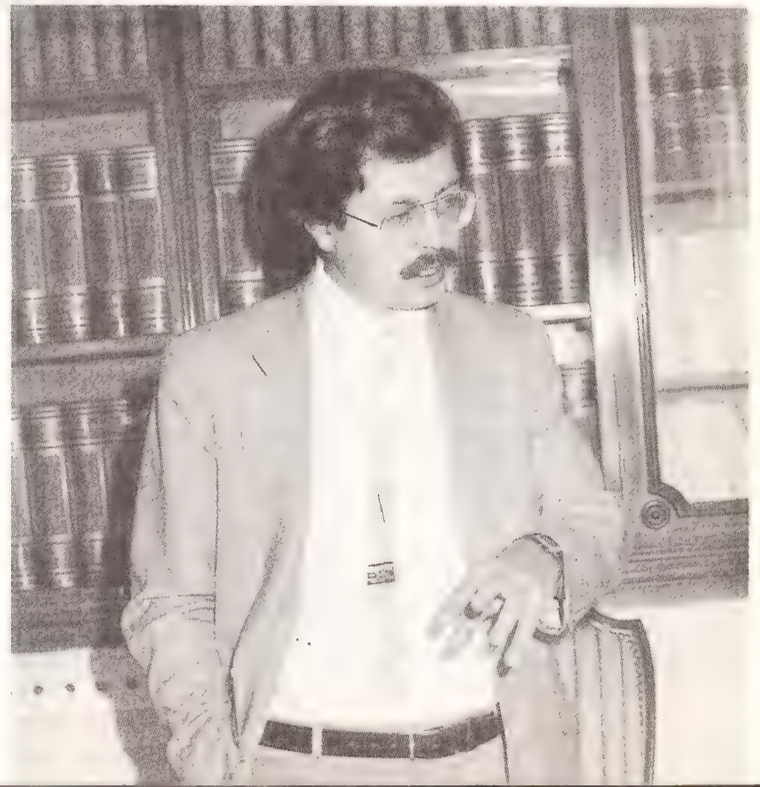

Yine de dikkatli olmakta fayda vardı. Çünkü YÖK hayli hassas konuydu ve yoğun çalışmalar yeterli olmayabilirdi. Dolayısıyla her şey büyük bir gizlilik içinde yürümeliydi. Bunun için Özal, değişiklik tasarısı için tek kişiyi görevlendiriyordu: Adnan Kahveci. Daha önce Sağlık Yasası, Vatandaşlık Yasası gibi konulardaki çalışmalarıyla Özal'ın en gözde danışmanı olduğunu kanıtlayan Kahveci, bu kez de kollarını YÖK için sıvamıştı.

Prof. Karhan, Doğramacı'nın kopyası mı? Halbuki, ANAP'ın YÖK politikasının belirlenmesi gibi bir konu ortaya atıldığında, bütün gözler İzmir 4. Bölge birinci sıradan ANAP adayı olan Prof. Kemal Karhan'a çevrilmişti. Türkiye'nin gelmiş geçmiş en genç rektörü sıfatını taşıyan, sonradan YÖK'te Doğramacı'nın sağ kolu işlevini gören Prof. Karhan, bizzat Başbakan Özal'ın ısrarları sonucu milletvekilliğine soyunmuştu. Buna rağmen Özal, YÖK'ü Kahveci'nin 'emin' ellerine bırakmayı tercih etmişti. Bunun temel nedeni, Prof. Karhan'ın hâlâ koyu bir YÖK sempatizanı olmasıydı. Nitekim, YÖK konusunda Adnan Kahveci'yle görüştüğünü belirten Prof. Karhan, **Nokta**'ya şunları söylüyordu:

YÖK'te Doğramacı'nın sağ kolu olan Prof. Kemal Karhan ANAP'tan milletvekili adayı

"Batı üniversitelerinde de mali ve idari yetkiler, bakanlığın tayin ettiği genel sekreterler tarafından yürütülüyor. Çünkü, halktan toplanan vergilerin kullanımında, halkın seçtiği insanların söz sahibi olması gerekli."

Prof. Karhan'a göre, üniversitelere idari ve mali özerklik verilmesi, dünyanın hiçbir yerinde eşine rastlanmayan bir olaydı. Bunun bir tek istisnası vardı: 12 Eylül öncesindeki Türk üniversiteleri. ANAP'ın çiçeği burnunda milletvekili adayı, dolaylı yollardan da olsa Kahveci'yi '12 Eylül öncesine dönmek'le suçluyordu.

Uslu durun çocuklar. Ancak, öğrencilerin boş yere sevinmesine gerek yoktu. Yeni yükseköğrenim tasarısı hakkında **Nokta**'ya bilgi veren kaynak, "Öğrenciler, YÖK değişecek, daha az çalışarak mezun olacağız diye bir umuda kapılmasınlar" diyordu. Evet, idari ve mali özerklik verilecekti verilmesine ama öğrenciler de daha çok çalışmaya mecbur tutulacaktı. Üniversite öğrencileri yönetime katılacaklar, hatta hocalarına not verebileceklerdi, tabii derslerden vakit bulabilirlerse. Çünkü, yeni tasarının temel hedefi, üniversitelerin kalitesini artırmaktı. Özal, bu hedefe ulaşabilmek için her yolu mübah görüyordu. Özerkliği bile...

YÖK'e bir bilet lütfen. Doğu ekspresinde YÖK'ün yeri ayırtılmıştı ama bu iş hiç de sanıldığı kadar kolay olmayacaktı. Çünkü ortada pek çok engel vardı. Zaten yeni tasarı, bu engelleri aşmaktan çok, altından geçmeyi tercih eder görünüyordu. Örneğin, ilk aşamada YÖK'ün bütün işlerliğini sıfıra indirmek düşünülmüyordu. YÖK varlığını bir süre daha koruyacaktı. Cumhurbaşkanı ve Anayasa gibi iki önemli sorun mevcuttu. Bunlardan ilki 1989'da kendiliğinden bir çözüme kavuşacaktı, ancak Anayasa ne olacaktı? Başbakanlığa yakın kaynaklar, "Demokratik rejimlerdeçare tükenmez" diyorlar. ve ekliyorlardı: "Onun da formülünü bulduk!"

Peki, bulunan formül neydi? Bunu açıklamaya hiç kimse yanaşmıyordu. Ortak yanıt, "bekleyin, "görün"dü. Öyle anlaşılıyordu ki, seçim sonrasında Başbakan Özal'ın yeni sürprizleri vardı.

Mahmut KURDOĞLU

SÖYLEŞİ / VEDAT DALOKAY

"Özal bana belediye başkanlığı önerdi"

Ankara eski belediye başkanı mimar Vedat Dalokay* Nokta'*nın Turgut özal'ın gelecek yerel seçimlerde kendisine Ankara Belediye Başkanlığı teklif edip etmediğine ilişkin sorularını yanıtladı.

Nokta: Mahalli seçimlerde ANAP'tan Ankara Belediye Başkanlığı için aday olacağınız söyleniyor. Ne diyorsunuz?

Dalokay: Bir sözcüğüyle doğru. Pakistan Büyükelçiliği'nin resepsiyonuna davetliydim. Oraya gittiğim vakit Turgut Bey beni uzaktan görünce yanına çağırdı. Kalabalıktı etrafı, gitmek istemedim ben. Gel dedi, elimi tuttu. Eski arkadaşım benim okuldan. Birbirimize çok yakın bir arkadaşlığımız yok, ama... Hoş beş hatırdan sonra, kendisi "Yahu, bizim partiye ne zaman geleceksin?" dedi. Ben de "Ne `o, partinizin sol kanadının takviyeye mi ihtiyacı var?" dedim. Konuşma budur. Sonra eğildi daha alçak sesle, (çünkü yanında başkaları vardı) "Ne güzel belediye çalışması yapardık seninle" dedi. Olay budur. Başka bir şey yok.Ben de "teveccühünüze teşekkürler ederim" dedim.

Nokta: Bunu resmi hüviyet kazanmış bir teklif olarak kabul edebilir miyiz?

Dalokay: Teklif tabii doğru. Bundan 6 ay önce bizim Teknik Üniversitelilerin bir balosu vardı. Başbakan oraya gelmişti. Sabaha kadar oturduk, eğlendik aynı masada oturduk.

Nokta: O zaman bir teklif yapmış mıydı?

Dalokay: Evet o zamanlar Sana-

"Yazı yazmak düşüncelerimi ifade edebilmemin tek yolu."

Franz Kafka

"Önce alfabe oldu. Bir taş dikiyorlardı, bu bir harfti ve her harf hiyeroglifti ve her hiyeroglifte bir fikir zümresi dinleniyordu."

Victor Hugo

"Yazmak güzel bir şeydir; çünkü kendi kendine ve başkalarına konuşmak gibi iki zevki birleştirir."

Cesare Pavese

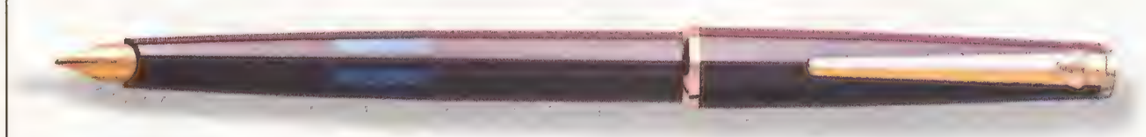

...ve "insan" yazıyla başlar

Scrikss

Scrikss Dolmakalem 85

A.T.T.

yi Bakanı Cahit Bey, Bayındırlık Bakanı Sefa Bey, Mükerrem Bey, bunlar hepsi arkadaşlarım. Mükerrem, Cahit, Safa diye hitap ettiğim arkadaşlarım. Tabii bunlar bakan olunca ben de kendi haddimi biliyorum. Orada kalabalığın içinde "Sayın Bakanım" diye hitap ediyorum. Veyahut da "Sayın Başbakanım" diyorum. Onlar da "Yahubırak bu işi, bak aynı mektepten çıktık, aynı yerdeydik" diyerek takıldılar. Bu takılmalar her zaman bana oluyor.

Nokta: Sizce Sayın Başbakan'ın yaptığı bu teklif ciddi miydi?

Dalokay: Başbakan herhalde gayri ciddi değildir. Ben böyle bir şeyi kabul etmem, "Ben caydım şaka etmiştim" diyemez.

Nokta: Peki siz ne düşünüyorsunuz?

Dalokay: Ben şimdilik hiçbir şey düşünmüyorum. Açık söyleyeyim. Bu konuları hâlâ o tatlı arkadaşlığın birbirimize karşılıklı sevginin sonucu olarak görüyorum. Yani beni aralarında görmek istiyorlar. Bu da onların doğal hakları. Ama benim de angaje olduğum bir yer var.

Nokta: Eski arkadaşlarım dediğiniz kişilerle temel farklılıklarınız var mı?

Dalokay: Sosyal demokrat bir partinin bütün hazırlıklarının 1980'den sonra aşağı yukarı benim ve birkaç değerli arkadaşımın çabaları ile geliştiğini size söyleyeyim. İlk çekirdek Mümtaz Soysal, ben ve Necdet Uğur'du. Ben bizim büroda yaptığımız toplantıda "Biz bu işe başlayacağız" dedim. Çekirdek budur. Bu çekirdeğin etrafında halka halka büyüdük. Bu çekirdeğin dışında bize çok yardım eden bir grup arkadaşımız vardı. Bunlar Deniz Baykal, Önder Sav, Erol Çevikçe üçlüsüydü. Bizi o çalışmalarımızda çok yakından takip ettiler ve destek oldular. Biz CHP il başkanlarını da çağırdık ve onlardan da ikinci bir grup kurduk. Bu iki gruptan tek bir grup çıkardık. "Sosyal demokrat güç komitesi" diye. İlk çalışmalar bizden çıkmıştır. Ben baştan beri bu çalışmaların içinde en ön safhada çalıştım. Fakat ben açık söyleyeyim "sosyal demokrat" sözcüğünü sevmiyorum. Sosyal demokrat nedir? Benim kanımca Batı'da bir zamanlar hızla sosyalizme doğru kayan kitlelerin önüne geçen, onların taşmasına engel olan bir baraj olarak sosyal hizmetleri de getirecek, fakat liberal ekonominin, veyahut sağ bir partinin yapabileceklerini de sunacak yeni bir hüviyetle karşınıza çıkan karışık, yozlaşmış oportünist bir yapıdır. Sosyal demokrasi budur.. Demokratik sol diye bilirsiniz, anlıyorum. Ama sosyal demokrat lafını ben anlamıyorum.

Nokta: Pekiyi bu bağlamda nasıl açıklıyorsunuz içinde yer aldığınız oluşumu?

Dalokay: Program hazırlıklarını yaptığımız vakit baktık, biz ne sosyalist bir çizgi çiziyoruz, ne de tamamen liberalist bir sağ çizgiyiz. **Biz kendimize özgü bir çizginin içe-**

"Turgut Bey, "Gel" dedi, elimden tuttu, "Yahu bizim partiye ne zaman geleceksin?" diye sordu.

risinde gidiyoruz. Mustafa Kemal'in ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni açtığı çizgiyi izleyen, fakat onu geliştiren ve öteye taşıyan bir çizginin de üstündeyiz. Bu çizgiyi Abidin Dino, Yaşar Kemal'le birlikte bana sorduğu vakit Paris'te, "Çağdaş sağ bir parti" kuruyoruz demiştim.Ve Dino "Aferin Dalokay" demişti. Abidin Dino, "Artık bu sol edebiyatı, sol yobazlığı, bu fanatik düşünceden dışarı çıkmışsın" dedi. Bizim partinin genel çizgisi buydu. Çağdaş sağ bir parti. Çünkü şimdiye kadar partilerin hiçbirisi; sağ bile çağdaş olamamıştır. Solu bırakın. Çünkü o belli bir kalıbın içinde tıkanıp kalmıştır. Ama bizim diğer partilerimiz de o gelişmeyi gösterememiştir. Şimdi görüyorum ki, bizim SHP o gün bugündür o çağdaş sağ olabilme hüviyetini hiç benimseyememiş hâlâ dar kalıplar içinde kalmıştır. Ama Özal'ın çizgisi bizi aşmıştır. Açık söylüyorum, Özal'ın bugüne kadar getirdiği çizgi SHP'nin birçok düşündüklerini aşmıştır. Veyahut yapmak istediklerini... Şimdi bu yüzden 1980'den sonraki gelişme içerisinde ANAP'ın bize nispetle çok başarılı bir çizgi çizdiğinden hiç kuşkum yok.

Nokta: Bu başarıyı örnekler misiniz?

Dalokay: Yani örnek olarak yerel yönetimleri bu yetkileri ve bu mali güçleri hiçbir parti vermedi. Ne içinde bulunduğum CHP, ne de AP... Yerel yönetimlere verilen bu güç, Türkiye'de demokrasiyi en küçük sokağa taşıma olayıdır. O kadar önemli bir olay ki, desantrilize olma olayı. Merkezdeki sultayı böyle çekiçle vurup parçalama olayıdır. Buna ne Demirel, ne Ecevit yanaşmadılar. Hep yerel yönetimlerin, yerel yönetimdeki liderlerin tepesini ezmeye çalıştılar onlar. Ama Turgut Özal korkmadı bundan. Bir İmar İskân Bakanlığı'nın yetkisini 1800 belediye başkanının masasının üstüne koydu. Bu büyük bir olaydır. Mesela bunu SHP iktidarda olsaydı yapmazdı, yapamazdı... Şimdi bizi geçen çağdaş sağ adımlar atıldı. Ben bizim partimizde hiç görmedim. Muhalefet olarak da görmedim. Öneri olarak da getiremedik. Bir KDV olayı, bir konut olayı. Fonlarla yaratılan şeyler, mesela Fak-Fuk-Fon olayı. Fak-Fuk-Fon olayı harikulade bir yaraya parmak basan bir olaydır. Çünkü belediyemize her gün yardıma muhtaç insanlar başvururdu. Bunlara aramızda para toplayarak yardım ederdik. Ölmüş bir generalin zavallı karısı cenazeyi gömecek para bulamazken, biz aramızda para toplar verirdik.

Şunu da söyleyeyim, ben işçilerle toplu sözleşme imzaladığım vakit, bana 300 tane öğretmen çöpçü olmak için müracaat etmişti...

Diyeceğim şu, benim dünyamdaki ideoloji ne sağ ne sol'dur. Gerçekçi olmaktır. Turgut, gerçekçi bir çizgi çiziyor. Yani ben gerekiyorsa Pekin'den, gerekiyorsa Mekke'den geçerim. Yani ben ideolojik bir tartışmayı değil, gerçeği arıyorum.●

Mehmet Şakir (solda) ve Taşer Sahir... Bir zamanlar içki masalarında buluşacak kadar dosttular, şimdi ise "kumarhane savaşı"nın kanlı-bıçaklı tarafları durumundalar

SABAH

Fatma Ülker Çetiner, damadı Taşer Sahir'i etkisi altına alarak kumarhaneleri ele geçirmekle suçlanıyor...

ADALET / MİLYARLIK MÜCADELE

Kumarhane kavgasında son raunt

Asil Nadir'in ortağı Mehmet Şakir'le, Semra Özal'ın "papatya"larından Fatma Ülker Çetiner arasında Maçka, Tarabya, Büyük Efes ve Çelik Palas otellerinin kumarhanelerine sahip olmak için açılan davalar sonuçlanmaya başladı.

Asil Nadir'le iş ortağı Mehmet Şakir, Türkiye'de kumarhane işletecek bir şirket kurmayı kararlaştırdıklarında bir tek şey eksikti: Şirketi yönetecek güvenilir bir isim. İşin o kadarını da Asil Nadir halledecekti. Kıbrıs'tan tanıdığı ve güvendiği genç işadamı Taşer Sahir ne güne duruyordu? Şirket kısa sürede kuruluyor ve başına da Asil Nadir'in onayıyla Taşer Sahir getiriliyordu. Kısa sürede Maçka, Tarabya, İzmir Büyük Efes ve Bursa Çelik Palas otellerinin kumarhaneleri şirkete bağlanıyor ve dananın kuyruğu da bundan sonra kopuyordu. Mehmet Şakir'e göre kumarhane senaryosu böyle başlıyordu.

Kaynanamı severim. İddialara göre işi ve senetleri Mehmet Şakir'e devretmesi gereken Taşer Sahir'in, kayınvalidesinin sözünden çıkmamak gibi önemli bir "meziyeti" vardı. Günlük cirosu 30 milyonu bulan kumarhane işinin tatlı kârını gören kayınvalide Fatma Ülker Çetiner, damadının aklını çelerek bazı "küçük" operasyonlar yapmasını isteyecekti. Aynı zamanda Semra Özal'ın Türk Kadınını Güçlendirme Vakfı'nın faal üyelerinden olan "papatya" Çetiner, arzusunu gerçekleştirecek ve damadı Taşer Sahir'e, Kıbrıslı patronlarını devreden çıkarmak için hileli genel kurullar düzenletecekti...

İlk iş, yönetim kurulu başkanlığını yapan Mehmet Şakir'i şirketin başından uzaklaştırmaktı. Peş peşe yapılan genel kurullarla Mehmet Şakir'in görevine son veriliyor ve yönetime Taşer Sahir, eşi Sibel Sahir ve kayınvalide Fatma Ülker Çetiner geliyordu.

Besle kongreyi... Mehmet Şakir de elbette boş durmuyordu. Önce bu genel kurulların iptali için dava açmış ve arkasından da kendisi bir genel kurul toplamıştı. Şakir'in genel kurulu, Sahir'in genel kurulu derken açılan davalar da birbirini izliyordu. Ancak iş, genel kurul mücadelesi ve açılan davalarla kalmayacak, karşılıklı ağır iddialar da gündeme gelecekti...

Bu arada Taşer Sahir'in avukatı savcılığa başvuruyor ve 23 Kasım 1986 günü Stork Kafe-Bar'ın kundaklanması olayını Mehmet Şakir'in tezgâhladığını ileri sürüyordu. Bunun üzerine Şişli Savcılığı, Mehmet Şakir ve kışkırttığı öne sürülen beş kişi hakkında "cebir ve şiddetle ticaret özgürlüğünü engellemek" suçundan dava açıyordu. Sahir'in bir başka şikâyetine göre de, Mehmet Şakir 55 milyon liralık sahte senet düzenleyerek, şirket adına Galatasaray Kulübü'ne vermişti. Bu konudaki soruşturma da halen sürüyordu.

Tencere dibin kara. Şu anda kumarhaneler, kayınvalide Fatma Ülker Çetiner ve damadı Taşer Sahir'in yönetimindeydi. Londra'da bulunan ve şirketin hileli yollarla el değiştirdiğini öne süren Mehmet Şakir ise, **Nokta**'ya, "Davaları kazanınca uğradığımız zararları tazmin etmek için de ayrı bir dava açacağız. Yeter ki, bu şahıslar Türkiye'yi terk etmesinler..." diyordu. Mehmet Şakir, "Türk Kadınını Güçlendirme Vakfı'nın aktif üyelerinden Fatma Ülker Çetiner'in Semra Özal'ın yakın arkadaşı olduğu söyleniyor. Bu durumun olaya bir etkisi oldu mu?" sorusunu ise "Maalesef, bu sorunun bugün için cevabını vermek mümkün değil. Ortada dolaşan bir sürü rivayet var" şeklinde cevaplıyordu.

Taşer Sahir ise iddiaları reddediyor ve Mehmet Şakir'in, Asil Nadir'in bir memuru olduğunu savunarak, "Benim kendisiyle bir ilgim yok. Olaylar, Mehmet Şakir'in bir oyunudur" diyordu. İşin ilgi çekici yanı, Taşer Sahir ile Mehmet Şakir'in arasını açarak, milyarlık çıkar kavgasını başlattığı öne sürülen kayınvalide Fatma Ülker Çetiner, sorulara cevap vermekten kaçınıyordu.

Toplam 11 davanın açıldığı bu karmaşık olayı, mahkeme kararlarına bakarak da çözümlemek pek mümkün görünmüyordu. Çünkü, bugüne kadar sonuçlanan iki davadan biri Mehmet Şakir'in, diğeri ise Taşer Sahir'in lehine karara bağlanmıştı. Ancak dananın kuyruğu 13 Ekim'de sonuçlanması beklenen davada kopacak ve şirketin asıl sahiplerinin kimler olduğu bu kilit dava ile belirlenecekti. Ancak şimdiden bilinen bir gerçek vardı ki, sonuç ne olursa olsun taraflardan birinin canı fena halde yanacaktı...

Mehmet YALÇIN

Büyük kavgaya, Tarabya, Büyük Efes ve Çelik Palas'ın oyun salonlarının paylaşılamaması yol açtı

Mahir muhbir Mahir

Ankara'da muhbirliği profesyonel bir meslek haline getiren Mahir Akkar'a çeşitli şirketlerden teklifler yağıyor. Kendine bir de haber ajansı kuran muhbir Mahir bu işi severek ve zevkle yaptığını söylüyor.

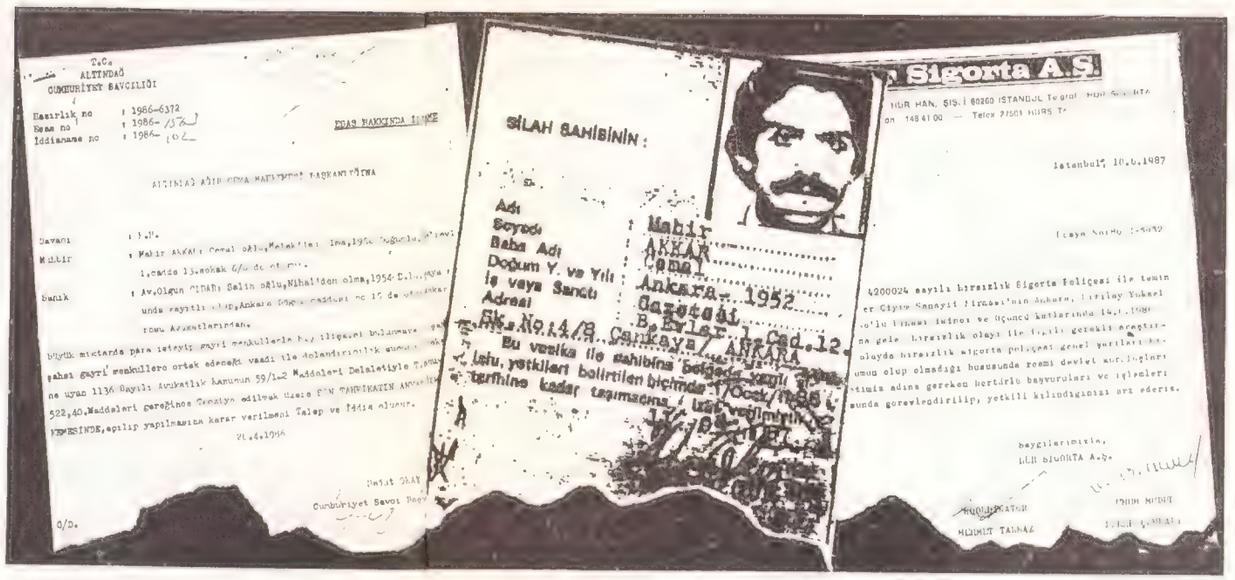

Profesyonel muhbir Mahir Akkar, kendini "meslekî" tehlikeler"den korumak için ruhsat bile almıştı

Mali şube görevlisi telefondaki sesin, "Yeni bir iş peşindeyim. Piyasaya büyük miktarda sahte fatura kesen bir şebekeyle pazarlığı tamamladım. Birkaç güne kadar enseleyip bombayı patlatacağım," şeklindeki açıklamalarını dinlerken, yanındaki arkadaşına "Yine bizim Mahir" diye fısıldıyordu.

Mahir, aslında polisin hiç de yabancısı değildi. "Mahir" bir muhbir olan Mahir Akkar'ın, Emniyet Müdürlüğü raflarında otuzu aşkın dosyası bulunuyordu. Muhbirliği bir meslek haline getiren Akkar, on yıldır bu işle uğraşıyordu ve ehliyet sahtekârlığından dolandırıcılığa, rüşvetten sahte evrak basımına kadar pek çok olay, onun ihbarları sonucu ortaya çıkarılıyordu.

Mahir'in ilk marifeti. 1952, Ankara doğumlu olan Mahir Akkar, meslek yüksek okulunda okurken, Abraham adında Yahudi asıllı biriyle tanışıyor ve böylece hayatının akışı da değişiyordu. Abraham, Yehova şahidiydi ve Akkar'ın da aralarına katılmasını istiyordu. Israrlara dayanamayan Akkar, Yehova şahitlerine dahil oluyor ve dört yıl süreyle aralarında kalarak tüm sırlarını öğreniyordu. Artık yapılacak iş kolaydı, Mahir Akkar telefona sarılıyor ve Yehova şahitlerini polise ihbar ediyordu.

Bu iş Akkar'a zevkli ve heyecanlı gelmeye başlamıştı. Okuldan sonra "kerhen" girdiği İmar ve İskân Bakanlığı'ndaki işinden de memnun değildi. Zihninde bir yerlerde gizlenen "dedektif" olma özlemleri sık sık depreşiyor ve Mahir, muhbirliği ilerletme yolları arıyordu.

Muhbirlik zor zanaat. Elbette her mesleğin kendine göre güçlükleri vardı. İhbarların doğru çıkması Mahir'in polisle samimiyetini giderek artırıyordu ama ihbar edilenler de boş durmuyor ve Mahir Akkar'ı çeşitli yollarla tehdit etmeye başlıyorlardı. Bunun üzerine İçişleri Bakanlığı'na başvuran Mahir, "hizmetleri karşılığı" kısa sürede tabanca ruhsatı almayı başarıyordu.

"Meslek" tehlikeli ve yorucuydu ancak Mahir, bunu sorun olarak görmüyordu bile. Onun asıl sorunu, yaptığı işten bir kazanç elde edememesiydi. Üstüne üstlük "zorunlu masraflar" için oldukça önemli harcamalar yapmak zorunda kalıyordu. Çünkü, o güne kadar, muhbirlere ihbar ikramiyesi verilmesini öngören 1905 sayılı yasa kapsamına girecek bir iş yakalayamamıştı.

Mahir'in önlenemeyen yükselişi. Mahir Akkar bu kez büyük bir iş yakalamıştı. Geçen yıl piyasaya sahte fatura sürerek haksız kazanç elde eden ve Hazine'yi zarara sokan bir şebekenin peşine düşen Mahir, sıkı bir pazarlık sonucu 3 milyona 51 milyonluk sahte fatura için anlaşıyordu. İş paraları verip sahte faturaları almaya kalmıştı. Saptanan günde polisle birlikte olay yerine gelen Mahir, şebeke elemanlarını suçüstü yakalatıyordu.

Polisin soruşturmayı genişletmesi sonucu olayın boyutları büyüyor ve şebekenin piyasaya sürdüğü sahte faturaların toplam değerinin bir milyarı aştığı anlaşılıyordu. Geçtiğimiz yılın eylül ayında ikramiyesini almak için Maliye Bakanlığı'na başvuran Mahir, yine "hava" alıyordu ama yükseliş bir kez başlamıştı.

Politikada da Mahir. Mahir Akkar, her Türk vatandaşı gibi ama onlardan farklı bir biçimde politikayla da ilgilenmeyi ihmal etmiyordu. 1970'li yıllarda AP Gençlik Kolları'nda çalışan Akkar, son ara seçimlerde de Tayyar Şafak'la birlikte Büyük Vatan Partisi'nin kurucuları arasında yer alıyordu. Seçimlerden sonra bu "demeç partisi"nin işlevi bitince Mahir boş durmuyor ve "Evren" adlı bir haber ajansı kurarak başına geçiyordu.

Mahir'in muhbirlik alanına giren tek politikası ise Gölbaşı Belediye Başkanı Mümtaz Sarıtaş oluyordu. Akkar, Sarıtaş'ın yaptıklarını duyunca, "icraatını içinden" incelemeye karar veriyor ve Gölbaşı'nda kamp kuruyordu. Başkanın yasadışı icraatları hakkında kalın bir dosya hazırlayan Mahir Akkar, soluğu Ankara Valiliği'nde alıyor, arkasından da İçişleri Bakanlığı Müsteşarı ve Teftiş Kurulu Başkanı ile de görüşmeyi ihmal etmiyordu. Zaten, Gölbaşı Belediye Başkanı Mümtaz Sarıtaş'ın "icraatları" çok geçmeden basına da yansıyordu.

Muhbirim beni koru. Mahir'in şöhretini duyan bazı sigorta şirketleri hiç vakit kaybetmeden kapısını çalıyorlardı. Şüphelendikleri bazı tazminat talepleri vardı. Bunları sigorta şirketi adına araştırabilir miydi? Niye olmasındı? Mahir Akkar, Hür Sigorta'dan bir de yetki belgesi alıyordu. Şirket, Ankara'daki bir hırsızlık olayı ile ilgili olarak Mahir'e gönderdiği mektupta, "Olayda hırsızlık, sigorta poliçesi genel şartları hilafına bir durumun olup olmadığı hususunda, resmi devlet kuruluşları nezdinde, şirketimiz adına, gereken her türlü başvuruları ve işlemleri yapmanız hususunda görevlendirilip, yetkili kılındığınızı arz ederiz" diyordu.

Böylece Mahir "muhbirlik mesleği"ni hem tescil ettiriyor, hem de bu işten para kazanmaya başlıyordu. Çünkü sigorta şirketleri, şirkete kazandırdığı paranın yüzde yirmisini Mahir'e prim olarak ödüyordu.

Kendi ifadesi ile, bundan böyle de kötülerin, hırsızların, dolandırıcıların korkulu rüyası olmaya kararlı görünen Mahir Akkar, çok önemli bir iş üstünde olduğunu belirtiyor ve ekliyordu: "Göreceksiniz, bir süre sonra bu işi çözeceğim ve bütün Türkiye benden bahsedecek..."

Anlaşılan bir süre sonra "muhbirlik" de resmi meslekler arasına girecek ve birçok şirket gazetelere ilan vererek "muhbir" arayacaktı."

Aytekin YILDIZ

LUTFÜ ÖZEL / NOKTA

"Elliye yakın ihbarım var"

"Muhbir"liği bir meslek haline getiren ve bu işten de hayli memnun görünen Mahir Akkar, **Nokta***'nın sorularını cevapladı:*

Nokta: Neden böyle bir "meslek" seçtiniz?

Akkar: Herhalde fazla idealist olduğum için. Çok hoşuma gidiyor. Sonuca ulaştığım zamanki manevi mutluluğumu bilemezsiniz.

Nokta: Riskli bir meslek değil mi? İhbar ettiğiniz kişilerin intikam almak istemeleri sizi korkutmuyor mu?

Akkar: Korkum, aldığım zevkten daha az. Elbette çok tehdit edildim. Telefonda yapılan hakaretlerin, ölüm tehditlerinin haddi-hesabı yok. İki kez otomobilimi kundakladılar, geçenlerde de evimi soydular.

Nokta: Bunları yapanlar ortaya çıkarıldı mı?

Akkar: Soygun yeni oldu. Ankara kazan, ben kepçe, peşlerindeyim. Epey ipucu ele geçirdim, yakında sonuç alacağımı sanıyorum.

Nokta: Şimdiye kadar kaç ihbarınız oldu? Bu ihbarlar sonucunda kaç kişi tutuklandı?

Akkar: Olay sayısını da, yakalananların sayısını da kesin olarak bilmiyorum. Ama herhalde elliye yakın ihbarım oldu. Tutuklananlar ise çok daha fazla. Şu anda Ankara mahkemelerinde devam eden davaların sanık sayısı yirmiyi, yirmi beşi buluyor.

Nokta: Sizin ihbarlarınız sonucu tutuklanan ve cezasını çektikten sonra veya delil yetersizliğinden salıverilen kişilerle hiç karşılaştınız mı?

Akkar: Bazen karşılaşıyorum. Ama ben onlardan değil, onlar benden kaçıyorlar. Herhalde suçluluk duygusundan, yüzüme karşı bir şey yapmadılar.

Nokta: Hiç polis olmayı düşünmediniz mi?

Akkar: Hayır, hiç düşünmedim, istemedim de. Böyle gönüllü dedektiflik yapmak daha kolay.

SÖYLEŞİ / MİCHEL CERAMİNOT

Diyarbakır Cezaevi'nde bir Fransız rehber

Michel Ceraminot, 4 Haziran günü yirmi kişilik bir Fransız grubunun rehberi olarak Türkiye'ye gelir. Niyeti, yıllardır merak ettiği tarihi eserleri yakından görmek, tanımaktır. Ama burası, "umduğunu değil, bulduğunu" yiyenlerin ülkesi Türkiye'dir. O da umduğu gibi Doğu'nun tarihi eserleri arasında değil, hapishaneleri arasında bir gezi yapmak zorunda kalır.

Michel'in macerası, gezinin 13. gününde, grupla birlikte gezen Türk rehber Nihat Güldoğan'ın Fransız meslektaşını Urfa vali yardımcısına şikâyet etmesiyle başlar. Güldoğan'a göre, Michel gezilen eserlerin Ermeniler tarafından yapıldığını söyleyerek Ermeni propagandası yapmaktadır. Hemen iki MİT görevlisi kafileye katılır ve konuşmaları banta almaya başlar. Ne var ki, Nihat Güldoğan'ın ifadesinden çıkan bu nokta bir türlü kesinlik kazanmaz, çünkü daha sonra açılan dava dosyasında bu bantların izine bile rastlanmaz. Michel böylece Urfa'da tutuklanır ve 30 Haziran'da Diyarbakır DGM'de dava açılır. İlk duruşma tarihi 28 Temmuz'dur ama, bu tarihte mahkeme yargıcı "raporlu" olduğu için duruşma yapılamaz. Michel'in Fransa'dan gelen ailesi şaşkınlıklar içinde, davanın 25 Ağustos'a kaldığını öğrenir. O günkü ilk duruşma ise tanık Nihat Güldoğan'ın Konya DGM aracılığıyla Konya'da alınması gereken ifadesi gelmediği için yapılamaz. Bu kez de Konya DGM kurulamamıştır çünkü. İş böyle olunca, savcının tahliye talebine rağmen Michel'in tutukluluğu sürer. Bu arada Güldoğan bulunup ifadesi alınır ama, inanılması çok zor olsa da, 17 Ağustos günü yapılması gereken mahkeme gene yargıcın raporlu olması yüzünden yapılamaz.

Michel, nihayet 5 Ekim 1987 günü şartlı olarak salıverilir. Ne var ki 3 Kasım günü yapılacak duruşmaya kadar yurt dışına çıkması yasaktır. Şimdi genç Fransız, o günün gelmesini bekliyor.

Nokta ***adına Şima Akkan, Michel Ceraminot'la görüştü.***

"İlk yaptıkları şey bu resmi çekmek oldu. Ardından da benden resim ücreti olarak iki yüz lira istediler."

Nokta: Maceranız, polis ve mahkeme tutanaklarından parça parça basına yansıdı. Şimdi bir de sizin ağzınızdan dinleyebilir miyiz?

Ceraminot: 17 Haziran gecesi Urfa'da bir otel odasında uyurken Türk rehber arkadaşım tarafından resepsiyona çağrıldım. Ben aşağı inmeyeceğimi, uyuduğumu söyledim. Bir süre sonra kapım çalındı ve karşımda sivil kıyafetli iki kişi gördüm. Beni karakola çağırıyorlardı. Ben de, bu saatte taleplerini yerine getiremeyeceğimi söyleyerek kapıyı kapattım. Bunun üzerine Türk rehber tekrar telefon etti. Aşağıda bütün grubun toplandığını, beni beklediklerini söylediler. Bunun üzerine indim. Bir de ne göreyim, gruptaki herkes uykusundan uyandırılmış, bekletiliyor. Polisin söylediğine göre, aralarında benim de olduğum üç kişinin Türkiye'de aranan üç kişiyle isim benzerliği varmış ve bu nedenle kimlik kontrolü yapıyorlarmış. Bizi Emniyet'e götürmek istediler. Bunun üzerine ben, konsolosluğa ve bir avukata telefon etmek istediğimi söylediysem de reddettiler. Sonunda gittik. Buradaki tercüman yetersiz kaldığı için bizimle birlikte olan Türk rehber tercümanlık yaptı. Komiser, bana tüm yolculuğu anlattırdıktan sonra Ermeni tarihiyle ilgili bazı sorular sordu ve bu konunun kendisi için çok ilginç olduğunu, anlatırsam memnun olacağını söyledi. Bu, iyi bildiğim bir konu olduğu için kısa bir özet sundum. Komiser, daha sonra konuyla ilgili olarak okuduğum bütün kitapların adını söylememi istedi. Ben de, bu kitapları ilk gençlik yıllarında okuduğumu, şimdi 29 yaşında olduğum için ancak birkaç tanesini hatırladığımı söyledim ve bu kitapların adlarını verdim.

Bunun üzerine bana, Türkiye'de Ermeni propagandası yapmanın yasak olduğunu söylediler. Ne diyeceğimi, ne yapacağımı şaşırmıştım.

Nokta: Peki, siz gezi sırasında Ermenilerle ilgili olarak neler anlatmıştınız?

Ceraminot: Ne biliyorsam onu. Ermeniler tarafından yapılmış bir eserin Araplar tarafından yapıldığını söyleyemezdim herhalde. Sonra benden, bavulumdaki bütün dökümanları vermemi istediler. Ben reddedince de, gözaltında olduğumu hatırlattılar. Bunu yeni öğrenmiştim. Neden gözaltına alındığımı sorduğumda, cevap olarak bunun beni ilgilendirmediğini söylediler. Evet, aynen böyle. Benim gözaltına alınmamın beni ilgilendiren bir yanı yokmuş. Neyse, bütün gece orada kaldıktan sonra sabahleyin otele gittik. Orada bavulumu sonradan muhbirim olduğunu öğrendiğim Nihat Güldoğan'a arattılar. Arama sonunda, bazı üniversite öğrencilerinin hazırladığı ve konusu Kürtler olan bir teze ve işlerine gelen birkaç dökümana el koydular. Türk yazarlarına ait hiçbir kitabın olmaması aleyhime bir noktaydı. Öğleden sonra mahkemeye gittik. Burada, odasından çıkarken gördüğüm savcıya neler olup bittiğini sormak istedimse de beni reddetti. Tekrar nezarete döndük. Ben hâlâ suçumun ne olduğunu bilmiyorum. Ertesi gün tekrar mahkemeye gittik, beni yargıcın karşısına çıkardılar.

Burada bana bazı kâğıtlar doldurttular ve imzalattılar. Mahkeme çıkışında serbest olduğumu söylediler de inanmadım. Nitekim oradan beni gara götürerek arabaya bindirdiler ve Urfa Cezaevi'ne götürdüler. Suçumun ne olduğunu 5 gün sonra burada TV'den öğrendim. Mahkemeye ise ancak 25 Ağustos'ta çıkarıldım.

Nokta: Türkiye ve hapishaneleri hakkında şimdi neler düşünüyorsunuz?

Ceraminot: Nedenini bilmeden günlerce hapis yatmayı işkenceden saymazsak hiç işkence görmedim. Bu, ilk hapishane deneyim olduğu için başka hapishanelerle kıyaslayamayacağım. Yalnız bir noktayı önemle belirtmek isterim: Bana gerçekten özel muamele yaptılar. Ama diğerleri için aynı şeyi söyleyemem. Türkiye'ye gelince; henüz buradan gitmeme izin yok. Mahkûm bile olabilirim. Ama tekrar ülkenize geleceğim. Üstelik, hapishanelerde tanıdığım bu ülke insanlarını çok sevdim. Ancak, şu andan itibaren başıma gelecek en ufak bir şeyden kesinlikle Türk devletini sorumlu tutacağım. Bu bir trafik kazası bile olsa... Çünkü kendimi kesinlikle emniyette hissetmiyorum ●

Bir ihbar belgesi

Michel Ceraminot, "Nihat Güldoğan sizi neden ihbar etmiş olabilir?" sorusunu cevaplarken, "Bilmiyorum ama, turistleri programda olmayan ucuz lokantalara götürüyor diye ben de onu turizm şirketine şikâyet etmiştim" diyor. Halen Selçuk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi'nde öğretim görevlisi olan Nihat Güldoğan ise, karakolda "müracaat sahibi olarak alınan ifadesinde" şunları öne sürüyordu:

"..... 17 Haziran 1987 günü Şanlıurfa iline geldik. Burada Şanlıurfa iline gelmeden on kilometre kala, Urfa tarihi hakkında bilgi verirken özellikle Urfa şehrinin baş mimarisinin Ermeniler olduğunu ve bunun en önemli belirgin eserlerinin biri de kalede bulunan Ermeni sarayının kalıntıları olduğunu ve orada bulunan ve bu sütunlarının Ermeni sütunlarından biri olduğunu Michel Ceraminot bu kelimeleri söyledi ve bugün de saat 17.00'den sonra Harran'a vardığımızda yine bir soru üzerine Harran şehrinin ve şu anda bulunan kale kısmının tamamen Ermeniler tarafından inşa edildiğini beyan etmiştir. Bu olaylar üzerine Harran'a gitmeden önce Şanlıurfa Turizm ve Tanıtma Müdürlüğü'nü aradım ve bunu bulamayınca vali yardımcısını aradım ve durumu kendisine aktardım. Kendisini cezalandırma yönüne gidilecekse konuyu kendisine aktaracağıma ve yardımcı olacağımı söyledim..... "

"Nedenini bilmeden günlerce hapis yatmayı işkenceden saymazsak hiç işkence görmedim. Her şeye rağmen ülkenize gene geleceğim. Bu ülkenin hapishanede tanıdığım insanlarını çok sevdim."

METİN KARAŞAHİN

Pastırmalı pide verme suçu!

SHP Kayseri İl Başkanı Zeki Orhan, ziyaret ettiği bir grevde, grev gözcülerine pastırmalı pide verdiği için sendikayı "ekonomik ve siyasi yönden desteklemiş" sayıldı ve bu "suç"tan ötürü 6 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Sanık: SHP Kayseri İl Başkanı Zeki Orhan
Suçu: Grev gözcüsüne pide ısmarlayarak, sendikayı ekonomik ve siyasi yönden desteklemek.
Suç aleti: Pastırmalı pide
Suç tarihi: 7 Mart 1987
Cezası: 6 ay hapis

Böyle bir dava mümkün mü, değil mi?

Bu soruya, Türkiye'de yaşadığını unutarak "hayır" cevabı verenler yanıldı. Böyle "pastırmalı" bir dava, tam kendine yakışan bir yerde, Kayseri'de açıldı ve "ne oluyoruz?" demeye kalmadan da sonuçlandırıldı. İstanbul Teknik Üniversitesi İş Hukuku Doçenti Savaş Taşkent, Hava-İş Sendikası seminerinde olayı ilk kez duyurduğunda, her şeye alışkın işçiler bile hayretlerini gizleyememişlerdi. Davanın gerisinde ise komedi mi, trajedi mi olduğu pek belli olmayan garip bir hikâye vardı.

"Olay" başlıyor. Hak-İş'e bağlı Öz Gıda-İş Sendikası'nın 5 Mart 1987 tarihinde, kemik unu ve margarin üreten Kemsan işyerinde başlattığı grevin bir pastırmalı pideye suç mekânı olacağını başlangıçta kimse tahmin edememişti. Ama, redaksiyonu bitmiş, imzaya hazır bir sözleşmede işverenin son dakikada yeniden pazarlığa girmek istemesiyle başlayan ve 3 ay süren bu garip greve, 7 Mart 1987 günü yapılan bir ziyaret, imkânsız gibi görünen bir şeyi gerçeğe dönüştürüvermişti. Kayseri SHP İl Başkanı Zeki Orhan ve İl Yönetim Kurulu üyelerinin üç suçu vardı: Grev yerini ziyaret etmek, grevci işçilerle fotoğraf çektirmek ve iki grev gözcüsüne Kayseri'nin meşhur pastırmalı pidesinden ikram etmek.

"Suç", çok geçmeden savcılığa ihbar edildi: Siyasi vasfı olan bir insan nasıl olur da grev gözcüsü ile hatıra fotoğrafı çektirir, bununla dahi kalmaz, ayrıca ona pide ikram edebilirdi?

Savcı ve hâkimler de böyle düşünmüş olacaklardı ki, 24 Haziran 1987 günü sona eren duruşmada Kayseri 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nden şu karar çıktı: "Sanığın, Öz Gıda-İş Sendikası'nın yaptığı greve katılarak grev gözcülerine pide ikram ettiği, onlarla birlikte fotoğraf çektirdiği ve mahsus defterine, 'Bu onurlu harekete candan katılıyorum. Türkiye'de işçi hareketlerinin engellenmesine müsaade etmeyeceğim, sizi candan kutluyorum' şeklinde beyan ve eylemlerde bulunarak, ekonomik ve siyasi yönden sendikayı desteklemek suretiyle... İlgili kanun maddesi gereğince 6 ay müddetle hapsine..."

Mahkeme daha sonra "sanığın iyi hali"ni dikkate alarak hapis cezasını 5 aya indiriyor, bunu da 45 bin lira ağır para cezasına çeviriyordu. Zeki Orhan, karar üzerine Yargıtay'a başvurmuş, sonucu temyiz etmişti. Grevdeki işçiye pastırmalı pide vermenin suç sayılıp sayılmayacağı, ancak Yargıtay'daki duruşmalardan sonra anlaşılacaktı.

"Efendi" muhalefet diyor ki. Bütün bunlar olur, bir il başkanı hapis cezasına çarptırılırken ana muhalefet partisi ne yapıyordu acaba? Zeki Orhan, olayı SHP Genel Merkezi'ne aktarmış, olayla Parti Meclisi üyesi Atilla Sav ilgilenmişti. Ama hepsi o kadar, "Davayı takip edeceğini söyledi" diyordu Zeki Orhan, "Ancak olayı başka bir düzeyde kullanmadılar."

SHP Parti Meclisi üyesi Atilla Sav ise **Nokta**'ya şöyle anlatıyordu partisinin yaklaşımını: "Karar henüz kesinleşmiş durumda değil. SHP olarak yargı platformunda savunma yapmak durumundayız. Davanın sonucunu etkileyecek bir biçimde Meclis kürsüsünden konuşamayız. Ancak davayı takip ediyoruz. Yargıtay'dan, hukukun üstünlüğüne ilişkin bir kararın çıkacağına inanıyoruz. Tabii siz, basın olarak konuyu işleyebilir ve eleştirebilirsiniz."

Eh, bütün bu ahval ve şerait altında, iktidar partisi ANAP da "Sıra sendikal yasaklarda" deme cesaretini gösterir, yeniden iktidara geldiğinde de grev mahallinde tuvalet çadırı kurulmasına ve pastırmalı pide ikramına izin vererek "İşte kaldırdım" diye böbürlenebilir, hiçbir parti de ağzını açıp bir şey diyemezdi.

Atilla ÖZSEVER

Grevci işçiler suç delilini yiyerek yok ederken

MİLLİYET

Fulya Kantarcıoğlu, günün hukukçusu!

BİR İPTAL KARARI

Ve bir oy farkla...

Heyecanla beklenen karar açıklandı: Anaya Mahkemesi, kamuoyunda günlerce süren tartışma ve beklentiden sonra, seçim yasasının 8. maddesini iptal etti! Karar, 5'e karşı 6 oyla alındı.

İptal edilen 8. madde, milletvekili adaylarının ön seçim yapılmadan belirlenmesini öngörüyordu; buna göre saptanan aday listeleri çalkantılara yol açmış, listelere giremeyenler gürültü koparmışlar ve gözler Anayasa Mahkemesi'ne çevrilmişti. Mahkeme de kararını, raportör Fulya Kantarcıoğlu'nun iptal isteği doğrultusunda verdi...

8. maddenin iptaline karşılık, SHP başvurusunda talep edilen 1., 4., 5., 9. ve 18. maddelerin iptali ise reddedildi.

BİR GÖRÜNÜM

Elli yetmez, yüz olsun!

Seçim ekonomisi doludizgin sürerken enflasyon da geçen yılın ekim ayına göre yüzde 52,5 düzeyine ulaşmış bulunuyor. Tüketici fiyatlarındaki artış da toptan eşya fiyatlarındaki artışı geçmiş durumda. Gene son bir yıl içinde gerçek ücretlerde yüzde 13,8 gerileme gözleniyor... İnşaat malzemesi fiyatları da, genel enflasyon ortalamasını bile sollayarak yüzde 66 düzeyinde dolaşıyor.

Uzmanlar, Türkiye'nin en az 10 yıl daha yüzde 50 dolayında gerçekleşen enflasyonla yaşamaya mahkûm olduğunu, üstelik bu oranın yüzde 100 gibi bir düzeye tırmanmasının da söz konusu olabileceğini belirtiyorlar...

BİR PORTRE

Necmettin Karaduman

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tanımının gerektirdiği kişiliğe ve ağırlığa sahip, iktidar partisi içinde liberal kanattan ve "uygar" olarak tanımlanacak ne yazık ki sayıları çok kabarık olmayan kişilerdendi... Altmış yaşının olgunluğunda, ANAP içinde hakka hukuka saygı duyduğu varsayılan, aşırılıkları ve aşırıları frenleyecek adamdı...

Mekteb-i Mülkiye'yi bitirmiş, kaymakamlık ve müfettişlik yapmış, Kahramanmaraş, Erzurum ve İçel valiliklerinde bulunmuş, özel sektörde de genel müdürlük yapmış bir idareciydi.

Bir "idareci" olduğunu, aydın kamuoyunu hayli şaşırtarak geçtiğimiz günlerde de gösterdi. Kimilerine göre Anayasa'yı hem de iki kez üst üste ihlal etti ve bu "suç" onun idamını bile gerektirebilir!

Karaduman, önce yeni seçimde milletvekili aday listeleri dışında kalan çeşitli partilerden bir grup üyenin, Meclis'in olağanüstü toplantıya çağrılmasını isteyen önergesini reddetti, daha sonra da bu tutumu hakkında genel görüşme açılması isteğiyle Meclis'in toplanmasını ikinci kez dileyen önergeyi de reddetmekten çekinmedi. Gerekçe olarak "töreler", "çalkantıya yol açmamak", "takdir hakkı" gibi şeyler öne sürdü.

Karaduman'ın bu tavrı Başbakan'ın emri ya da isteği üzerine takındığı da öne sürüldü. DYP'li Yılmaz Hastürk, görevini kötüye kullandığı gerekçesiyle Karaduman aleyhinde savcılığa suç duyurusunda bulundu.

ÜMİT KIRDİL / NOKTA

Alparslan Türkeş

KISA... KISA...

● **Alparslan Türkeş olağanüstü** kongrede MÇP Genel Başkanı oldu. Türkeş, "Terör kurbanıyız" dedi! Öte yandan, partinin milletvekili adayı, eski Karlsruhe, Başkonsolosu, "Bozkurt Bilge" namıyla maruf Bilge Erol, MKYK'ya söz verilip alınmadığı için gücenerek adaylıktan ve partiden istifa etti. Erol, "Türkeş'in eski gücü yok..." dedi.

● **Yedi yıldır ilk kez gözlenen Ecevit- Demirel görüşmesinin ardından** tarihi Evren-Demirel buluşması da gerçekleşti! Demirel Çankaya'ya "kişisel arzularıyla gitmediğini" belirtti.

● **Başbakan Özal, Cem Karaca'nın** konserine gitti ve yaklaşık beş bin kişi tarafından yuhalandı.

● **Menteşoğlu firmasının Belçika'**-ya gönderdiği bin ton daha kılçıklı midyeye bu ülke gümrüğünde el kondu. Bu arada kılçıkçı kuruluşa İstanbul Ticaret Odası tarafından üç hafta önce törenle altın plaket verildiği ve "yılın ihracatçısı" seçilmiş olduğu öğrenildi. Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı olaya el koyuyor...

BİR FOTOĞRAF

Bu hafta da yazısız...

(SABAH'tan)

HAFTANIN İNCİSİ

"Viski pahalı olduğu için günde sadece bir kadeh içebiliyorum. Yabancı sigaralar da pahalı. Ben sadece günde beş adet Maltepe içerim. Bu durum sağlığımla ilgili değil, sigaranın pahalılığı ile ilgili."

Vehbi Koç

BASINDAN YORUMLAR

Ha gayret, üç yıl kaldı...

İngiltere'de 1649'da Cromwell, Kral Charles'ı asar ve parlamentonun kapısına "kiralıktır" levhasını yapıştırır. Bizde de her on yılda bir parlamento kapatılıyor. Ve fakat, oduncu Menderes'in demokrasisi sürdüğü için yeni geleceklerin kiracı mı yoksa kiralık mı oldukları belli değil...

Cahit Tanyol, 4 Ekim, Güneş

Gitsin bakalım

"Türkiye iyiye gidiyor" Nasıl gidiyor iyiye?.. Referandumdan Özal'ın en az beş yıl daha iktidarda kalacağı anlaşılınca, basını, bürokratı, işadamı aynı türküyü okumaya başladılar:

"Türkiye iyiye gidiyor..."

Ve tartışma açılınca destek görüşler:

"Yani bu Özal da az işler yapmadı arkadaş..."

Çok iş yaptı...

Tümümüz yukarda oturmuş aşağısını görmüyoruz... Özellikle gazete yöneticilerimiz ve köşe yazarlarımızdan hangisi son yıllarda bir dar gelirlinin haline içtenlikle gidip bakmıştır... Kaçı az gelirliyle gidip konuşmuştur?..

Odana kapan, sekreterin getirdiği çayı yudumlarken, daktiloyu tıkırdat:

"Türkiye iyiye gidiyor..."

Nasıl iyiye gidiyor?.. İyiye gidiyorsa milletin niye bundan haberi yok?.. Belli bir kesimin iyiye gittiği doğru... Ya çoğunluk?..

Çevrenizde bir orta ya da az gelirliye sorun bakalım:

"Dört sene önce mi daha rahat geçiniyordun, bugün mü?..."

Çayı getiren çaycıya sorun bari...

Bekir Coşkun, 5 Ekim, Günaydın

Mahdum, pederin görüşünde!

Tuhaf bir şekilde aydınlarımızın bir kısmı da dünyaya açılma politikasına karşı çıkıyorlar. Çünkü aydınlarımızın bir bölümü yıllarca bürokrasiyle işbirliği yapmıştır.

Orduyla birlikte **"halk adına"** hareket yapmaktan yana aydınlar çıktı bu ülkede. Başları derde girdi. Ama bir iktidar mücadelesi nedeniyle acı çektiler. Ve aydınlarımız, iktidar mücadelesinde taraf olma lüksünü, muhafaza ettikleri sürece başlarının derde girmesine razıydılar.

Dünyaya açılmak aydınlarımızın bir kısmını ürkütüyor. Çünkü dünyaya açılınca, her şey gibi aydınların değeri de dış dünyanın ölçüleriyle belirlenecek.

Darbelere karşı olduğunu söyleyip sonra darbe liderlerine, makamlarına giderek gizli dosyalar teslim edenler gelişmiş bir dünyada kimseyi kendi ilericiliklerine inandıramazlar... **"Kuvayı Milliye ruhu ile Keynes ekonomisi uygulamak"** gibi hiçbir anlam taşımayan öneriler ileri sürenler o dünyalarda kendilerine yer bulamazlar. Bu tür laflar edenlere, **"anaokulundan sonra eğitimine ara vermiş talihsiz çocuk"** muamelesi yapılır.

Türkiye yasaklar çemberini kırmak zorundadır. Dünyanın ve bu çağın koşulları bunu gerektiriyor.

Ve bu hareket sırasında, aydınların bir kısmı da kaçınılmaz olarak elenecektir.

Ahmet Altan, 6 Ekim, Hürriyet

İNGİLTERE / KİNNOCK'UN YENİ POLİTİKASI

İşçi Partisi'nin yeni umudu: THATCHERİZM

Üst üste üç kez seçim yenilgisine uğrayan ve sekiz yıldır muhalefetten kurtulamayan İşçi Partisi'nin son Brighton Kongresi'nde "Thatcherizm" yanlısı görüşler ağırlık kazandı.

"Üst üste yaşanan üç seçim yenilgisinden sonra, bunun değerlendirmesini yapmayan bir siyasi parti, kendine ihanet ediyor demektir, ilkelerine ihanet ediyor demektir, ona ihtiyacı olanlara ihanet ediyor demektir."

İngiliz İşçi Partisi lideri Neil Kinnock, geçtiğimiz günlerde yapılan Brighton Kongresi'nde, partisinin, sekiz yıllık muhalefetten sonra yeni bir politika izlemesi gerektiğini bu cümlelerle anlatıyordu.

Parti, gerçekten son sekiz yılın en bunalımlı günlerini yaşıyordu. Dört ay önceki seçim yenilgisinden sonra, geçtiğimiz pazar günü ülkede yapılan geniş çaplı kamuoyu yoklaması, İngiliz seçmeninin büyük çoğunluğunun İşçi Partisi'ni biraz fazla solcu ve bölünmüş bulduğunu, partinin bir kere daha iktidara gelmesine inanmadığını ortaya koymuştu. Uluslararası politika yazarları da partinin bir an önce kabuk değiştirmesi gereğine dikkat çekiyorlardı. Independent gazetesinde yer alan bir yorumda, partinin, son yıllarda, parti içi disiplin, birlik gibi Viktorya döneminden kalma temalara yer vermekten başka bir şey yapmadığı söz konusu ediliyor ve mutlaka özel mülkiyete ağırlık tanıyan yeni bir sosyalizm anlayışının geliştirilmesi gerekliliğine dikkat çekiliyordu. Ve yeni görüş Brighton Kongresi'nde bizzat parti lideri Kinnock tarafından ortaya atılıyordu. Artık yeni politika, biraz törpülenmiş bir Thatcherizm olacaktı.

Hisse senetli bir sosyalizme doğru. Kongrede en çok tartışılan konu şüphesiz yeni ekonomi politikasıydı. İlk olarak sol kanadın önerdiği ağır sanayii devletleştirme politikasının programda yer alması çoğunluğun oylarıyla reddedilmişti. Ama, daha önemlisi, Kinnock'un, Thatcher'ın uygulamaya koyduğu ve "halk kapitalizmi" diye adlandırıldığı, birçok büyük kuruluşun özelleştirilerek hisselerinin halka satışı politikasını bakışının değiştirmesiydi. İşçi Partisi lideri, kongrede yaptığı konuşmada, "hisse senedi satın almanın hiç de ayıp bir tarafı yoktur" derken, partinin yeni starlarından ve gölge kabinede Sanayi ve Ticaret Bakanı olarak görev yapan Bryan Gould, artık kendilerinin bir de halk kapitalizmi programlarının olduğunu müjdeliyordu. Buna göre parti, iktidara geldikleri takdirde, işçileri, çalıştıkları firmaların hisse senetlerinin sahibi yapacaklardı. Gould'un önerisi, daha sonra görüşülmek üzere erteleniyordu ama gözlemcilere göre, bu konunun kongrede ortaya atılması bile İşçi Partisi'nin kabuk değiştirmekte olduğunun bir göstergesiydi.

Ekonomik politikalarını değiştiren parti yöneticilerinin Thatcherizme verecekleri ikinci büyük taviz silahsızlanma konusunda olacaktı. Seçimlerden önce, Kinnock, iktidara geldikleri takdirde İngiltere'nin bütün nükleer silahlardan arındırılacağını ısrarla vurgulamıştı. Oysa, bu dönemde yapılan kamuoyu yoklamalarında, İşçi Partisi seçmenlerinin bile bu konuda Kinnock gibi düşünmediklerini ortaya koyuyordu. Gözlemcilere göre de, partinin bu kez yine ağır bir seçim yenilgisine uğramasının baş nedenlerinden biri bu anlamsız ısrardı. Gerçi Brighton Kongresi'nde partinin nükleer silahsızlanma programında değişiklik yapılıp yapılmayacağı konuşulmamıştı. Ama genel kanı, Kinnock'un aslında bu sorunu ortaya atmaya hazır olduğu, ama partinin sol kanadının şimşeklerini çekmemek için şimdilik susup oturduğu şeklindeydi. Nitekim, İşçi Partisi lideri, bir süre önce BBC'nin kendisiyle yaptığı söyleşide, nükleer silahsızlanma konusunda bazı ayarlamalar yapılabileceğini ve ancak Sovyetler'le karşılıklı olarak bazı silahların kaldırılabileceğini söylüyordu. Birkaç gün sonra, İşçi Partisi, İngiltere'nin derhal nükleer silahsızlanmaya gitmesini savunmadığı görüşünü açıklayacaktı.

Sol kanat hoşnutsuz. Kinnock ve çevresinin savunduğu bu politika değişikliği, en büyük gürültüyü partinin sol kanadında koparmıştı. Yeniliklere pek iyi bir gözle bakmayan ve "parti yönetiminin oy almak için her şeyi kabul edebilir bir durumda olduğunu" söyleyen, doktriner sosyalist Tony Benn'in Brighton Kongresi'nde yıldızının kayması, buna karşılık aynı kanattan daha ılımlı bir çizgiye sahip Ken Livingstone'un partinin politikasını belirleyen ulusal yönetme komitesine seçilmesi, sol kanadın, Kinnock'un değişiklik politikasını desteklediği şeklinde yorumlanıyordu. Ancak, bu kanada mensup bazı üyelerin, son gelişmelere tepki olarak tamamen uzlaşmaz bir tavır almaları, partinin sol kesiminde ciddi bir çatlağa neden olabilirdi.

Sekiz yıllık iktidarında, Demir Leydi, İngiliz siyasi yaşamında gerçekten çok fazla şey değiştirmiş, 1990'lı yılların toplumunun çerçevesini çizmeyi başarmıştı. Şimdilik İşçi Partisi'ne buna uymak kalıyordu. Bazı değişikliklere rağmen partinin savunduğu temel ilkelerden taviz verilmesinin hiçbir zaman söz konusu olmadığını söyleyen Kinnock Brighton Kongresi'nde işçi sınıfının yeni sembollerini şöyle sıralıyordu: "Çamaşır makinesi, yurtdışında tatil ve hisse senetleri." ●

Kinnock, cesur ama savunduğu nükleer silahsızlanma önerilerinden geri adım attı

İşçi Partisi'nin tek hedefi, Thatcher'ı delicesine destekleyen İngiliz seçmenini yanlarına çekebilmek

Tony Benn'in radikal çıkışları yıldızının sönmesine yol açtı

KÜBA / CHE'NİN KIZIYLA SÖYLEŞİ

"Onunla beraber giderdim"

Şimdiye kadar Che hakkında basına tek bir söz bile söylemeyen Guevara ailesinin suskunluğu, ölümünün 20. yıldönümünde, büyük kızı Hildita'nın yaptığı söyleşiyle bozuldu

Bolivya dağlarında öldürülmesinin üzerinden yirmi yıl geçmesine rağmen Ernesto Che Guevara, Küba'da hâlâ dimdik ayakta duran bir mit. Kübalı çocuklar daha alfabenin ilk sayfalarından itibaren "Komutan Guevara ben savaşa hazırım" tekerlemeleriyle karşılaşıyor, onun kahramanlık öyküleriyle büyüyorlar. Ancak Guevara ailesinde şimdiye kadar tam bir suskunluk hüküm sürüyordu. Ne eşi, ne üç çocuğu bugüne kadar onunla ilgili tek bir söz bile etmemişlerdi. Sadece babası onun hakkında bir kitap yazmış fakat astımlı bir çocuğu anlatmaktan ileri gitmemişti. Guevara ailesi şimdiye kadar susmayı yeğlemişti. Ancak Che'nin büyük kızı Hildita Guevara, geçenlerde Corriere della Sera adlı İtalyan gazetesinin muhabiri Maurizio Chierici'nin sorularını yanıtlayarak ailesinin yirmi yıldır sürdürdüğü suskunluğa son verdi.

Hildita, bugün bile babasının izinden gitmeye hazır

Chierici: Bir mitin ağırlığı altında ezildiğinizi hissettiğiniz oldu mu?

Guevara: O benim için bir mit değildi, çünkü onun hakkında her şeyi biliyordum. Ne yaptığını, ne düşündüğünü. Dünyanın tanıdığı Che, verdiği mücadele uğruna dağlara çıkan bir maceracıydı. Gerçek dostları için ise o bir mit değildi. Bizim için yumuşak bir baba, bir arkadaştı.

Chierici: Baba, arkadaş derken neyi kastediyorsunuz?

Guevara: O, evi terk ettiğinde dokuz yaşındaydım, öldürüldüğünde de on bir. Benim hatıralarımın tarih için pek önemli olduğunu sanmıyorum. Bütün hatırladığım kopuk kopuk anılar. Babam hep konuşur, konuşurdu. Bana Neruda'nın şiirlerini ezberletirdi. Bunu yaparken bir oyuncu gibi davranır, ayağa kalkıp sahnedeymiş gibi şiir okurdu. Mutlu olduğu zamanlar gırgıra başlar, bana küfür etmesini öğretirdi. Televizyon seyretmeyi ve boksu çok severdi.

Chierici: O yaşta babanızın kim olduğunu bilir miydiniz?

Guevara: Bakan olduğunu biliyordum. Onu çok az görüyordum ve bu nedenle pazar günlerini iple çekiyordum. Bazen de bir fabrikanın açılışına gidiyorduk. Arada sırada arabaya atlar, gönlümüzce dolaşır, tarlalarda şekerkamışı keserdik. Onunla birlikte olmak çok güzeldi. Hatta bitmek tükenmek bilmeyen nutuklarını dinlerken bile onunla olmak güzeldi. Böyle günlerde birbirimizden hiç ayrılmaz sonra hep birlikte eve dönerdik.

Chierici: Eğer yaşasaydı altmış yaşında olacaktı. Onu yaşlı olarak hayal edebiliyor musunuz?

Guevara: Yaşlı, asla. Onu asla yaşlı düşünemem. O kadar canlıydı ki! Hep hareketliydi, hiç yerinde durmazdı.

Chierici: Annenizle nasıl tanışmışlar?

Guevara: Che, Guatemala'ya geldiğinde biri anneme bir mektup getirmiş. İmzasız olan bu mektupta, "Doktor Ernesto Guevara'ya yardım edin" diye yazıyormuş. Annem o zamanlar Guatemala'da sürgündeymiş fakat hükümet için çalışıyormuş. Che'ye çok yardım etmiş, ona iş bile bulmuş. Daha sonra birbirlerini sevmişler ve ben doğmuşum.

Che, ölümünden sonra bir mitos haline gelecek, adı Castro ile beraber anılacaktır

Che'nin yaşamı Bolivyalı askerlerle giriştiği çatışmada son buldu

Efsanevi gerilla lideri, 1963 yılında üç çocuğuyla

Chierici: Peki babanız Bolivya'ya giderken size ne dedi?

Guevara: Bize sadece "kutsal bir göreve gidiyorum" dedi. Tam tamına bu ifadeyi kullandı. Aylarca onu düşündüm durdum. Bir gün mutlaka görevden dönecekti. Onun eksikliğini çok hissettim.

Chierici: Onun ölüm haberi karışık bir biçimde duyuruldu. Önce kabul edildi sonra reddedildi. Sonra da gerçek ortaya çıktı. Siz nasıl öğrendiniz?

Guevara: Bir sabah annem beni uyandırdı ve her şeyi anlattı. "Hildita, Fidel telefon etti, baban öldürülmüş" dedi. Ev bir anda komşular ve yakınlarla doldu. Herkes ağlıyor, hatıralarını anlatıyordu. Olaya tahammül edemedim ve okula gittim. Arkadaşlarıma hiçbir şey söylemedim. Öğleden sonra kızkardeşim Aleidita ile Fidel'e gittik. Bizi görmek istemişti. Babam, kendisine bir şey olduğu takdirde bize verilmek üzere ona bir mektup bırakmıştı. Mektupta şunlar yazılıydı: "Eğer bu satırları okuyorsanız ben artık aranızda değilim demektir. Büyükler benimle ilgili bir şeyler anımsayacaktır, küçüklerse hiçbir şey. Babanız şerefli bir insandı. Doğru olduğuna inandığı yolda yürüdü. İyi birer devrimci olarak yetişin. Doğaya hükmetmeye yarıyan bilim dünyasını öğrenin. Kime yapılmış olursa olsun, haksızlıklara şiddetle karşı çıkın. Kocaman bir öpücük. Sizi kucaklıyorum. Baba."

Che Fidel'e de bir mektup bırakmıştı: "Çocuklarımın ve karımın hiçbir şeyleri yok. Ama böylesi daha iyi. Burada büyüyecekleri için mutluyum. Devletin eğitimlerinde yardımcı olacağını ümit ediyorum."

Chierici: "Guevara" olmak kolay mı?

Guevara: Bu bazen ağır bir yük oluyor. Ama birçok avantajımız da oldu. Babasızdık ama yaşamımızda hiçbir zorluk olmadı. Bir evimiz var ve rahat rahat öğrenim gördük.

Chierici: Babanızın biyografilerinde sizi özellikle etkileyen bir şey oldu mu?

Guevara: Hiçbir şey okumadım. Ben onun bıraktığı günceler, annemin hatıraları ve konuşmalarıyla büyüdüm. Ne düşündüğünü ve niye böyle olduğunu bilmek istiyorum. Beni en çok babamın başkaları için çalışması, didinmesi etkiliyor. Acı çekenleri kendinden fazla düşünmesi...

Chierici: Şu anda iki çocuklu otuz yaşında bir kadınsınız. Eğer babanız "kutsal bir göreve gidiyorum" diye çıkıp gelse ve size veda etse ne dersiniz?

Guevara: Beni de yanında götür..

1979 YILI İCRA PL. 467 TEDBİR UYARINCA SİGARA SAĞLIĞA ZARARLIDIR

SANAT DÜNYASINDA SKANDAL

Goya sahtekâr mıydı?

Yüzyıllardır Rembrandt, Rafael, Leonardo da Vinci gibi ustalara ait olduğu sanılan birçok ünlü tablonun aslında Goya tarafından yaratıldığı iddia ediliyor. Ünlü ressamın bu oyunu, tablolarda ustalıkla gizlediği mikroskobik "Goya" imzalarıyla ortaya çıktı

Artık hiç kuşkusu kalmamıştı. Yirmi yıldır sürdürdüğü araştırmalar nihayet bir sonuca ulaşmıştı. Fakat böyle büyük bir iddiayla ortaya çıkmak oldukça zordu ve bunun sanat dünyasını altüst edeceğine şüphe yoktu. Kanadalı sanat tarihçisi ve İspanyol ressamlar uzmanı Rolph Medgessy bulgularını önce hiç tanımadığı Fransız meslektaşı Didier Pouech'e bildirmeyi düşünmüştü. Pouech'in kendi başına yürüttüğü araştırmaların da aynı yönde işaretler vermesi üzerine olay sanat dünyasında bir bomba gibi patlayacaktı.

Yüzyıllardır dünyanın en büyük müzelerinde veya özel koleksiyonlarda büyük bir titizlikle korunan ve şimdiye kadar sahipleri konusunda en ufak bir şüphe bile duyulmayan, Rembrandt, Rafael, Leonardo da Vinci, Titien, Velazquez, Michel Angelo gibi büyük ustaların otuzu aşkın ünlü tablosu aslında bu ustaların kendilerine ait değildi. Böyle bir iddia ortaya atıldığında akla ilk gelen şey bir sanat eserleri sahtekârlığı veya bir kopya olayıydı. Fakat işin garip tarafı bu ünlü tablolar birer kopya da değildi!... Bunlar orijinal olmasına sapına kadar orijinaldi ama bir başka büyük ustanın, Goya'nın orijinalleriydi. Başka bir deyişle, söz konusu tablolar birer Rembrandt, Rafael, da Vinci vs. sahtesiydi ama aynı zamanda gerçek birer Goya idi.

Leonardo da Vinci'nin ünlü Kayaların Bakiresi adlı tablosu acaba gerçekten Goya'ya mı ait?

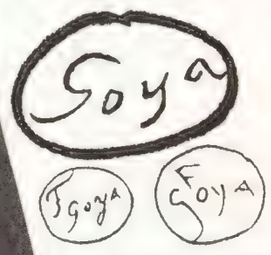

Goya'nın ünlü eseri Çıplak Maya'da ustalıkla gizlenmiş mikroskobik imzalar, ve bunların büyütülmüş üç ayrı şekli

Velazquez'in Aynalı Venüs'ü de Goya'nın oyunu sonucunda ortaya çıkmış olabilir

Dünya çapında sanat çevrelerini ayağa kaldıran bu iddiayı ortaya atanların oldukça sağlam kanıtları vardı. Kanadalı sanat tarihçisi Medgessy yıllardır, Rembrandt'ın kendisine ait olmasından şüphe edilen birçok tablo üzerinde çalışıyordu. Bunların, büyük ustanın öğrencileri tarafından yapılmış olabileceği üzerinde duruluyordu. Fakat Medgessy bir gün ansızın, Rembrandt'ın Altın Miğferli Adam adlı eserini büyüteçle incelerken, bazı çizgiler içine ustalıkla gizlenmiş pire kadar küçük yazılara rastlamıştı. Çeşitli yerlere serpiştirilmiş bu yazılar ona hiç de yabancı değildi. Bunlar Goya'nın mikroskobik imzalarıydı. Bulguları karşısında dehşete düşen bilim adamı, dünyanın en büyük müzelerini dolaşmaya başlayacak ve daha başka ustaların birçok tablosunda aynı işaretlerle karşılaşacaktı. Medgessy'nin iddiasına göre şu anda bu durumda otuz tablo vardı ve sıkı bir incelemeyle belki de sayısı artabilirdi. Fransız sanat tarihçisi Pouech'in araştırmaları ise bu iddiayı güçlendirecek nitelikteydi. Pouech, Goya'nın kendi eserleri üzerinde yaptığı incelemeler sırasında, tabloların çeşitli yerlerine gizlenerek serpiştirilmiş, bazen büyüteçle bazen de çıplak gözle görülebilen aynı minik imzalara rastlamıştı. Demek ki bu Goya'nın sık sık kullandığı bir yöntemdi.

Araştırmalarını derinleştirmek için Goya'nın biyografisine geri dönen bu iki bilim adamı, onun hayatında şimdiye kadar dikkatlerden kaçmış önemli bir boşluk dönemine rastlayacaklardı. 1766-71 yılları arasında İtalya'ya yerleşen bu büyük sanatçı, bu dönemde hemen hemen hiçbir şey üretmemişti ve orada neler yaptığı hiç bilinmiyordu. İşte tam da bu yıllarda kendini sahte tablolar yapmaya hasretmiş olabilirdi.

Peki, daha hayattayken dehasını herkese kanıtlamış bu büyük usta neden böyle bir şey yapmaya gerek görmüştü? Belki birtakım maddi zorluklar yüzünden bu yönde verilen siparişleri geri çeviremediği için. Belki de resim sanatının bütün dillerini büyük bir ustalıkla kullanabildiğini ve bunu en az ünlü ataları kadar iyi yapabildiğini kendine kanıtlamak için. Belki de sadece eğlenmek için. Fakat Goya, bu eserlerinin ancak iki yüz yıl sonra ayırt edilebildiğini görseydi herhalde daha çok eğlenirdi. Değişik dönemlerde yaşamış üstatların değişik üsluplarını hiç sektirmeden, yüzyıllarca şüphe uyandırmayacak şekilde, üstelik onların en ünlü tablolarını arasına giren eserleri yaratan Goya, belki de, gelecek kuşaklara küçücük bir iz bırakmayı ihmal etmeyerek, sadece Goya olarak eriştiği ünden daha da fazlasına layık olduğunu kanıtlamak istiyordu ●

Leonardo'nun Testa D'Uomo adlı çalışmasında Goya'nın oklu işaretli mikroskobik imzalarını büyüteçle görmek mümkün

Dalay Lama'nın başkent Lasa'ya hâkim sarayında yaşamaması isyanın temel nedenlerinden

ÇİN

Tibet de ayaklandı

Sovyetler'de son bir yıl içersinde beş cumhuriyette ayaklanma çıkmasından sonra başkaldırı dalgası bu kez Çin'e sıçradı ve Pekin'in Tibet'i işgalinin 37. yıldönümünde olaylar çıktı. Özgürlük isteyen Tibetlilerle Çinli güvenlik güçleri arasında çıkan çatışmalarda Çinlilere göre 6, Tibetlilere göre 19 kişi öldü. Hindistan'da sürgünde bulunan dini lider Dalay Lama, olayların sadece bir başlangıç olduğunu söyledi.

Çin, olayların iki Amerikalının başının altından çıktığını iddia ederek siyaset literatürüne yeni katkılarda bulunurken, bütün olup bitenleri Halkın Günlüğü gazetesi de sansürsüz olarak yayınladı.

FRANSA

Veliaht hazır ama taht yok

Fransa'da krallığın devrilmesinin üzerinden 200 yıldan fazla bir süre geçti. Ama hanedanın torunları ülkede hâlâ varlıklarını sürdürüp seslerini duyuruyorlar.

Tahtın vârisi Paris kontunun, geçtiğimiz hafta, kendisine veliaht olarak oğlunu değil de torununu ataması büyük gürültü kopardı. Paris kontunun konuya ilişkin konuşmasını, Pravda muhabiri de dahil olmak üzere 350 gazeteci izledi, Time dergisi bile olaya sayfalarında yer verdi.

Oğlunu dini değil de resmi evlilik yaptığı için veliaht yapmadığını açıklayan kont, eskiden cumhuriyetçi olmanın monarşiye karşı olmakla eşit olduğunu, bu durumun şimdi değiştiğini, Fransa'nın bugün için monarşiye her zamankinden daha yakın olduğunu ve Avrupa'da da cumhuriyetten çok monarşi bulunduğunu söylüyor.

Paris kontu (sağda) ve veliaht Pierre. Taht yok. Şimdilik kanepeyle idare ediyorlar.

PORTRE

PAT ANTHONY

Torun doğuran büyükanne

Annelerin şüphesiz çocukları için yapmayacakları şey yoktur. Ama bu kez, dünyada ilk defa bir anne kızının çocuğunu doğurdu. Hem de üçüz olarak.

Güney Afrikalı Pat Anthony, 25 yaşındaki kızının sağlık nedenleriyle çocuk sahibi olamayacağını duyduğunda bu güç görevi kabul etmişti. 48 yaşındaki Pat'a, geçen yıl Noel'den bir süre önce damadının spermleri yerleştiriliyor ve böylece kendisini hem anne, hem büyükanne yapacak olan süreç başlıyordu.

İkisi erkek biri kız olan üçüzlerin sağlığına ilişkin hiçbir sorun yok. Ortaya çıkan tek pürüz, Güney Afrika kanunlarına göre, çocuğu doğuran Pat'ın resmi olarak anne olarak tanınması. Gerçek anne ise ancak evlat edinme yoluyla bu statüye kavuşabilecek.

İTALYA

Papaz cinsiyet değiştirince

Paola 50 yaşında. Mesleği papazlık. Bir keresinde kendini hadım etmeye kalkmış. Bir başka kere de, ayin eşyalarının bulunduğu yerde kendini asmaya teşebbüs etmiş. Psikoloğa gittiğinde kendisine transseksüel olduğu söylenmiş. Paola da ameliyat olarak cinsiyet değiştirmiş. Şimdi kilisesinde mutlu bir yaşam sürüyor. Vatikan,konuyu bir türlü karara bağlayamazken, tanınmış din hukukçularından Venezuelalı kardinal Jose Castillo Lara, Paola'nın papazlığına şiddetle karşı çıkıyor ve "Bir homoseksüel ya da travesti papaz olabilir. Ama transseksüel olamaz, çünkü erkek değil. Bırakın transseksüelliği, şekil değiştirip melek olsa bile papazlığı kabul edilemez" diyor.

ABD

Fişlenen yazarlar

Amerikan İç Güvenlik Örgütü FBI'ın 134 Amerikalı yazar hakkında dosya tuttukları geçtiğimiz hafta ortaya çıktı. Fişlenen edebiyatçılar arasında Ernest Hemingway, John Steinbeck, William Faulkner gibi ünlüler de bulunuyor. Dosyası tutulan yazarlar arasında bulunan Kay Boyle, FBI'daki dosyasını incelediğini ve Ezra Pound ile 10 yaşındayken büyük bir aşk yaşamış olduğunu hayretle buradan öğrendiğini söyledi.

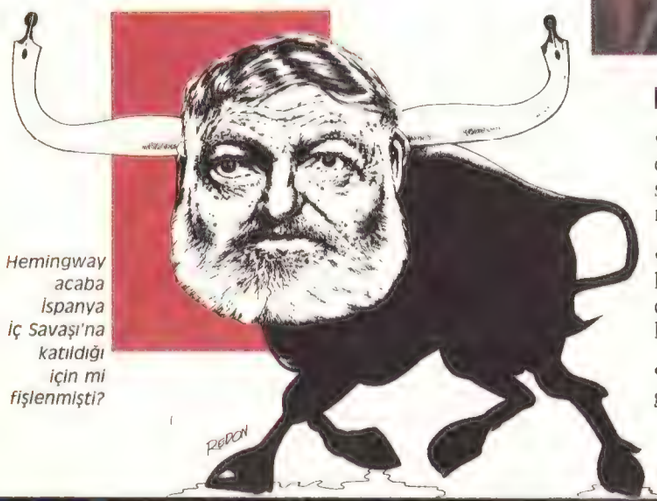

Hemingway acaba İspanya İç Savaşı'na katıldığı için mi fişlenmişti?

Celine aslında felsefe öğrencisi. Ama Elle dergisinin açtığı mankenlik yarışmasını kazanınca şansı birden değişti. Bu yıl, ikinci defa Dior'un defilesini sunacak mankenler arasında yer almayı başardı. Celine'in bir mesleği de antika tablo satıcılığı. Mankenliği sayesinde Los Angeles, Paris, New York arasında mekik dokuyan Celine, mankenliğin kendine ekonomik özgürlük sağladığını, antika tablo satıcılığını ise entelektüel yanı ağır basan bir uğraş olarak gördüğünü söylüyor.

KISA...KISA...

• **Nikaragua hükümeti Doğu Almanya'dan ithal** ettiği ve radyasyonlu olduğu gerekçesiyle halkın satın almadığı 8 bin ton patatesi elinden çıkarmak için girişimlerde bulunuyor.

• **ABD Başkanı Reagan işbaşına geldiği 1981 yı**lından bugüne kadar, Batı kıyısında huzur bulduğu bahanesiyle bir yıldan fazla bir süreyi California'da geçirdi.

• **ABD'nin ünlü Forbes dergisi 1987'nin en zen**gin adamı olarak Brunei Sultanı'nı ilan etti.

İrfan Akça: "Hep sürümden kazanmayı hedefledik."

Fesçioğlu:"TANSAŞ'ın avantajları biz marketçileri birleşmeye itti."

FOTOĞRAFLAR AHMET KÖKÇÜ / NOKTA

Belediyenin TANSAŞ'ıyla özel sektörün İZMAR'ı arasındaki rekabetten İzmir'liler kârlı çıkıyor

TANSAŞ'ta satılan bazı temel malların fiyatları

Dana kıyma	2.750
Kuzu	2.500
Piliç	1.140
Yumurta	52
Tam yağlı beyazpeynir	1.680
Sucuk	3.980
Bal (Net 1 kg.)	1.940
Piyale makarna	170
Pirinç	340
Kuru fasulye	640
Kırmızı mercimek	380
Yeşil mercimek	340
Nohut	290
Barbunya	860
Bumas bulgur	210
Sana	200
Tat salça	750
Fidan bezelye	500
Knor çorba	180
Salina tuz	120
80 sahife lise defteri	340
Düzine Faber kalem	600

BELEDİYELER / TANZİM SATIŞLA REKABET SÜRÜYOR

"Rekabetine dayanılmaz fiyatlar sağladık"

ANAP iktidarı belediyelerin tanzim satışlarını kaldırmasına rağmen İzmir Belediyesi'nin kurduğu TANSAŞ faaliyetlerine devam etti. Üstelik tüm piyasada ucuzluğa yol açabilecek bir rekabet ortamı yaratmayı da başardı

1984 yerel seçimlerinin ardından ANAP iktidarı belediyelerin tanzim satışı uygulamalarını "bakkallık" olarak görüp bu tür faaliyetlerin sona erdirilmesini istemişti. Belediyelerin zaten çoğunluğu ANAP'ındı ve emir büyük yerden geliyordu. Nitekim belediyelerin tamamı tanzim satış uygulamasına son verdiler. Oysa bu uygulamanın son derece büyük yararlar sağladığını, ortadan kaldırılması yerine daha da güçlendirilmesini savunan birileri vardı. İşte İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Burhan Özfatura, "TANSAŞ Türkiye'de bugün sektörünün en büyüğüdür" biçiminde gururla konuşacak kadar bu işe kendisini kaptıranlardan biri, daha doğrusu "tek" kalanıydı.

TANSAŞ, Türkiye'de "sektörünün en büyüğü" nasıl olmuştu? 40 yıllık anlı-şanlı kuruluşları ekarte edip zirveye nasıl tırmanmıştı? Bu ve benzeri soruların yanıtlarını TANSAŞ Genel Müdürü İrfan Akça şöyle veriyordu: "Öyle sanıyorum ki pazar ekonomisinin bilinen ama Türkiye'de hep gözardı edilen iki püf noktasını yakalayıp iyi değerlendirdik. Birincisi çok küçük kâr marjlarıyla çalışıp stoklarımızı hızla döndürerek çok kazandık, yani hep sürümden kazanmayı hedefledik. İkincisi vadeli alış ve satış düzenine oturmuş, sürekli likidite darlığı çeken piyasaya peşin ödeme şokuyla girip tüketicinin sırtına yüklenen vade farkını ortadan kaldırarak rekabetine dayanılmaz fiyatlar sağladık."

Birkaç yıl öncesiyle bugün kıyaslandığında TANSAŞ'ın gerçekten çok hızlı bir büyüme grafiği çizmiş olduğu görülüyordu. Başlangıçta 13 olan mağaza sayısı, periyodik bir artışla bugün 49'a ulaşmıştı. Ve TANSAŞ soğuk depoları, bakliyat ve gıda, temizlik malları, yaş sebzemeyve olarak uzmanlaşmış depolarıyla da altyapısını kuruyordu. TANSAŞ'ın bugün ortalama aylık cirosu 4 milyar TL'ye, müşteri sayısı ise 1 milyon kişiye ulaşmıştı. Oysa 86 yılında bu rakamlar ekim ayı itibariyle 1.750 milyar TL aylık ciro, 608 bin müşteri olarak hesaplanmıştı. Genel Müdür Akça şunları ekliyordu: "Bize göre hedeflenen gerçekleşmiştir. Bu aşamadan sonra hedefimiz İstanbul ve Ankara tüketicisine ulaşmak olacaktır."

TANSAŞ'ın son 3 yıl içindeki önlenemez yükselişi karşısında İzmir'de faaliyet gösteren süpermarket sahipleri,yeni ve güçlü rakipleri TANSAŞ'ın altında ezilmemek için bir araya gelmek zorunda kalmışlardı. İşte bu nedenle 45 market sahibi bir araya gelmişler, İzmir Marketçiler AŞ -İZMAR'ı kurmuşlardı. İZMAR AŞ Yönetim Kurulu Başkanı Cevat Fesçioğlu, ne maksatla şirketleşmeye gittiklerini **Nokta**'ya şöyle anlatıyordu: "TANSAŞ'ın fiyatlarından ziyade fabrikaların toplu mal alımında sağladığı iskontolar bizi birleşmeye itti. Aksi takdirde biz TANSAŞ'la rekabet edecek durumda değiliz. Çünkü devletin imkânlarıyla rekabet edemeyeceğimiz ortada. Belediyenin bütün imkânları ellerinin altında. Ayrıca TANSAŞ normal kârın altında çalışıyor."

TANSAŞ ile İZMAR AŞ'nin amansız rekabeti olanca hızıyla sürerken, bir yandan artmayan fiyatlar öte yandan üretici firmaların düzenlediği hediye kampanyaları nedeniyle İzmir son yılların en curcunalı günlerini yaşıyordu. İzmir'de çok canlı bir rekabetin yaşandığını gören firmaların çoğu sadece İzmir kentinde olmak üzere bazı kampanyalar düzenlemişler, hediye dağıtmaya başlamışlardı. Örneğin Olin ve ONA firmaları sadece İzmir'de 15 günde bir çekilişle 15 parça mutfak eşyası dağıtıyordu. Yine FAB firması 3 kg'lık bir FAB alana bir adet deodorant veriyordu. OMO da 1300 gr'lık OMO alana 5 adet çay bardağı ya da 80 yapraklı defter veriyordu. Ayrıca firmalar kendi personelini bu mağazalarda görevlendirerek rekabetin devam etmesini sağlıyordu.

Ahmet KÖKÇÜ

"Bakkal bizden alıyor"

İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Burhan Özfatura TANSAŞ uygulamasına ilişkin şunları söyledi:

Tabii ki bakkallık yapmıyoruz. Tamamen piyasa şartlarına göre çalışan bir anonim şirket var ortada. Bu şirketin belirli bir payı belediyenin elinde, olay tamamen bu. Bizim kanaatimiz şu: Türkiye'de gerçekten başarılı bir liberal ekonomi uygulaması var. Ve bu ekonomik düzen içinde gerek tüketicinin korunması, gerek fiyatların dengede tutulması zabıta tedbirleriyle mümkün değil. Zabıta olarak kestiğimiz ceza çok fazla etkili değil. Bence liberal ekonomilerde esas olan rekabettir. Tam rekabet şartlarında tüketicinin aldatılması mümkün değildir. Biz TANSAŞ olayına buradan girdik. Bugün İzmir'de her iki aileden biri artık bizden alışveriş ediyor. Ayrıca burada hükümetin politikasına ters düşen bir nokta da yok. Geçmiş dönemlerde tanzim satışlar hakikaten pek çok yerde yolsuzluk ve ahlaksızlık kaynağı olmuş. Sayın Başbakan'ın tereddütü ve tepkisi işte bu yüzdendi. Bugün bakkalların çoğu bizden alışveriş ediyor. Türkiye'de tanzim satış fiyatlarını esas alırsak geçim endeksinde 67 vilayette 43. sıradayız. 10 büyük şehir içinde de sonuncu durumdayız. Bu uygulama hayat pahalılığı karşısında halkın geniş bir kesiminin lehinde büyük bir yarar sağladı. Şimdi güzel bir rekabet var. Ben ayrıca hiçbir bakkalın ya da süpermarketin battığına şahit olmadım. Sürümü artırmak için bir yarış var. Rekabet nedeniyle onlar da fiyatlarını artırmaya cesaret edemiyor. Bizde enflasyona rağmen fiyat istikrarı var.

"Sırt sırta otursak da uyumumuz kaybolmaz"

PEKİNELLER'DEN KONTRA YANITLAR

ABD'nin dünyaca ünlü klasik müzik dergisi Klavye, "Birçok eleştirmene göre dünyanın en büyük piyano ikilisi" diye tanımladığı **Pekinel Kardeşler**'i Eylül 1987 sayısına kapak yaptı. Derginin yayın danışmanı **Dean Elder** tarafından yazılan kapakta Pekinel Kardeşler tanıtılıyor ve kendileriyle yapılmış uzun bir söyleşiye yer veriliyor. Söyleşinin en ilginç yanı, Dean Elder'le Pekinel Kardeşler'in sık sık fikir çatışması içine girmeleri. **Güher** ve **Süher Pekinel,** Klavye gibi bir derginin kendilerini kapak yapmasının doğru bildiklerini ifade etmelerine engel olamayacağını vurgulamak ister gibi "kontra" yanıtlar veriyorlar hep. Bunlardan birinde Elder, gene dünyaca ünlü bir piyano ikilisi olan **Amparo** ve **José Iturbi**'nin, **Manuel Infante**'nin Endülüs Dansları'nı çaldıklarını hatırlatıyor ve "Siz sanırım böyle şeyler çalmazsınız, değil mi?" diye soruyor. Pekinel Kardeşler'in bu soruya verdikleri yanıt aynen şöyle: "Ne münasebet! Biz her şeyi çalarız. **Mozart** ve **Bach**'ın en sevdiğimiz besteciler olması, Endülüs Dansları'nı çalmayacağımız anlamına gelmez."

Elder'in, "Bu kadar mükemmel bir uyumu gerçekleştirebilmek için birlikte çok çalışıyorsunuzdur herhalde?" sorusu da sanatçılar tarafından olumsuz biçimde yanıtlanıyor: "Birçok ikili böyle yapar ama, biz konser hazırlıklarını hep ayrı ayrı yürütürüz. İkililer hep bir araya gelmek isterken, biz mümkün olduğu kadar birbirimizden ayrı durmaya çalışırız."

Hülya Koçyiğit şimdilik mavi tayyörü ile idare ediyor

BATUHAN KIRANNOKTA

HER TRANSFERDE AYRI "FORMA"

Beyazperdeden hep gazino sahnelerine transfer olacak değil ya. **Özal,** gazinocular kralı **Fahrettin Aslan**'ın taktiğini benimseyince **Hülya Koçyiğit** de bu kez milletvekili adayı oluverdi. Geçtiğimiz günlerde Gelişim-Ansa tarafından düzenlenen ilkokullara kitap yardımı kampanyasına katılan Hülya Koçyiğit'le ayaküstü sohbet ettik. Ünlü bir sinema oyuncusu dış görünümüyle meclis koridorlarına ayrı bir renk getirecek miydi acaba? **Cicciolina** ile ilgili en ince ayrıntıları büyük bir keyifle okuyanların heveslerini kursaklarında bırakıyor Koçyiğit. "Ben zaten klasik çizgilerin dışına pek çıkmayan bir tipim. Modası geçmeyen birkaç tayyörüm var, onları giyeceğim. Fazla frapan, çizgileri çok fazla belirten kılıkları ancak sahne çalışmalarımda kullanırım. Çünkü orada o gerekir..."

SHP KOKTEYLİNİN ARDINDAN

2. VİVALDİ...

Çiçek Bar ya da Arif'in Yeri olarak bilinen, aydınlarımızın gözde barı geçtiğimiz hafta değişik bir davete sahne oluyor, SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü** başkanlığında bir grup politikacı ile pek çok sanatçıyı ağırlıyordu.

"Sanatçılar ile kaynaşma" amacını da kapsayan kokteylde erken seçim, sosyal demokrasi, sanatçı-politikacı ilişkisi en çok konuşulan konuların başında gelirken, pek çok ünlü sorunlarını partililere aktarmak imkânı buluyordu.

Kokteylin ilerleyen saatlerinde sinema oyuncusu **Yavuzer Çetinkaya, Fikret Hakan**'ın yanına yaklaşarak, teypten yükselen SHP marşını nasıl bulduğunu soruyordu. Hakan da "Biraz fazla militer bir havada şöyle Vivaldi gibi olsaydı..." deyince Çetinkaya şu cevabı yapıştırıyordu: "Başlarında zaten bir Vivaldi var ikincisini ne yapacaklar?.."

Fikret Hakan SHP marşını "Biraz fazla militer" buldu

ERDAL ERTEM / NOKTA

Yaşar Kemal: "Kültür politikası için yasa önerisi verirdim..."

NE YAPACAKLAR?

Eğer milletvekili olsaydınız ne yapardınız? Nasıl bir yasa önerisi verirdiniz? Bu sorulara hemen herkesin kafasında hazır yanıtlar vardır. Kimisi kavunu pahalı satan esnafı elektrik direklerine asacaktır, kimisi de küfür eden şoförün elinden ehliyetini alacaktır.

Arkadaşımız **Metin Hakyeri,** bu soruyu, SHP İstanbul İl Başkanlığı'nda buluşan sanatçılara yöneltti. İşte, mini ankete verilen yanıtlar:

Arif Sağ: Alevi toplumunun da diyanet işlerinde bir yeri olması için yasa önerisi verirdim.

Demirtaş Ceyhun: "Nereden Buldun?" yasası çıkartırdım.

Erdal Öz: MİT'i ortadan kaldıran bir yasa ve gerçekten yeni bir ulusal haberalma örgütü yasası önerirdim.

Gencay Gürün: 141 ve 142'nin kaldırılmasını önerirdim.

Ferhan Şensoy: MİT çok lüzumsuz ve tehlikeli. MİT'in kökünü kazıyacak bir yasa önerisi çıkarırdım. Ayrıca İranlıların Türkiye'ye girişini yasaklardım. Bu yasaya da Anti-İran Yasası adını verirdim. Türkiye'de 1 milyon İranlı var, ben Lazım, 1 milyon Laz yok. Pardon yani!

Yaşar Kemal: Türkiye Cumhuriyeti'nin bir kültür politikasının olması için bir yasa önerisi verirdim.

Mesela!

Zaman gazetesini biliyorsunuzdur. İslami düşünceyi savunan bir gazete. Zaman'ın, "Genç Satırlar" başlıklı sayfasında gençler birbirlerine mesajlar gönderiyorlar. İzmit'ten Süleyman Borlak mesajında diyor ki:

Kıymetli arkadaşım Bayram Selek'in bir çocuğu dünyaya gelmiştir. 'Hem de erkek' olan yavru için Yüce Allah'tan hayırlı ve uzun bir ömür temenni eder, ebeveynini bütün kalbimle kutlarım

Aslı Altan ve ilk filmin heyecanı

GÖZYAŞLARININ SIRRI

Şahin Kaygun, ikinci filmi "Dolunay"ı çekmeye hazırlanıyor. Geçtiğimiz günlerde bir kokteylle ekibini basına tanıttı. Ekibin en ilginç kişisi, ilk kez bu filmle kamera karşısına geçecek olan **Aslı Altan**'dı. Aslı Altan aslında arkeologdu, ama Yeşilçam'da şansını denemeye karar vermişti. Ancak Aslı Altan'ın ilginçliği bu kadarla kalmıyordu. Şöhret aday adayı Altan arada bir yok oluyor, sonra yaşlı ve kıpkırmızı gözlerle beliriyordu. Arkadaşımız **Hızır Tüzel** gözyaşlarının nedenini sordu:

—Başınız sağolsun... Bir yakınınızı yitirdiniz herhalde?

—Yoo! Allaha şükür böyle bir şey olmadı...

—O zaman gözünüze bir şey kaçtı...

—Hayır, ondan da değil. Böyle birşey ilk kez yaşıyorum. Onun için çok heyecanlandım ve ağladım. Yoksa bir şey yok.

—Anlayamadım, nasıl birşey yaşıyorsunuz?

—Yani böyle bir filmde rol almam, böyle bir kokteyl, gazeteciler filan, heyecanlandım işte...

İşte Yünsa'nın Yeni Halı'sı...

Boydan Boya Sık Doku, Şık Halı.

DOKUDA, ÖZENLİ, SIK.
GÖRÜNÜŞTE, CAZİBELİ, ŞIK.
DOKUNUNCA...
İPEK GİBİ YUMUŞACIK!
DESENDE, ÇAĞDAŞ, ÇEŞİTLİ.
RENKTE, DÜZ, GÜZEL, FERAH.
KALİTEDE, ÜSTÜN, DEĞERLİ, RAKİPSİZ.
DİRENÇTE, GÜÇLÜ, DAYANIKLI, BENZERSİZ.

Şampiyon

YÜNSA
ŞAMPİYON
Sık Doku... Şık Hali...

YÜNSA BİR HACİ ÖMER SABANCI HOLDING A.Ş. KURULUŞUDUR

KELEBEK KALİTESİ BELGELENDİ

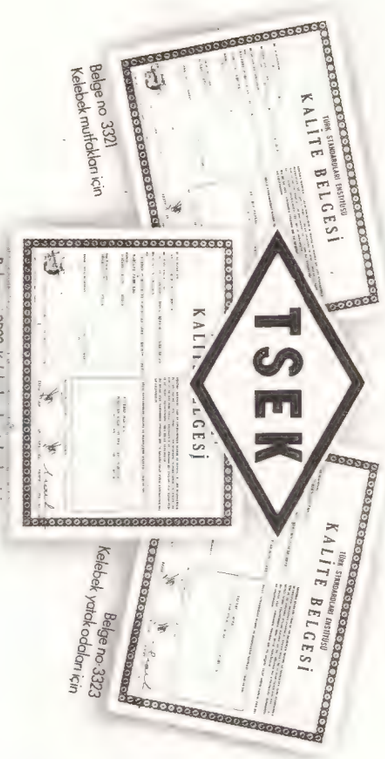

Tek bir mutfak dolabından yatak odasına, bir tek sandalyeden salon takımına bütün ürünlerinde TSE Kalite Belgesi'ne sahip ilk ve tek mobilya

Kelebek®
"kalitesi belgeli mobilya"

SAĞLIK / İKTİDARSIZLIĞA ÇÖZÜM

Pompayla gelen seks

Batı'da 20 yıla yakın bir süredir kullanılan iktidarsızlığa karşı ereksiyon aleti artık ülkemizde de kullanılıyor. Organik kökenli iktidarsızlık vakalarında yüzde 100'e yakın etkinlikle kullanılan protez, penise yerleştiriliyor ve bir pompa aracılığıyla faaliyete geçiriliyor. Çok sayıda ithalatçı firma yeni pazar için kolları sıvamış durumda.

"Sevmek bir ömür sürer, sevişmek bir dakika" diyen şarkıdaki gibi, sevişmekten yalnızca "duhul"ü anlayanama fiziksel nedenlerle bunu başaramayan erkeklere müjde:"Artık onlar da "sevişebilecek"ler. Çünkü Batı'da neredeyse 20 yıllık bir mazisi olan ereksiyon sağlayıcı aletler, son yılların ithalat cenneti Türkiye'sine de yoğun bir biçimde girmeye başladı. Artık boy boy, renk renk aletler elinde bir doktor reçetesi olan herkese eczaneden herhangi bir ilaç alır gibi veriliyor ve basit bir cerrahi müdahaleyle penise yerleştirilen protez sayesinde de iktidarsız erkek bir çırpıda bildiğimiz "iktidarlı erkek" haline geliveriyor.

Ama. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Diyabet ve Metabolizma Bilim Dalı Başkanı Nazif Bağrıaçık'ın deyişiyle, "televizyon gibi her gün yeni bir modelinin piyasaya sürüldüğü" ereksiyon protezleri, ne yazık ki bütün iktidarsızların derdine deva değil. Alet, yalnızca "organik nedenli" iktidarsızlık vakalarında kullanılıyor ve "psikolojik kökenli" bozukluklarda herhangi bir yararı görülmüyor. Ne var ki, konunun uzmanları, psikolojik kökenli iktidarsızlığın zaten kolayca halledilebildiğini, çözümü zor iktidarsızlık türünün organik kökenli olduğunu, yeni aletin bu nedenle Türkiye için çok önemli olduğunu belirtiyorlar.

Türkiye'nin ilk on ikisi. Dr. Kenan Karabay'ın 8 yıl önce yaptığı bir protez takma işlemi sayılmazsa, ülkemizde bu konudaki ilk sistemli çalışmaların Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde geçen yıl kurulan "Cinsel Bozukluk Araştırma Merkezi" nde yapıldığı söylenebilir. Merkez yöneticisi Prof. Dr. Nazif Bağrıaçık'ın verdiği bilgiye göre, bir yıl içinde iktidarsızlık şikâyetiyle kendilerine başvuran erkek sayısı 500. Yapılan muayeneler sonucunda bunların 480'inin psikolojik, 20'sinin de organik kökenli olduğu çıkmış ortaya.. Bu 20 kişinin 12'sine protez takılmış, 8'i de sırada bekliyormuş. Bağrıaçık'a göre, aralarından dördünün evlenmek için protez taktırttığı 12 kişi bugüne kadar izlenmiş ve sonuçta yüzde 85'lik bir başarı oranına ulaşılmış. Başarısız olanlar ise esas olarak "beceri eksikliği" nedeniyle sonuç alamamışlar.

Seç seç al ama, aman dikkat! Ülkemizde, özellikle de İstanbul'da var olanların yanı sıra, bugünlerde Ankara'da bulunan bir başka firma da yoğun bir ithalat atağına girişmiş bulunuyor. Firma sahibi Yılmaz Özyürek'in verdiği bilgilere göre, ilk etapta getirtilecek üç tür ereksiyon aleti, gene kendi içlerinde muhtelif alt türlere ayrılıyor ve fiyatlar 500 binden 2 milyona kadar değişiyor.

Ne var ki, ucuzluğuna kanıp nispeten daha az gelişmiş tiplerine yönelen erkeklerimizin çok dikkatli olması gerekiyor. Örneğin, bu aletlerin bir türünde, alet penise bir kez yerleştirilip ereksiyon sağlandıktan ve erkek "iktidar sahibi" olduktan sonra, penisine bir daha söz geçiremiyor. Bu aletten sonra penis hep ereksiyon halinde kalıyor ve bir daha da eski haline gelmiyor ama, gene de teselli edici bir nokta yok değil; "Malleable" denilen bu tür protez slikon çubuklardan yapıldığı için "yarı sert" bir özelliğe sahip ve istenildiğinde penis vücuda doğru eğilerek günlük yaşam sürdürülebiliyor. Bütün bunları kabul etmeyip, "Penisime bile söz geçiremeyeceğim bir iktidarı ne yapayım?" diye düşünenlerin ise ceplerinden biraz daha fazla para çıkmasına razı olup, daha gelişmiş iktidar aletlerine yönelmeleri gerekiyor.

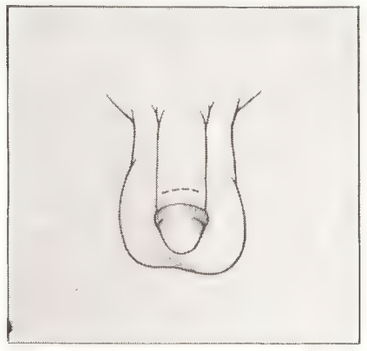

İşte mahzun bir penis. Sarkık ve iktidarsız

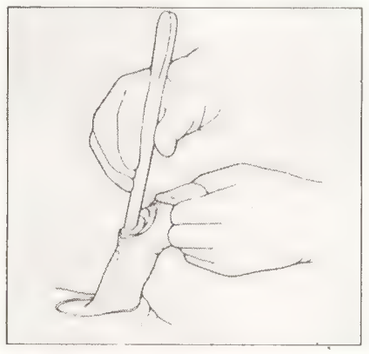

Ama her şeyin bir çaresi var. İşte ilk aşama: Penis şişirilip büyütülüyor

Ereksiyon durumundaki penisin uzunluğu ve çapı ölçülüyor

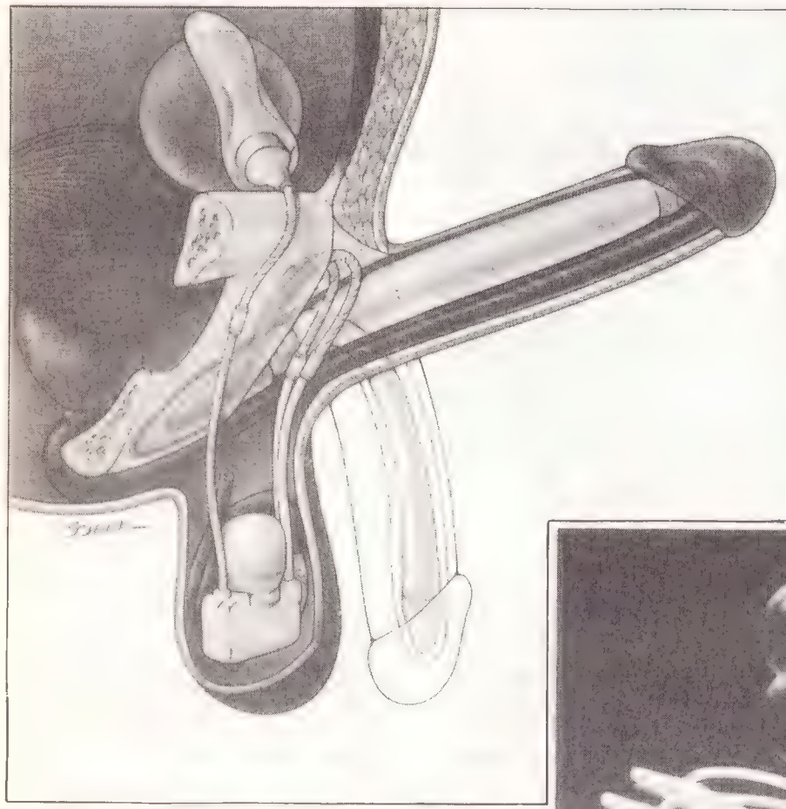

İşte görevini yerine getirmiş bir ereksiyon aleti, vücudun içine yerleştirilmiş ve dışardan hiçbir şey görülmüyor

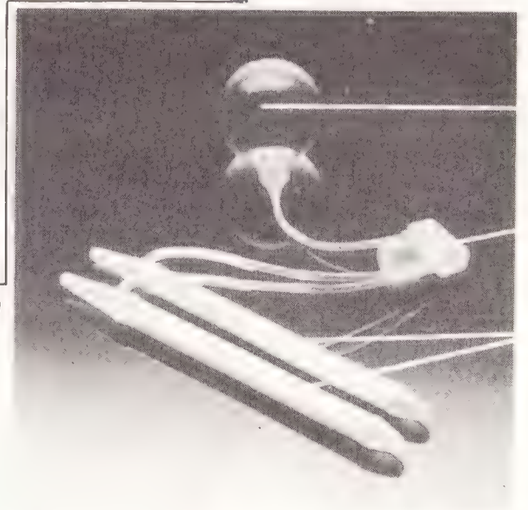

Pompa artı rezervuar. İktidar aletlerinin daha gelişmiş türlerinde "penisin normale dönmeme sorunu" tamamen çözülmüş bulunuyor. Bu türler esas olarak üç ana unsurdan oluşuyor: Pompa, rezervuar ve silindir. Bu türün 1973'ten önce bulunan tipinin adı Hydroflex. Bilinen fizik kurallarla çalışan sistemde, penisin içine ve uç kısma yerleştirilen pompa elle sıkıldığında hava silindirlere hücum ediyor ve böylece ereksiyon sağlanıyor. Penisin normal hale dönüşmesi için ise penisi yandan sıkmak yetiyor. Bu durumda hava rezervuara geri dönüyor ve böylece penis de normal haline avdet ediyor.

İlk kez 1973 yılında uygulanan "kendinden kontrollü protez" ise, Özyürek firmasının getirteceği aletler içinde en gelişmiş olanı. Protezin üstünlüğü, ereksiyonun kontrollü olarak yapılmasını sağlamasından geliyor. Bu sistemde penis istenildiği kadar sertleştirilebiliyor ve istendiği anda da eski haline dönüyor.

Şimdi sıra protezin yerleştirilmesinde

Son aşama: Penis dikiliyor. En çok 6 hafta sonra hizmete hazır

Bilmek istediğiniz her şey. İktidarsızlığı gideren aletler, hitap ettiği kitlenin yaygınlığı nedeniyle kısa süre içinde dünyada bir endüstri kolu durumuna gelmiş bulunuyor. Tabii, neredeyse her gün bir türü çıkan bu aletleri tanıtmak için dünyanın her yerine milyonlarca broşür dağıtılmış durumda. Bazı türleri küçük farklılıklar gösterse de, aletlerin tümü aynı ilkeler temelinde çalışıyor ve bu nedenle tüm broşürlerde verilen bilgiler genellikle birbirini tekrar ediyor. Şirketle-

Adem Altan / NOKTA

İthalatçı Yılmaz Özyürek: "Yaptığımız pazar araştırmasında Türkiye'de 500 bin civarında iktidarsız erkek bulunduğu sonucuna vardık."

rin, "müşteriler"den gelen sorular doğrultusunda hazırladıkları broşürlerde akla gelebilecek her soruya cevap veriliyor.

Aletlerin, dünyadaki ve Türkiye'deki doktorların da kabul ettiği en önemli özelliği, enfeksiyonlara çok nadir olarak yol açması. Bu durumda da protezin çıkarılıp yerine yenisinin takılması büyük güçlüklere neden olmuyor. Gene ortak olarak kabul edilen bir başka özellik, cerrahi müdahaleden birkaç hafta sonrasına değin bazı ağrıların görülmesi. Bazen ağrılı süre daha uzun da olabiliyor. Vücudun pek ender olarak reddettiği aletlerin takılmasından üç ya da dört hafta sonra hasta, sağlığına kavuşmuş olarak yeniden işinin başına dönebiliyor. "Duhul" içinse işe dönüşün üstünden hiç değilse iki hafta daha geçmesi gerekiyor. Aletle ilgili bir başka merak konusu da, partnerlerin bu işleme gösterecekleri tepki. Dünyadaki uygulamadan çıkan sonuç, Türk erkeklerinin bu konudaki endişelerini giderecek nitelikte. Yapılan bir araştırmaya göre, kendisine alet takılan erkeklerin partnerlerinin yüzde 90'ı sonuçtan memnun kalmış. Ama, örneklerin tümünde kadınların onayının alınmış olduğu da unutulmamalı. Bu son nokta, bir Türk doktorun dediği gibi, ereksiyon aletlerinin ülkemizde başarılı bir şekilde kullanılıp kullanılamayacağını da belirleyecek. Türk erkeğinin erkekliği tutar da "eksik etek"e danışmayı gururuna yediremezse başarısızlığın fitilini kendiliğinden ateşlemiş olacak. Tersi durumda ise alet, büyük bir ihtimalle on binlerce organik kökenli iktidarsız erkeğin sorunlarını önemli ölçüde çözecek●

İktidarsızlık nedir, ne değildir?

Kime iktidarsız denir? Tatmin edici bir seksüel ilişki için gerekli ereksiyona ulaşamayan erkeklere denir. İktidarsızlıkla kısırlık arasında, zaman zaman kurulduğu gibi hiçbir ilişki yoktur. İktidarsız bir erkek çocuk sahibi olabilir.

Ereksiyon nasıl oluşur? İktidarsızlığın ne olduğunu iyi anlayabilmek için, ereksiyonun nasıl oluştuğunu bilmek gerekir. Ereksiyonu oluşturan şey, peniste bulunan kan ve sinir hücreleridir. Peniste bulunan iki kanal seksüel haz anlarında bu hücreleri kanla doldurur ve böylece penis sertleşir.

Neler, iktidarsızlığa neden olur? İktidarsızlık fiziksel ya da psikolojik kökenli olabilir. Fiziksel kökenli iktidarsızlar genellikle bazı hastalık ve tedavilere bağlı olarak sinir ve kan hücrelerinin etkilenmesi sonucu oluşur. Bu sonuca yol açan başlıca iki hastalık kanser ve şekerdir. Bunun yanında bazı hormonal bozukluklar ve kronik alkolizm de fiziksel iktidarsızlığa yol açabilir.

İktidarsızlığa yol açan başlıca psikolojik-duygusal nedenler ise birkaç başlık altında toplanabilir: Korku, öfke, kızgınlık ve öteki stres kaynakları.

Fiziksel iktidarsızlık nasıl anlaşılır? Bu, sanıldığı kadar zor değildir. Durumunuzu öğrenmek için bir gece, doktorunuzun vereceği bir "ereksiyon ölçer"le yatağa girmeniz yeter. Eğer probleminiz fizikselse, gece uyurken de penisiniz sertleşmeyecektir. Yok eğer psikolojikse, gündüz asla sertleşmeyen penisiniz gece zaman zaman sertleşecek ve yatağınızdaki alet bunu tespit edecektir.

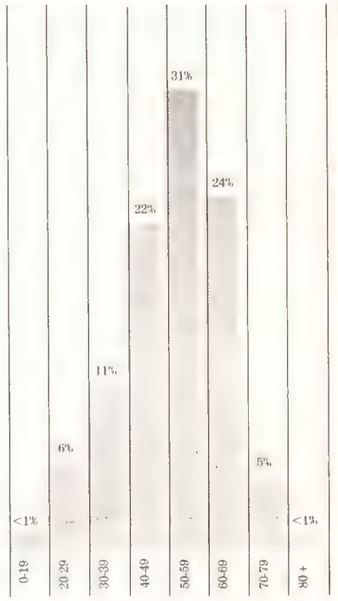

ABD'de yapılan bir araştırma, bütün dünyada, toplam iktidarsızların yüzde 30'undan fazlasının 50-53 yaş grubunda olduğunu gösteriyor.

SABAH'IN GAZETECİLİK OLAYI

Güzellik yarışmasında skandal

Tokyo'da düzenlenen Miss International güzellik yarışmasında Türkiye'yi Mine Baysan temsil etti. Olay, Sabah gazetesinin düzenlediği bir gazetecilik tuzağıydı oysa!

Türkiye Güzeli, Türkiye güzeli müzeli değildi! Üstelik bu Türkiye güzeli olmayan güzel, yarışma kurallarında belirtilen yaş sınırının tam beş yaş üzerindeydi ve de prensipte "bâkire" olması, kesinlikle de "bekâr" olması gerekirken, evlenip ayrılmış bir hanımdı! Sabah gazetesi, Tokyo'da düzenlenen Miss International, yani Uluslararası Güzel yarışmasının yöneticilerine güzel bir oyun oynamıştı

FOTOĞRAFLAR SAVAŞ AY

Türk güzeli Mine Baysan. Ya bir de birinci seçilseydi...

İspanyol yarışmacı güzelliğini yalnızca jüri üyelerine sunmakla yetinmedi

PHILIP MORRIS SİZİ NEW YORK'A KANUNİ ÇAĞI SERGİSİ'NE DAVET EDİYOR!

MARKOM/LEO BURNETT

PHILIP MORRIS

Philip Morris, Marlboro ve Parliament gibi dünyaca tercih edilen sigaraların üreticisi; dünyanın, bu alanda en büyük kuruluşlarından biridir. Sanata, kültüre ve spor etkinliklerine katkılarıyla ünlüdür.

İşte bu uluslararası firma şimdi de Türkiye'den üç kişiyi, bir sanat şöleniyle ödüllendiriyor. Dünyanın iki büyük merkezine, birer konuklarıyla birlikte gönderiyor:

1 1 kişiyi, konuğuyla birlikte, New York'a Kanuni Çağı Sergisi'ne. Bir haftalığına.

2 1 kişiyi, konuğuyla birlikte, Londra'ya, British Museum'daki Kanuni Çağı Sergisi'ne ve görülmeye değer yerlere. Dört günlüğüne.

3 Ve 1 kişiyi, konuğuyla birlikte, Londra'ya. İki günlüğüne.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin büyük desteği ve değerli katkılarıyla gerçekleştirilen, Philip Morris tarafından finanse edilen Kanuni Çağı Sergisi'nde, Kanuni Sultan Süleyman döneminin zengin sanat ve kültür birikimi sunuluyor. İşte Philip Morris'in sizi davet ettiği bu eşsiz sergi Washington ve Chicago'dan sonra, şimdi de New York'da yüz binlerce Amerikalı tarafından ziyaret ediliyor.

Aşağıdaki soruları doğru olarak cevaplandırın. Cevapları, adınız, soyadınız ve adresinizle birlikte Cevap Kuponuna yazın. İmzanızı atın. Kuponu kesip en geç 20 Kasım 1987 tarihinde elimizde olacak şekilde P.K. 76, Teşvikiye-İSTANBUL adresine postalayın. Çekilişe katılın. Bu büyük kültür olayını yerinde izleyin. Uzman bir jüri tarafından hazırlanan yarışma sorularına verilecek cevaplar, aynı jüri tarafından değerlendirilecektir. Jüri, şu kişilerden oluşmaktadır: Prof.Aptullah Kuran, Dr.Filiz Çağman (Topkapı Sarayı Minyatür Departmanı Başkanı), Doç.Dr.İlber Ortaylı, Nazan Ölçer (Türk ve İslam Eserleri Müzesi Müdürü). Yarışma sorularına doğru cevap verenler arasında çekilecek kurada kazanan 50 kişiye birer sergi kataloğu; yarışmaya katılan herkese serginin birer orijinal posteri armağan edilecektir. Yarışmaya katılmak için, 18 yaşından büyük ve T.C. vatandaşı olmak; Türkiye'de ikamet etmek gerekmektedir.

SORULAR

1 Kanuni Sultan Süleyman'ın doğduğu, öldüğü yer ve tarihleri ile anne ve babasının isimlerini yazınız.

2 Kanuni'nin, adına 2 cami yapılan kızının ismi nedir, bu camiler nerelerdedir ?

3 Kanuni, ordusunun başında kaç kez sefere çıkmıştır, bunların en uzun sürelisi hangisidir ve ne kadar sürmüştür ?

4 Kanuni'nin Sadrazamı İbrahim Paşa'nın ses uyumu ile birbirini andıran ve biri ölümünden sonra takılan iki lakabını yazınız.

5 İstanbul Süleymaniye Külliyesi'nde bulunan darülhadis, Kanuni döneminin ünlü bir müftüsünün adını taşımaktadır. Kimdir bu müftü ?

6 Mimar Sinan, Kanuni'nin hangi seferine ilk defa iştirak etmiştir ?

7 Kanuni Sultan Süleyman için Mimar Sinan iki önemli külliye yapmıştır. Bunlardan biri İstanbul'da bulunur. Öteki nerededir ?

8 Kanuni dönemi mimarisinin görkemli örneği Süleymaniye Camii'nin yazılarını yazan hattat Hasan Çelebi'nin hocası ve koruyucusu olan ünlü hattat kimdir ?

9 Kanuni Sultan Süleyman dönemi saray nakkaşhanesinde yetişmiş serbölük ve sernakkaşlık görevlerinde bulunmuş, Osmanlı sanatında bahçe çiçekçiliğinden kaynaklanan süsleme üslubunu yerleştirmiş sanatçının adı nedir ?

10 Bu yıl A.B.D.'de düzenlenen Kanuni Sultan Süleyman Çağı Sergisi'nde en çok ilgi çeken parçalardan biri Piri Reis haritasıdır. Kanuni döneminin tanınmış coğrafyacısı ve denizcisi Piri Reis'in bu haritası hangi kıtaları içermektedir ve ne zaman yapılmıştır ?

- Çekiliş noter huzurunda gerçekleştirilecektir.
- Philip Morris, Markom/Leo Burnett, A ve B Halkla İlişkiler çalışanları ve yakınları yarışmaya katılamazlar.
- Yarışma sonuçları, kazananların adresine postalanacaktır.

CEVAP KUPONU .....

Adı/Soyadı:

Adres/Tel:

İmza:

doğrusu.

Gazeteci tuzağı. Sabah gazetesi, dünya kamuoyunun ciddiye aldığı, her yıl yüz binlerce dolar harcanan, dünya basınında büyük yer kaplayan uluslararası güzellik yarışmalarının içyüzünü araştırmayı, büyük ilgi toplayan bu yarışmaların "ciddiyet" derecesini meydana çıkarmayı düşünmüş, hedef olarak da Japonya'da düzenlenen 1987 Miss International yarışmasını seçmişti. Bu tür yarışmalardan en önemli üçü, bilindiği gibi her yıl ayrı ayrı Miss World (Dünya Güzeli), Miss International (Uluslararası Güzel) ve Miss Universe (Kâinat Güzeli) adları altında düzenlenen büyük ve "ciddi" organizasyonlardı... Dünyanın dört köşesinden gelen yüzlerce hanım kız yediriliyor, içiriliyor, giydiriliyor, dünya basında...

Tokyo'da cümbüş. Mine Baysan, olayı **Nokta**'ya şöyle anlatıyordu: "Gazete başından beri yarışma komitesiyle ilişkilerini sıkı tuttu. Beni Türkiye Güzeli olarak lanse edip, yarışmaya soktular. Amacımız uluslararası boyutta önemli bir güzellik yarışmasını gazeteci gözüyle içeriden incelemekti..." Sabah, gazeteci Savaş Ay'ı da Baysan ile birlikte yarışmaya göndermişti. Ay'ın görevi hem Baysan'a destek olmak, hem de yaşanacak olayları görüntülemekti. Mine Baysan ile Savaş Ay, 1 Eylül günü önce Paris'e uçup yarışma komitesinin temsilcileriyle buluşmuşlar, oradan Avrupa ve Akdeniz ülkelerinin güzelleriyle birlikte Tokyo'ya geçmişlerdi.

İyi güzeldi de, yaş ortalaması 18

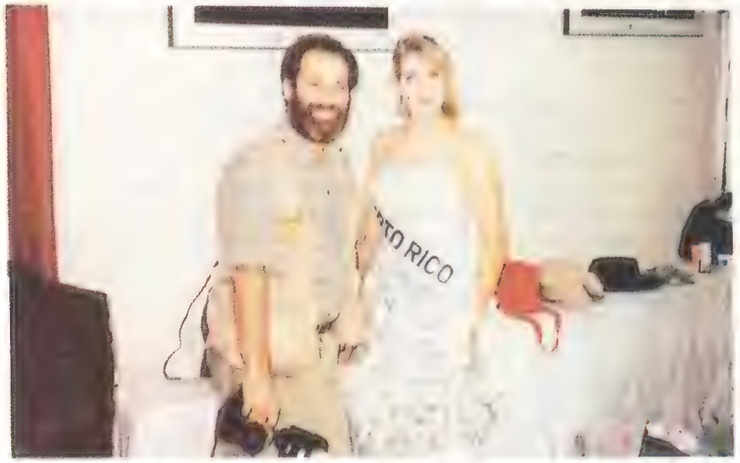

Savaş Ay birinci olan Porto Rico güzeli ile birlikte

nının gözleri önünde cerayan eden yarışmalarda, kazananlar yüklüce para ve hediye ödüllerine boğuluyordu. Kızları bekleyen parlak gelecek ve "hayırlı kısmet" olanakları da yabana atılmayacak önemdeydi...

Sabah yöneticileri, Tokyo'ya, tanınmış mankenlerimizden ve güzelliğine de doğrusu hiçbir diyecek olmayan Mine Baysan'ı göndermeyi düşünmüşlerdi. Baysan, mankenlik çalışmalarını sürdürmesinin yanı sıra, bir süredir de Sabah grubunun çeşitli birimlerinde gazeteci olarak görev yapmaktaydı. Türkiye Güzeli payesine sahip değildi. Üstelik 1959 doğumluydu, yani 28 yaşındaydı ve yarışma talimatnamesinin koyduğu üst yaş sınırı olan 23'ü geçeli beş yıl olmuştu... Bâkire olması gereken yarışmacı ayrıca evlenip boşanmıştı olan bir yarışmada 28 yaşında bir hanımın dikkat çekmemesi imkânsızdı... Mine Baysan yaş ve kimlik sorunlarını ufak tefek gazeteci oyunlarıyla halletmiş, sıkıştığında "pasaportunu kaybettiğini" öne sürmüş, bu da pek sorun yaratmamıştı! Baysan, Tokyo'da geçirdikleri 15 gün içinde çeşitli organizasyon bozukluklarına tanık olduklarını, bunalan güzellerle, özellikle de Yunan güzeli ile çok yakın ve içten arkadaşlıklar kurduğunu belirtiyor, yarışma komitesinin olaya tamamen "ticari gözle" baktığını da ekliyordu.

Gazeteci Savaş Ay ise Tokyo'da tanık olduğu olaylar karşısında "hayretlere düştüğünü" söylüyordu. Baysan, güzelliği ve kültürü dışında yarışmanın gerektirdiği hiçbir koşula uygun değildi, üstelik konuyla ilgili kimsecikler de çıkıp hiçbir kanıt istememiş, bu konuda en ufak bir kuşku bile uyanmamıştı. Savaş Ay, "Yarışmaya sokaktan geçen herhangi bir güzel de rahatlıkla gidip katılabilir, hatta dereceye de girebilirdi" diyordu.

"Otel odalarında, otel odalarında..." Yarışma süresince çeşitli televizyon çekimleri yapılmış, hemen her gece "önemli kişilerin" katıldığı davetler, balolar tertiplenmiş hatta bu balolardan birinde Baysan ile Ay, Tokyo Büyükelçiliğimizde görevli turizm ataşemizle tanışmışlar ve ataşe Baysan için seçiciler komitesi nezdinde kulis faaliyetinde bulunmaya da söz vermişti. Savaş Ay da düzenleme komitesinin Miss International '87'yi tam anlamıyla bir gelir kapısı ve propaganda fırsatı olarak gördüğü kanısındaydı.

Güzeller 15 gün boyunca Tokyo'nun en büyük otellerinden Hyatt Central'ın 16 katında barındırılmışlar ve kurallara aykırı olarak otelin erkek müşterileriyle sıkı fıkı ilişkilere girmekten de geri kalmamışlardı! Nitekim Savaş Ay da güzellerin cömertliğinden nasibini alacak gibi olmuş, İspanyol güzeli tarafından odaya davet edilmiş ve pek de masum sayılmayacak pozlar veren güzeli fotoğraflama fırsatını elde etmişti... Savaş Ay, "Belki de uyuşturucu kullanmıştı" diyecekti. Çünkü İspanyol güzeli birkaç gün sonra otel lobisinde karşılaştıklarında Savaş Ay'ı tanıyamamıştı!

Yarışma 13 Eylül günü sonuçlanıyor, Porto Rico güzeli birinci, Belçika güzeli ikinci, Meksika güzeli de üçüncü seçiliyordu. Mine Baysan ise ne yazık ki finale kalamadan elenmişti!.. Yarışma ertesinde Baysan ve diğer Avrupalı güzeller uçakla Paris'e dönerlerken güzelimiz baklayı ağzından çıkaracak, gerçekte yarışmacı değil, gazeteci olduğunu açıklayacaktı. Tepkiler, beklenenin aksine, sevinç çığlıklarıydı! Baysan, "Benim gazeteci olduğumu öğrenince boynuma sarıldılar. Çünkü organizasyon o kadar kötüydü ki, hepsi şikâyetçi, hepsi dertliydi... Tokyo'da olup bitenleri dünya kamuoyuna anlatacak bir arkadaşları olduğunu öğrenince çok sevinmişlerdi" diyordu.

Sabah gazetesinin bir süredir duyurduğu ve patlatmaya hazırlandığı "bomba", Tokyo'nun perde arkasıydı işte ●

KANTARA "ESİT" ÇÖZÜMÜ...

ESİT

ELEKTRONİK SİSTEMLER İMALAT ve TİCARET LTD. ŞTİ.

Mühürdar Cad. 97/1 Kadıköy 81300 İstanbul
Tel: 338 24 24 - 338 66 78 Tlx: 29505 KTK TR Fax: 338 24 23

ESİT ELEKTRONİK KANTARIYLA AĞIRLIK ÖLÇÜMÜNE KESİN ÇÖZÜM

Ağırlık ölçümü, Esit Elektronik kantarıyla bilgisayar çağını yakaladı...
Ve Esit Elektronik kantarları ölçümde hatayı kaldırdı, ölçüme hız kazandırdı...

- Kamyon, demiryolu, bant, platform, torbalama, dozajlama kantarları
- Endüstriyel tartı sistemleri

AEL

ÖFKELİ BİR TOPLUMUZ

"Dokunma bana, dağıtırım..."

Gün geçmiyor ki bir kavgaya bulaşmayalım ya da en azından tanık olmayalım. Çoğu "karakolda" biten sayısız örnek giderek daha öfkeli, daha hoşgörüsüz bir toplum haline geldiğimizi gösteriyor.

Aydın Kara amcasının oğlundan yemek daveti alınca bayağı keyiflendi. Her zamanki gibi ailece giderler, ev sofrası da olsa felekten bir gece çalarlardı. Çoluk çocuk toplanıp Satı Kara'nın evine gittiklerinde hiçbiri birazdan olacakları tahmin etmemişti. Gecenin ilerleyen saatlerinde bir büyük rakıyı devirmişlerdi ki Aydın Kara "Eh yeter artık" deyip doğruldu. Artık içmek istemiyordu. Ama ev sahibi hızını alamamıştı. "Bu kadar para verdim gel bu büyüğü de içelim" diye tutturmuştu. Yoğun ısrar sonucu hava gerginleşiyor, sonunda iyice bunalan Aydın Kara "Yeter be!" deyip sofradaki bıçağı kapıp amcasının oğlunun üstüne yürüdü. Gerçi Satı Kara, olayı hahif sıyrıkla atlattı ama bir türlü amcasının oğlunu affetmiyordu. Şimdi iki akraba "içersin, içmezsin" kavgası yüzünden ne zaman biteceği belli olmayan dava için mahkeme koridorlarını aşındırıyorlar. Bu olay günlük gazetelerin iç sayfalarında küçük bir haber olabilecek kadar bile önemli değil aslında. Ancak son yıllarda giderek artan çok basit nedenlere dayanan sayısız kavgaların tipik bir örneği. Polis, hâkim, psikolog gibi toplumun nabzını tutan yetkililer, "incir çekirdeğini doldurmaz" diye tanımlanan kavga sayısında büyük bir patlama yaşandığı görüşündeler.

Sabah evden çıkıp akşam hiç kavga etmeden ya da bir kavgaya tanık olmadan işten eve gelenlerimizin neredeyse bir istisna olduğunu düşününce kavganın boyutları daha da belirginleşiyor. Ne var ki, bu tür kavgaların çoğu karakollarda "barıştırma"larla son bulduğundan adli istatistiklere pek yansımıyor. Adliyeye intikal eden olaylar ise buzdağının görünen parçası olarak değerlendiriliyor ve genellikle "hakaret" ve "hafif yaralama" olarak kayıtlarda yerlerini alıyor.

6 milyon insan kızışır. Kesin istatistik veri olmamasına rağmen bu olaylarla sık sık karşılaşan polis ve hâkimlerin gözlemi İstanbul'da insanların eskiye oranla daha fazla kavga ettiklerini doğruluyor. Hâkim Namık Kemal Şenpolat "İstanbullular çok öfkeli" diyordu. İstanbul'u "kömür deposu"na benzeten Şenpolat şu yorumu getiriyordu: "Nasıl bir arada uzun zaman kalan kömür kızışırsa, aynı şekilde İstanbul'daki 6 milyon kişi de bir arada kalmaktan kızışmıştır." Adının açıklanmasını istemeyen bir polis yetkilisi ise, "Artık bu tür kavgalardan bunaldık" diyordu. Yetkilinin anlattığına göre zaten karakolların işleri başlarından aşkındı, bir de bu tür davaların sayısı artınca işleri daha da yoğunlaşıyordu. Onlara da ara bulmaktan başka çare kalmıyordu. Zaten davalıların çoğu da karakol kapısına geldiklerinde vazgeçer gibi oluyorlardı. Ancak yine de ısrarla öfkesinden ödün vermeyenlerin sayısı çoktu.

Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi Başhekimi Yıldırım Aktuna ise bir uzman olarak toplumda genel bir ruhi gerginlik müşahade ettiğini söylüyordu. Aktuna'ya göre bu müşahade İstanbul gibi büyük şehirler için geçerliydi. Aktuna aşırı sinirliliğin ve giderek artan saldırganlığın hem kişisel nedenlerden hem de sosyal çevre sorunlarından kaynaklandığını belirtiyordu.

Aktuna'ya göre insanlarda cinsellik ve saldırganlık olmak üzere iki dürtü vardı. Bu dürtüler eğitim

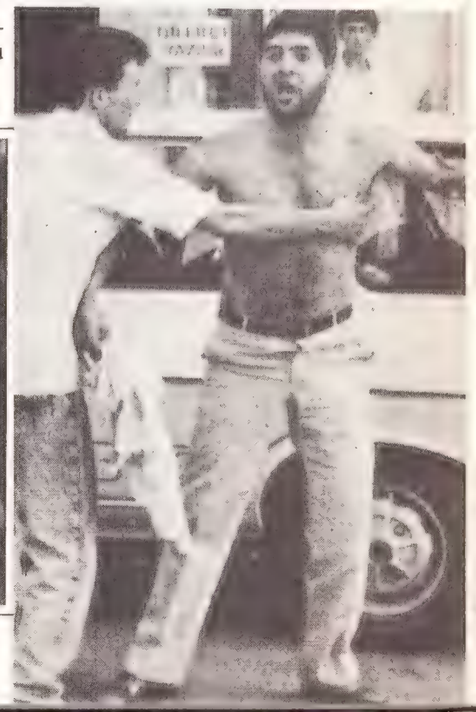

İnsanların canı burnunda gezdiği İstanbul'da bu görüntüler sıradan sayılıyor

Şenel ÖZTÜRK / NOKTA

Yıldırım Aktuna'ya göre hoşgörüsüz toplumumuzun eksiği eğitim

ile kontrol altına alınabiliyordu. Oysa toplumumuzda eğitim yetersiz olduğundan bu dürtüler açıkta kalıyordu. Bir de buna trafik, artan nüfus, elektrik, su ve benzeri yetersiz şehir hizmetleri gibi sosyal sorunlar eklenince toplum "Öfkeli bir toplum" kimliğine bürünüyordu.

Sıraya girelim beyler. Nokta muhabirinin adliyeler ve karakollarda yaptığı araştırmada karşılaştığı örnekler Aktuna'nın savını doğrular nitelikteydi. Kavgaların çoğu İstanbul'a özgü sorunlardan kaynaklanıyordu. Artan kiralar, gün geçtikçe daha da keşmekeş hale gelen trafik, durmayan göç, yetersiz iş olanakları, vb. gibi metropollere özgü sorunlar İstanbul insanını canından iyice bezdirmişti.

Yeşildirek'te bir konfeksiyon atölyesinde çalışan Hasan Şer'in sıradan bir yaşamı vardı, o güne kadar etliye sütlüye karışmadan kavgasız gürültüsüz yaşamını sürdürüp gitmişti. Her zaman olduğu gibi otobüsle evine gitmek üzere sıraya girdiğinde kalabalık yüzünden yine ayakta kalacağını düşünüp hayıflandı. Tam aklından bunu geçirirken, iki kişinin öne geçtiğini fark etti ve "Lütfen sırayı bozmayın" deme gafletini gösterdi. Sonrası binlerce otobüs kuyruğu kavgasında olduğu gibi gelişecek "Senin sırandı yok benim sıramdı" tartışmalarıyla kavgaya dek uzanacaktı. Hasan Şer de evine mosmor bir gözle dönmek zorunda kalacaktı.

İnsanların önemli bir bölümünün ulaşımda kullandığı otobüsler bir anlamda izdihamı, kuyrukları, gecikmeleriyle, insanların düşmanca tavırlarıyla birbirlerine saldırdıkları en uygun mekânların başında geliyordu.

Sollama beni... Otobüsleri de içine alan trafik sorunu İstanbulluları çileden çıkartan nedenlerin başında geliyor. "Trafik çıldırtıyor" sözü İstanbulluların ağzından düşmüyor. Trafikten çıldıranlara henüz rastlanmıyorsa da kanlı bıçaklı olaylara her an rastlamak olası. İsmail Gösterişli'nin başına gelen olay da bunlardan sadece biri. Gösterişli, aracıyla solladığı taksi şoförünün tornavidalı saldırısından canını zor kurtarmış bir vatandaş. Şimdilerde "sollamaktan" vazgeçmiş ama, bu kez de arkasından gelen araçların "Sollayıp da geçsene be" haykırışlarına dayanmaya çalışıyor.

Namus belasına gardaş. Trafik ve benzeri sosyal çevreden kaynaklanan sorunların baskısıyla çıkan kavgaların yanı sıra kişisel nedenler de kavgacı toplum olmada önem kazanıyor. Yıldırım Aktuna'ya göre, özgüvenlerini geliştirememiş, içgüdülerini kontrol altına alamayan insanlar, en ufak bir tepki aldıklarında çareyi hemen kavgada buluyorlar. Bolca rastlanan namus meselelerine bağlı kavgalarda genellikle bu kişisel yetersizliklerden kaynaklanıyor. Duran Kılıç ve Ali Yenigün de binlercesi gibi bu güvensizlikten başı derde girenlerden. İçinde kız arkadaşlarının bulunduğu bir arabanın içine baktı diye bir adamı evire çevire dövmekten çekinmeyen iki arkadaş,Yıldırım Aktuna'ya göre aslında kadınları değil de kendilerini koruma çabasın-

ERZADE ERTEM/NOKTA

Muhammet Avcı kiracısıyla anlaşamayan ev sahiplerinden

daydılar.

Ev sahibi kiracı çekişmesi. Hoşgörüsüzlük açığa en çok ev sahibi kiracı ilişkilerinde ortaya çıkıyor. Mahkeme dosyalarına bakılırsa, ev sahibi ve kiracı ikilisi vakti gelince ev boşaltma ya da kira artırma gibi konularda kolay kolay anlaşamayıp adli yola başvuruyorlar. Ancak çoğu kez bu da yetmiyor, iş hakarete ya da kavgaya dönüşüp ceza mahkemelerini de uğraştırıyor. İşte tipik bir örnek: Muhammet Avcı, kiracısı Ekrem Kara'yı düzenli kira ödemediği gerekçesiyle evinden çıkartmak istiyor, uzlaşamayınca da mahkemeye veriyor. Ancak sorun burda bitmiyor kiracı Ekrem Kara ev sahibinin elektriğini ve suyunu kestiği gerekçesiyle ayrı bir dava açıyor. Bu sürerken, bu kez ev sahibi kiracısını çok gürültü ediyor diye karakola şikâyet ediyor, böylelikle davalar zinciri sürüp gidiyor.

Sorunları neden kavgasız çözümleyemiyoruz? Bu sorunun yanıtı yine Yıldırım Aktuna'dan geliyordu. Bizim toplumumuzda eksik olan uzlaşma yerine saldırıyı seçmekti. Oysa insanın doğal dürtüsü olan saldırganlık, eğitimle farklı bir alana kaydırılabilse, toplumumuz da bu kadar kavgacı olmaz, onun yerine iyi bilim adamı, iyi sporcu gibi bir sürü "iyi"ler olurdu ●

ESBANK

MENKUL KIYMETLER MERKEZİ

- **Banka garantili özel sektör tahvili,**
- **Hazine bonosu ve devlet tahvili alım-satımında yüksek verimi,**
- **Portföy danışmanlığı hizmetini,**
- **Borsa işlemlerinde en uygun şartları**
- **Her hafta devlet ihalelerine katılma imkanını, tüm şubeleri düzeyinde sunuyor.**

Adres: Meşrutiyet Cad. 141 Tepebaşı - İST.
Telefon: Direkt: 149 11 76
Santral: 149 89 58 - 149 65 63 - 149 74 30
149 67 37 - 149 84 77
Telex: 24535 ESES-TR

Gençler... Üniversite'ye giremeyenler...
Kısa yoldan meslek sahibi olmak isteyenler

BİLGİSAYAR ÖĞRENİMİ GELECEĞİNİZİN GARANTİSİDİR

Seçkin öğretim kadromuz ve ''Komple Eğitim Programımız'la'' piyasanın aradığı elemanları biz yetiştiriyoruz.

BİLGİSAYAR ÖNLİSANS PROGRAMI
•Basic-İleri Basic •Cobol-İleri Cobol •Sistem Analizi •Yoğun İngilizce •Genel Muhasebe •Mesleki Uygulama •Şirketler Muhasebesi •Maliyet Muhasebesi •Bankalar Muhasebesi •İstatistik •Daktilografı (Tam gün eğitimle)

BİLGİSAYAR PROGRAMCILIĞI
•Basic-İleri Basic •Cobol-ileri Cobol •Ticari Uygulama •Pascal •Sistem Analizi (Hafta içi-Hafta sonu-Akşam saatleri)

İNGİLİZCE DİL OKULU ve TURİZM-OTELCİLİK İŞLFTMECİLİĞİ
•Yoğun İngilizce •İşletme Bilgisi •Müşteri İlişkileri •Resepsiyon ve Uygulaması,•Servis ve Uygulaması •Kat Hizmetleri ve Uygulaması •Otel Muhasebesi ve Bilgisayarlı Uygulaması

MESLEK KURSLARI
•Daktilo-Sekreterlık •Genel Muhasebe •Mesleki Uygulama •Bilgisayarla Muhasebe •İngilizce •Şirketler Muhasebesi •IBM PC Uyumlu Mikrobilgisayarlı Eğitim Laboratuvarları •Yabancı Dil Laboratuvarları •Rahat ve Seçkin Bir Ortamda Eğitim •Milli Eğitim Bakanlığı'ndan Tasdikli Sertifika •İşe Yerleştirme

ÖZEL ŞİŞLİ BİLGİSAYAR EĞİTİM MERKEZİ

T.C. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı

ÖZEL ŞİŞLİ BİLGİSAYAR EĞİTİM MERKEZİ

Adres. Polazoğlu Sok No:4 Kat:1-2-3-4-5 Tel 146 32 51 - 148 95 58

ODAK FİLM SUNAR

ODAK FİLM · ALFA FİLM

ANAYURT OTELİ

HAFTAYA SİNEMALARDA

MACİT KOPER - SERRA YILMAZ - ORHAN ÇAĞMAN

PROKTOLOGİE
(Hemoroid, Fistül)
VARİSLERİN
İNFRAROD, İĞNE
İLE TEDAVİSİ

OPR. DR.
HAYATİ F. KOCAL

Rumeli Cad. Ogan Apt. No: 10 Kat: 2
NİŞANTAŞI/İST Tel: 141 35 89

FARKIMIZ ANLAYIŞIMIZDIR

Düğün, parti, defile gibi her çeşit seslendirme ve ışıklandırma ihtiyaçlarınızı ÇATI LTD. ŞTİ. ile gerçekleştirin.

Ihlamurdere cad. No. 156/22 Beşiktaş/İst
Tel: 161 26 51 / 130 70 74

İşadamları, Yöneticiler, Hukukçular, Müşavirler...

32 YILDIR SİZLERE YÜRÜRLÜKTE OLAN MEVZUATI SUNUYORUZ

YAYINLARIMIZ

- **VERGİ KANUNLARI**
  Gelir Vergisi Mevzuatı
  Kurumlar Vergisi Mevzuatı
  Veraset ve İntikal Vergisi Mevzuatı
  Vergi Usul Kanunu ve Mevzuatı
  Amme Alacaklarının T.U. Hakkında Kanun ve Mevzuatı
  Damga Vergisi, Değerli Kağıtlar Kanunu ve İthalde Alınacak Damga Resmi Mevzuatı
  Yatırım Teşvik Mevzuatı
  Emlak Vergisi Mevzuatı
  Harçlar Kanunu ve Mevzuatı
  Motorlu Taşıtlar ve Taşıt Alım Vergileri Mevzuatı
  Belediye Gelirleri Kanunu ve Mevzuatı
  Katma Değer Vergisi Mevzuatı
- **GÜMRÜK MEVZUATI**
  G1 Gümrük Kanunu ve Yönetmeliği ile Muafiyetler ve Uygulama
  G2 Gümrük Giriş Tarife Cetveli ile Diğer Vergi ve Resimler
  G3 Gümrük Anlaşmaları. GATT. TIR. Karayolları Nakliyat Anl. vb.
- **İHRACAT MEVZUATI**
- **İTHALAT MEVZUATI**
- **AVRUPA EKONOMİK TOPLULUĞU (A.E.T.) MEVZUATI**
- **İMALAT SANAYİ MEVZUATI**
- **İŞ HUKUKU. SOSYAL SİGORTA VE BAĞ-KUR MEVZUATI**
  A- Yüksek Mahkemeler Kuruluş Kanunları ve Kararları
  B- İş Hukuku Mevzuatı
  C- Sendikalar. Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Mevzuatı
  D- Sosyal Sigorta Mevzuatı
  E- Bağ-Kur Mevzuatı
- **TÜRK PARASI KIYMETİNİ KORUMA (KAMBİYO) MEVZUATI**
- **TÜRK PARASI KANUNLARI** (Banka ve Sermaye Piyasası Mevzuatı)
- **DEVLET İHALE KANUNU**
- **TURİZM MEVZUATI**

Yayımlarımızdan, ilgilendiğiniz seriler bulunduğu taktirde, Yayınevimize müracaat ediniz veya broşür isteyiniz.

Yaşadığınız her gün yasalarla ilişkiniz var. Mevzuata uygun çalışabilmeniz için elinizdeki yayınlar yeterli mi?
Kütüphanenizdeki mevzuat en son şekliyle mi? Değişmiş olabilir...

YA DEĞİŞTİYSE...
Yayınevimiz, 32 yıldır mevzuat yayımcılığı yapıyor. Mevzuat değişikliklerini kullanımı çok kolay değişen yapraklar (föyvolant) sistemi ile en kısa zamanda sizlere ulaştırıyor. Mevzuat değişse de, yayımlarımız yürürlükteki şeklini koruyor...

LEBİB YALKIN YAYIMLARI VE BASIM İŞLERİ A.Ş.

[illegible]

İRA

BATUHAN KIRANINOKTA

SİNEMA / TÜRKAN ŞORAY

Sultan öldü, yaşasın çağdaş kadın...

Beyazperdede 26. yılını dolduran Türkan Şoray, Antalya'da En İyi Kadın Oyuncu dalında Altın Portakal aldı. Yeşilçam'ın kabuk değişimine ayak uydurarak çağdaş kadının sorunlu yaşamını canlandıran Şoray, yeni filmleriyle 1987-88 sezonunda damgasını vuracak.

"Efsane kadın"dan çağdaş kadına geçmek çok zaman aldı

Karagümrüklü kara kuru bir kız, nasıl bir çırpıda koskoca bir ülkenin sultanı olur? Topkapı Sarayı müze olmuş, beylerin, paşaların konaklarında yeller eserken... Ama Amerika'da Hollywood varsa, Türkiye'nin de Yeşilçam'ı vardı ve Türk halkının hayallerinin sultanını o yaratıyordu. Bugün 24. Antalya Film Festivali'nden En İyi Kadın Oyuncu ödülüyle dönen Türkan Şoray, sinemadaki "saltanatı"na 1961 yılında, "Köyde Bir Kız Sevdim" adlı filmle adım atmıştı. Uzun dalgalı saçlı, "mübalağa dudaklı", kocaman gözlü esmer bir genç kızdı. Sinemanın gökyüzünde yıllar boyu ışıldayacak bir yıldız olacağını kestiremezdi o günler. Tek istediği, daha doğrusu annesi Melahat Şoray'ın istediği, evlerine biraz para girmesiydi. Şöhret nasıl olsa arkadan geliyordu! Ama geçen yılların Şoray'a getirdiği sade suya tirit bir şöhret değildi.

1963 yılında Şoray sinemanın kara kaşlı, kara saçlı masum genç kızıydı

Gramofon Avrat'ta oturak âleminin yıldızı Şoray

Kanuni Sultan Şoray. "Hep boyun eğen kadını oynadım. Gözlerimi süzüp baygın bakıyordum." İşte o göz süzmenin etkisi, daha sinemaya girdiği yıl yapımcıları birbirine düşürmüştü. Küçük Şoray Yeşilçam cangılındaki kavga gürültüden bir "güçlü" ve tanınmış "adlı" birisinin kollarına sığınarak sıyrılabiliyordu. "Zorlu Damat" filminin setinde tutulduğu müthiş bir başağrısını yanıbaşında biten bir adamın verdiği "aspirin"le geçirmişti. Bu adam tanınmış işadamı Rüçhan Adlı'ydı. O günlere dek, kamera karşısında kombinezon, baby-doll türü giysilerle dolaşmaktan çekinmeyen Şoray'a Rüçhan Adlı şu notu gönderiyordu: "Bu giysilere bir son verme zamanı gelmedi mi? Ne dersin Hanım Sultan?" Artık Şoray kanunları denilen ikinci bir sansürle karşı karşıyaydı Yeşilçam: Öpüşmeyecek, sevişmeyecek, soyunmayacak, vb... Ama "Seni uzaktan sevmek aşkların en güzeli" diyen şarkıların çok tutulduğu bir dönemde, seyirci elbette Türkan Şoray'ı seçecekti. Öpülse incinecek, sevişse derinden yaralanacak bir kırılganlığın temsilcisi oluvermişti genç kadın. Öylesine iyi, öylesine masumdu ki, onu erkeklerin kan, ter ve meni bulaşığı dünyalarından uzak tutuyordu bu sansür. Böylesi herkes için yerinde bir karardı. Sinema melodramlar çağını yaşıyordu ve gözyaşı dökülecek "iyi kadın" için, "oh olsun" dedirtecek ayrıntılara girmek tehlikeliydi. Şoray, baştan çıkartmanın kıyısından geçen ıslak, aralık dudaklarına, baygın bakışlarına karşın, bu kurallar sayesinde sonuna kadar masum kalıyordu.

Zor bir dönem. Türkiye ve tabii Türk sineması da değişiyor ya da "değişir gibi" yapıyordu, geçen zaman içinde. Kadın hayranlarının bile ucu yanık sevda mektupları gönderdiği Türkan Şoray da bu değişime ayak uydurma çabasındaydı. Büyük bir cesaret gösterip kameranın arkasına geçmiş yönetmenlik denemesinde azımsanmayacak bir başarı elde etmişti. 1973'te "Dönüş" filminde yönetmenlik yaparken "yardımcı olmalarını istediğim bazı arkadaşlar meslek haysiyetlerine yediremeyerek gelmediler" diyordu Şoray. Kıyısından da olsa kalıpları kırmaya girişmesi kadın olmanın "yerini" fark ettiriyordu yavaş yavaş.

Ama 1970'lerde az film yapıp daha çok gözlemlemeyi yeğliyordu. Sonra bir gün gelmiş, hem yaşamının, hem de hayranlarının bilinç altının "harem"inden kaçıp kurtulmuştu "Mine" de kocasını terk edip sevgilisine giden kadını canlandırırken kendi tarihine de bir neşter vurmuştu. Filmin jönü Cihan Ünal'la 1983'te evlenmelerine kadar uzanan şaşırtıcı gelişmeler, yerleşik Türkan Şoray imajını da zorluyordu. Kolay değildi. Kalıpların güvenli güzelliğini terk etmek cesaret işiydi. Ya yerlerine ne koyacaktı Şoray? Geleneksel "utangaçlığı", Müjde Ar'ın başını çektiği sinemanın "sahici kadınları"na doğru yönelmesine izin vermiyordu. "Metres", "Seni Seviyorum", "Bir Kadın Bir Hayat" bu bunalımın izlerini taşıyan filmlerdi. Derken, Şoray iki yıllık bir ara veriyordu sinemaya.

Türkan Şoray ödül getiren filmde genç oyuncu Oğuz Tunç'la yatak sahnesinde

Çağdaş kadına doğru. "Aslında bu filmde bizim eski sinemamızın eleştirisi yapılıyor. Bir nevi günah çıkartma. Bir satır alıp onu yıkıyoruz."Çok ilginç" diyordu **Nokta'**ya Şoray, "Hayallerim, Aşkım ve Sen" için. Bir bakıma, "Gramofon Avrat"la başlayan yeni döneminde "günah odası"nda diz çöken ta kendisiydi. Gözlerinde yaşlarla sinemaya olan aşkını itiraf ediyordu: Sinemayı kendisi için yaratılan bir efsaneyle aldatmıştı... "Önemli olan sinemada kalıp güzel filmler yapmak" diyor ve ekliyordu, "Starlık bizim üstümüzde çok lüzumsuz bir yüklemeydi." "Ne kadar dokunulsa, el değmemiş kalan" bir kadın olmanın ne âlemi vardı, temasın, yürek, zihin ve beden temasının tüm kıpırtılarıyla perdeye yansıtıldığı filmlerde? Üstelik dünya sinemasının olağanüstü oyuncusu Meryl Streep'e olan hayranlığını her fırsatta vurguluyordu Şoray. Kısacası, perdede Türkan Şoray olmaktan vazgeçip, senaryodaki "o" kadın olmaya kararlıydı.

Bir iki yıl önce bazı yönetmenler, yapımcılar yılda bir prestij filmi yapsın yeter demişlerdi. Şimdi Türkan Şoray, Antalya'da 19 yıl sonra gelen bir ödül ve üç ilginç filmle, "Gramofon Avrat", "Hayallerim, Aşkım ve Sen", "On Kadın"la giriyordu yeni sezona. Türkan'ın sultanlık devri bitmişti. Artık gözlerinin altında yoğunlaşan çizgilerden korkmayan Türkan Şoray, yeni bir "sultanlığın"; çağdaş kadının dramını taşımaya hazırlanıyordu beyazperdeye... ●

YATAĞINIZI DEĞİŞTİRİN
LONDRA'da
Balayınızı
Evlilik Yıldönümünüzü
Yaşgününüzü
GEÇİRİN...

MEKAN
"Sağlam,sağlıklı"
Yeni evliler, Evlilik yıldönümünü kutlayanlar, Yaşgününü kutlayanlar,
Türkiye'nin en büyük yatak üreticisi Mekan; her ay 3 çifti Londra'ya tatile gönderiyor.
• Mekan sağlıklı, ortopedik • Mekan'da gerçek yün gerçek pamuk var.
• Mekan fermuarlı, açın içini görün • Mekan siz uyurken hiç ses çıkarmaz.
• Mekan bozulmaz, deforme olmaz • Mekan 10 yıl garantili.
İRA
Tatil kampanyasına katılacakların,"Balayı,evlenme yıldönümü,yaşgünü,, gruplarından birini,satıcıdan alacakları Garanti Belgesi'nde mutlaka belirtmeleri gerekmektedir.

Savulun eskiler geliyor

Son yıllarda kültür dünyamızda bir hareketlenme var; kimileri çoktandır unutulmuş, kimileri yaşarken bile önemsenmemiş isimler gün ışığına çıkmaya başladılar. Gençler bu edebiyatçıları yeniden "keşfediyordu."

"Yahya Kemal, Ahmet Hamdi ve Asaf Halet Bey'lerle iş bitmiyor" diyordu Attila İlhan, son yıllarda edebiyat çevrelerinde yaygınlaşan "eskiye rağbet"i değerlendirirken, "Abdülhak Şinasi Hisar'ı da, Ahmet Rasim'i de unutmamak gerek."

Açık olan şey,"Kırtipil Hamdi"yle "Çelebi"nin yaşadıkları dönemde de, ölümlerinden sonra da uzun süre fark edilmedikleriydi. Oysa aradan yıllar geçmiş, kimi bulanık sular durulmuş,"Biz neyiz, Doğulu mu,yoksa Batılı mıyız?"gibi sorular gündeme gelmişti. Aydınlar, bir bakıma "kimlik" edinebilmek için geçmişe doğru uzun bir yolculuğa çıkıyorlardı. Bu yolculukta uğranılan ara duraklar ise oldukça ilgi çekiciydi: Yahya Kemal, Ahmet Hamdi Tanpınar, Asaf Halet Çelebi...

Kimlik peşinde yirmi bin fersah. Aslında her şey 1970'lerin, o sosyal ve kültürel çalkantıların yoğunlaştığı dönemde başlıyordu. Gelişen gençlik hareketleriyle birlikte düşünce dünyası da renkleniyor ve aydınların gündemine birbirlerinden çarpıcı isimler gelip yerleşiyordu. İşte Tanpınar ya da arkadaşlarının kendisine taktığı isimle "Kırtipil Hamdi" de bunlardan biriydi. Hilmi Yavuz'la Selahattin Hilav arasındaki tartışma giderek genişliyor ve böylece edebiyat çevreleri ve aydınlar, bir zamanlar Tanpınar'ın önemli yapıtlar veren bir yazar olduğunu öğreniyorlardı. Ancak anılan yılların bilinen kavgalı gürültülü koşulları, Tanpınar'ı 80 sonrasına erteliyordu.

Bugün ise,yayınevlerinin depolarında tozlanan Tanpınar'ın eserleri bir tür nostaljiyi de bağrında barındırarak peynir ekmek gibi satılıyordu. Birbiri ardına pıtrak gibi çoğalan sahaflarda Refik Halit'ten Abdülhak Şinasi'ye, eskiler aranıyor, hatta Ahmet Rasim'in bütün eserleri yeniden basılıyordu.

Türk aydınının Tanpınar'ı "keşfi", Hilmi Yavuz'a göre "Doğu-Batı sorunu"nun fark edilmesini de beraberinde getiriyordu. Tanpınar'ın böylesine yaygın bir kabul görmesi, resmi ideolojinin yeniden gözden geçirilmesini de zorunlu kılıyordu. Bu arada Hilmi Yavuz da, Attila İlhan da aynı gerçeğin altını çiziyorlardı: "Tanpınar, Doğu ve Batı kültürünü mecz etmişti ve Doğu kültüründen aktardıklarını, Batı kültürünün sağladığı imkânları kullanarak gerçekleştirmişti."

Yahya Kemal - "Evvel 'gelen' ahbaba selam olsun erenler"

Tanpınar - "Ne dışındaydı zamanın, şimdi büsbütün içinde"

Savulun eskiler geliyor. Doğu ve Batı kültürlerini özümsemek konusunda Tanpınar bir başına değildi elbette. Bir de Asaf Halet Çelebi vardı. Çelebi konusunda bir kitap yayımlayan Mustafa Miyasoğlu'nun deyimiyle, "Asaf Halet, tıpkı Tanpınar gibi, hayatı boyunca estetik kaygıları ön planda tutmuştu. Yeni olurken yerli kalmanın, 'devam ederek değişmenin' önde gelen isimlerinden birisi de Asaf Halet'ti."

Geçtiğimiz aylarda Yahya Kemal için özel bir bölüm düzenleyen Gergedan dergisinin yayın müdürlerinden Ömer Madra da, dergilerinin Yahya Kemal'le başlattığı yeniden değerlendirme yöntemini sürdüreceklerini ve sırada bütün bir Fecriati'yle Tanpınar'ın bulunduğunu belirtiyordu. Madra'ya göre bu isimlerin gündeme gelmesi gayet doğaldı. Çünkü bunlar en azından iyi şairdi ve Doğu-Batı sorununa orijinal yaklaşımları vardı.

Ulusal mutabakatlar. Artık bir Yahya Kemal, bir Asaf Halet gibi isimler üzerinde gerek sağda, gerek se solda Attila İlhan'ın deyimiyle "bir mutabakat sağlanmıştı." Elbette, bu mutabakat kimlik sorunuyla atbaşı gidiyor ve Şiir Atı dergisi yöneticilerinden Vural Bahadır Bayrıl,"belleksiz" edebiyatın, her kuşağı Türk edebiyatını yeniden keşfetmek zorunda bıraktığını vurguluyordu.

Sırada bekleyenler. Geçmişe kül-

Çelebi-"meclise bir gelir, pir gelirdi"

Refik Halit - "Nerelerde kaldın ey mest-i nâzım"

'Yeni sağın canlanışı'

Son yıllarda giderek yaygınlaşan eskiye rağbet konusunda, Prof. Emre Kongar **Nokta'***nın sorularını yanıtladı.*

Nokta: Son yıllarda Yahya Kemal, Tanpınar, Asaf Halet gibi isimlerin yeniden gündeme gelmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kongar: Özellikle Yahya Kemal ve Tanpınar her zaman gündemde bulunan edebiyatçılar ve hatta düşünürlerdir. Siyasal kavga ve kargaşa arasında zaman zaman bunların önemi gölgelenmek istenmiş olabilir. Ben bunların hiçbir zaman gündemden çıktığına inanmıyorum.

Bugünkü siyasal ortam "yeni sağ" egemenliğine ve düşünce planında da bu "yeni sağ"ın canlanışına tanık oluyor. Sanıyorum, Yahya Kemal ve Tanpınar gibi isimlerin yeniden gündeme geliyormuş gibi gözükmesi, bu siyasal oluşumun bir sonucudur. Bir başka deyişle, bu sanatçı ve düşünürler hep gündemdedir ama siyasal oluşumlar bunları zaman zaman gölgelemeye, zaman zaman da ışıldatmaya yol açarlar.

Nokta: Özellikle gençlerin bu isimlere ilgi duymasını neye bağlıyorsunuz?

Kongar: Gençlere yönelik iletişim ve eğitim, siyasal iktidardan çok etkilenen alanlardır. Bu nedenle, zaten çok değerli olan bu kişiler, mevcut moda akım tarafından biraz daha ön plana çıkarılınca, gençlerin bu değerleri adeta yeniden keşfetmeleri son derece doğaldır.

Nokta: Buna bir anlamda "kimlik" arayışı denilebilir mi?

Kongar: Pek tabii olarak bütün sanat ve edebiyat adamları gibi, Beyatlı ve Tanpınar gibi insanlar da her dönemdeki kimlik bunalımına fonksiyonel cevaplar oluşturabilecek simgelerdir.

Nokta: Bu ilginin, belli isimlerle sınırlı kalmayıp yaygınlaşacağı söylenebilir mi?

Kongar: Sağ yön olarak sanat ve edebiyattaki bu açılım, siyasal konjonktüre paralel olarak bir süre daha devam edecektir. Fakat ben, şu aralardaki genel gençlik politikası açısından, gençlerin başka olumlu yönelişlerinin ise teşvik görmeyeceği, hatta bastırılacağı korkusunu taşıyorum. Bu açıdan umutlu değilim.

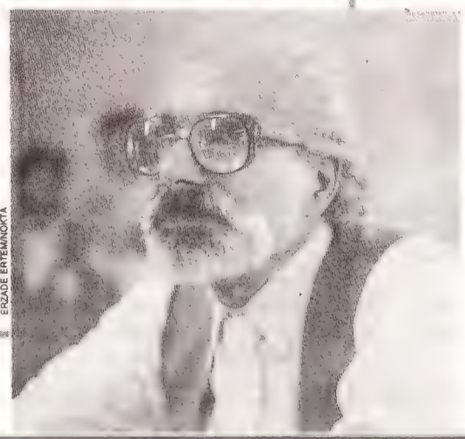

ERZADE ERTEM/NOKTA

'Politik ipotek kaldırılmalıdır'

Genel olarak genç isimlerin yazdığı ve çıkardığı Şiir Atı dergisi, son sayılarında Ahmet Hamdi Tanpınar ve Asaf Halet Çelebi'ye geniş yer ayırdı. Konuya ilişkin olarak, derginin yayın sorumlularından Vural Bahadır Bayrıl **Nokta'***nın sorularını yanıtladı.*

Nokta: Şiir Atı dergisinin Ahmet Hamdi Tanpınar ve Asaf Halet Çelebi ile ilgili olarak yayınladığı özel bölümler ilgiyle karşılandı. Buna neden gerek duydunuz ve bu isimleri nasıl belirlediniz?

Bayrıl: Ülkemizde edebiyata soyunan her kuşak, Türk edebiyatını yeniden keşfetmek zorunda. Şimdiye kadar bu keşifler yapıta gidilerek değil, yapıt üzerine söylenenlere göre biçimleniyor, tartışılıyordu. Bizim yaptığımız, bu kişilerle doğrudan, yapıtları aracılığıyla ilişki kurmaktır.

türel bir kimlik tabanı arayışına yönelik bu yolculuk Yahya Kemal, Ahmet Hamdi Tanpınar ve Asaf Halet Çelebi'yle sınırlı değildi hiç kuşkusuz. Bunlar, geniş birikimleri ve derinlikli verimleri dolayısıyla dikkatleri üzerine çeken ilk isimlerdi ama iş bunlarla bitmiyordu. Sosyolojik, kültürel ve siyasal bir arka plan için sıralanabilecek daha pek çok isim vardı. İlk ağızda akla gelenler şunlardı: Abdülhak Şinasi Hisar, Ahmet Rasim, Refik Halit Karay, Peyami Safa vs. Bu ülkede kimi insanların değerlerinin ya da eski deyişle kıymet-i harbiyelerinin, hep ölümlerinden sonra mı fark edileceği ise anlaşılan daha uzun süre tartışılacaktı.

Bir başka açıdan, genç sanatçıların kendilerini kanıtlamak için bir ustanın yörüngesine girme zorunluluğunun "anlam ve önemi" artık gerilerde kalmıştı. Şimdilerde, ustaların fark edilmek için gençlerin ilgisine ihtiyaçları vardı.

Sefa KAPLAN

Nokta: Dergi kadrosunun bu isimlere yönelik ilgisi nereden kaynaklanıyor?

Bayrıl: Öncelikle, kültürel kimlik sorunsalı üzerine, bu sorunun varlığını ortaya koymuş kişiler bunlar. İkincisi, bu sorun hâlâ devam ediyor. Türk aydınının, özellikle son yüzyıllar içinde bulunduğu hesaplaşmanın, kültür-edebiyat bağlamında öne çıkan isimleri bizce bunlar. Çünkü cumhuriyet edebiyatı bir "bellek yitimi" yle açılıyor. Bu kişilerin çabaları, kimliksiz, belleksiz bir edebiyatta, yitirilen kültür varlığımızla ilişki kurmanın bir biçimini temsil ediyor.

Nokta: "Belleksiz edebiyat" aynı zamanda kimliksizliği de içerdiğine göre, bu belleğin yeniden kazanılması nasıl mümkün olabilir?

Bayrıl: Bu konuda yüzde yüz geçerli bir reçete yok. Öncelikle bu sorunun varlığının anlaşılmasına sevinmek gerekir. Yapılacak şeylerin ilkini bence Türk edebiyatını bütünüyle görmek oluşturuyor. Çünkü, edebiyatın ve kültürün üzerindeki politik ipotek, Türk edebiyatının bütüncül görünmesini engelliyor. Edebiyatımız şu an iki ayrı kanaldan akıyor. Bir yanda çok somut politik ihtiyaçlara cevap veren bir edebiyat anlayışı hüküm sürüyor. Öte yanda da bu çemberi kırıp kültürel mirasa sahip çıkarak, ürettikleri yapıtlarla genişlemeye çalışan ve kendi bilincinde olan insanların ortaya koyduğu bir başka edebiyat anlayışı var. İşte, edebiyatın üzerine konan politik ipotek kırıldıkça yitirilen bellek yeniden kazanılacaktır.

Nokta: Asaf Halet Çelebi ile ilgili olarak düzenlediğiniz özel bölüm ne gibi tepkiler aldı?

Bayrıl: Genelde iki farklı türde tepki geldi. İlki, hâlâ Asaf Halet'in öneminin farkına varmayanların tepkisi idi. "Başkasını bulamadınız mı?" dediler. Öteki ise Asaf Halet'i bilip de bu konuda bir şeyler yapılmamasından üzüntü duyanların tepkisi idi. Onlardan da çok geniş bir kutlama aldık. Övüldük.

Nokta: Şiir Atı olarak bundan böyle de bu tür çalışmalar yapacak mısınız? Gündeminizde hangi isimler yer alıyor?

Bayrıl: Kuşkusuz yapacağız. Çünkü Şiir Atı'nın varlığını bu yaklaşım oluşturuyor. Gündemdeki isimlere gelince, sırada bir "Turgut Uyar dosyası" var. Onu Ahmet Muhip, Cahit Sıtkı, Necip Fazıl, Nâzım Hikmet, Ahmet Haşim, Yahya Kemal, Sezai Karakoç izleyecek.

DENİZ DOĞAN / NOKTA

BÜYÜK
LAROUSSE
SÖZLÜK VE ANSİKLOPEDİSİ

Bugün çıkan 54. fasikülü ile 7. cildine başlamıştır.

6. cilt kapakları satışa çıkarılmıştır.

GELİŞİM YAYINLARI
"Güvenilir Yayıncılık"

Ciltleri tamamlanmış olarak tek tek almayı arzu eden okurlarımız için 6. ciltler satışa sunulmuştur.

İSTANBUL DEVLET OPERASI SEZONU AÇTI

Opera değil opâre!

Yıllardır kaynayan cadı kazanının yönetimini Mesut İktu, Okan Demiriş'ten devraldı... İlk tur oyunları umut verici olmaktan uzak. 1987/1988 döneminde İstanbul Operası'nda bir şeyler değişecek mi?

Ol şehre mahsus bir lub var imiş ki opâre derler imiş... Anı seyredecek olduk... Ol mahall-i mahsus opâre için yapılmış, herkesin oturacağı yeri var. Yüzü mütecaviz enva-i saz var idi. Bir miktar raks olunup badehu opâreye başladılar. Bunun maddesi bir hikâye-i mücessem göstermek. Her hikâyeyi bir kitap edip basmışlar ki libretto tabir ederler. Her birinin adı var... Frenk usulü çalgılı çengili oyundur ki kimisi zihne küşayiş, göze fer, topuğa derman, batna cila vere, kimisi de Dersaadet Opâre Kethüdası Demircizâde Okan Efendi devr-i saltanatında sabit olduğu üzere dimağa sıkıntı ve nezle getire, akla ziyan, isli ve paslı ola, lezzeti bulunmaya...

Şu bizim Yirmi Sekiz Mehmet Çelebi lafa girdi, Üçüncü Selim'in sır kâtibi arkasını getirdi, İntibacı Engin Çelebi de tamamladı! Bin dokuz yüz seksen yedi sene-i miladisinin Türkiye Cümhuriyeti Kültür ve Turizm Nezareti'ne bağlı İstanbul Devlet Opera ve Balesi tesmiye edilen devlet kalemine girildiğinde gel de Yirmi Sekiz'i anma... Adamcağız 1720'de Paris'te kralın yanı başında opera seyretmiş, bir Türk'ün seyrettiği ilk opera bu, bugün de kısaca AKM denip geçilen eski Kültür Sarayı'na giden, Yirmi Sekiz'den pek de farklı izlenimlerle ayrılmıyor ki. Şimdi Okan Efendi, "Hiç merak etmeyin, ben beş yıl daha başınızdayım" diye eşyasını toplayıp gitti, yerine Mesut İktu geldi ya, İstanbul Devlet Operası bakalım ne vakit opâre olmaktan kurtulup opera olabilecek?

Öyle değil mi? Operanın hayaleti dedikleri Gaston Leroux'nun yarattığı bir ucube değil, bizim Taksim'de sergilenen garabet dizisi olsa gerek.

Garabet daha gişesinden başlıyor meretin. Yekta Hanım'ın hazırladığı, bizim Ülya'nın çizdiği cicili bicili program risalesine bakılırsa gişe her gün saat alafranga ondan on sekize kadar, temsil günleri (aman Allah'ım sanki Eminönü Halkevi, yıl 1935, ' temsil günleri '...) temsil saatine kadar açık. Lâkin hem opârenin, hem de alafranga sazların refakatinde konser tesmiye edilen Frenk musikisi icra edilen orkestra programlarının bileti satılacak gişe her seferinde kapalı. Anavatan Partisi'nden kart getirip bilmem kaçıncı dereceden devlet memuru edilen iri bıyıklı, boz takım elbiseli, örme kazaklı ve asık suratlı arkadaşlar ya aptesanede oluyorlar, ya bir işleri çıkıyor, ya da arkada çay içmedeler. Saat onda açıldığı farzedilen gişe on ikide kapanıyor, öyle ya, devlet dairesi dediğin yemek tatili yapmayacak mı? İkide yeniden açıldığı sanılan gişede öğleden sonra ara ki efendileri bulasın, o gün mübarek cuma ise namazdadırlar, değilse kimisi su parası yatırıyor, kiminin çocuğunun okul aile birliği toplantısı var, kimisi Feriköy pazarında alışverişte!

Eski müdür Okan Demiriş... İyi kemancıydı ama, iyi yönetici değildi

İkinci sefalet, büfe tabir edilen ve de her iki yan fuayede yer alan tanzim satışı mağazaları... Yahu elin oğlu opera fuayesinde şarap verir, şampanya verir, operaya bu yakışmaz mı, buraya gelen seyirci Okan Efendi'nin "Karyağdı Hatun" nam milli ve de İslami opâresine gelenler gibi hep sıkma başlı, türbanlı, sakallı olacak, ikinci perdede de sıkılıp çıkacak değil ya, buraya gelen kalburüstü insan... Hayır, büfede görevli devlet memurları, ellerindeki açacağı şişelere bir futbol stadyumu büfecisini aratmayacak ustalıkla cırrrk cırrrk sürtüp re minör üzerinden beste yapar, opâre büfesinde Meysu, Fanta, Yedi Gün, ayrıyeten Panço, mısır gevreği (tuzlu, tuzsuz, biberli çeşitlerimiz mevcuttur), Çokomilk, Tadelle, Tipi Tip satarlar!

Kenefi ayrı rezalettir. Hadi "Şehrazat" balesinde oynayan çocukların zenci makyajlarını su akmadığından kelli silemeden öylece taksiye binip eve gittiklerini geçtik, üç kişilik soyunma odasında on kişi üst üste soyunup giyindiklerini de geçtik, bre kardeşler bari şu seyirci kenefinde su aksın, sabun olsun, kıçını silmeye kâğıt olsun, havlu mavlu olsun yahu! Hayır yoktur. Çünkü burası opera değil, adı üstünde opâredir vesselam.

Salona girilir. Yer gösteren de devlet memuru olduğundan ve de bahşiş alması yasaklandığından, binbir naz niyaz yerinizi lütfen şöyle uzaktan burnunun ucuyla işaret eder ve geçilip yerleşilir. T sırasındaysa yeriniz, vah ki eyvah, orası Rüzgârlı Bayır'dır, eser! Hayati Tabanlıoğlu'nun yarattığı mimari şa-

TOPRAK

Çok yaşa Gala!

Yeni Gala Kapaklı Mendil

heserin hiçbir köşesinden doğru dürüst ses duyulmadığı için akustikten makustikten çoktan vazgeçmiş, bari rüzgâr tutmayan bir koltukta oturma derdindesiniz ama şansınız varsa tabii.. Işıklar kararır (çok şükür Anavatan Partisi'nden torpilli devlet memurları henüz reostayı Hikmet Şimşek üstadımıza çattıysanız, vay halinize!

Her çeşit yeteneksiz Dersaadet Opâresi'nde sözbirliği edip toplanmış görünür. Sesi çatlayan tenorlar, üçüncü sıradan arkasına ses geçiremeyen baritonlar, bel canto katleden sopranolar, ince hastalıktan kan tüküre tüküre,aksıra tıksıra vefat eden yüz yirmi okkalık, yanağından kan damlar Mimi'ler Violetta'lar, diz çöküp bir daha kalkamayan iri kıyım genç kızlar, yani genç kız rollerine eş, dost, akraba ve taallukat sayesinde çıkan elli beşlik primadonnalar, konservatuvarın eskrim dersini kırıp kırıp Don Giovanni'nin elinden ölümcül kılıç darbelerini kütük gibi yiyen jönprömiyeler, iki kitap okuyup, iki plak dinleyip operayı öğrenecek yerde Park Café'de kafayı çekip dedikodu yapan genç istidatlar, daha neler neler...

Allah'ım bu opâre çatısı altında kimsenin felsefesinde bulunmayan ne gariplikler yer alır... 1850 Paris'ine Art Nouveau dekor kıvrımları attıran dehalar, ortalığı kendi ruh dünyasının derinliklerinden kopup gelen pembe, mor, fıstık yeşili cartlıklara bulayan yaratıcılar, opera besteledim diye Hollywood müziğine ilahi ve nefes katıp yarı resmi El Ahram gazetesi gibi yarı resmi Türk-İslam sentezi doğrultusunda (Allah kabul etsin) eserler veren büyük besteciler, Can-Can dansında kızlara kara don giydirip namus kurtaran Türk-İslam bülbülleri, evet onlar, dünyanın sayılı kemancıları arasına girebilecekken (Ekrem Zeki ile Verda Hanım'ın günahları boynuna) dünyanın sayılı beceriksiz besteci ve yöneticilerinden biri olup çıkan, çaçaron eşleri için dünya prömiyerleri düzenleyip ele güne alay konusu olan dâhi müzisyenler!

Arada, çok büyük bir bas, Ayhan Baran, çok büyük bir başka bas, Atilla Manizâde, çok iyi bir soprano, Leyla Demiriş, çok iyi bir koro, kaynar gider. Bir Erol Uras'ımız palyaço Canio'nun o ünlü aryasını José Carreras'tan daha iyi söylüyormuş, bir Mete Uğur Don Escamillo'da bir Ruggero Raimondi'den aşağı kalmıyormuş, bir Müveddet Günbay ilerleyen yaşına rağmen gece kraliçesinin aryasını bir Edda Moser'den daha temiz okuyormuş, bunlar kaynayıp gider arada...

Mete Uğur küsmüş, buralardan elini ayağını çekmiştir. Leyla Gencer'e yalvarsan gelmez. Neden gelsin ki? Yekta Hanım'ın tepeden çarşaf sarkıtıp üzerine kırmızı ışık vurduğu, böylece yangın efekti yarattığı, heykelin partisyonunu cızırtılı bantlardan verip o müthiş finali piç ettiği Don Giovanni sakaletinde işi ne? "Can çekişen kız fazla konuşmaz" deyip Rigoletto finalini makaslayan, böylece müzikten Verdi'den daha iyi anladıkları meydana çıkan hokkabazların elinde maskara olmak için mi? Yoksa içi bol bol mum, türbe, adak, tütsü, Allah, peygamber, kader, kısmet, tevekkül, esrar, takdir-i ilahi, mucize bezeli mistik libretto şaheserlerine kovboy müziği yazan eşsiz bestecilerimizin oyuncağı olmak için mi?

Mesut İktu'nun işi zor. Hacimsiz sesini diğer arkadaşlarında olmayan oyun gücüyle dengelediği (ama 'kötü adam kambur olup topallar herhalde' diyerek Tonio'yu da Rigoletto gibi canlandırdığı) günler başka, bu cadı kazanını, bu gayya kuyusunu çekip çevirmek başka... Okan Efendi'den devraldığı enkazı bakalım nasıl diriltecek?

Bir Selçuk Tollu'nun aman iyi dekorlar yapayım telaşı, bir Şanda Zıpçı'nın aman iyi kostümler çizeyim kaygısı, Figen Koyunoğlu'nun, Acar Başkut'un saygıdeğer çabaları, bakalım köşeleri tutan hokkabazlara rağmen sonuç verecek mi? Yahu, nerelerden nerelere gelmişiz? Abdülhamit **efendiniz** bile sarayda opera seyrediyor, "Madam Kamelya" diyor ama Rigoletto'ya da bayılıyordu! Verdi'nin başeserleri, Venedik, Petersburg prömiyerlerinin üzerinden on ay geçmeden İstanbul'da sahneye konuyordu, haberiniz var mı? Hekimbaşızâde Hayrullah Efendi'nin 1844'te bestelediği ilk Türk operası "Hikâye-i İbrahim Paşa", acaba IV. Murat'tan daha mı kötüydü, Karyağdı Hatun'dan daha mı ilkeldi? Hiç sanmam. O 1930'ların buram buram Orta Asya kokan "Özsoy", "Tezer", "Bayönder" gibi denemelerinden, Irving Stone'dan esinlenme libretto üzerine Van Gogh operası bestelemek basiretini (!) gösteren, nitekim daha sonra da Adalet Partisi Marşı yazacak Kodallı'lara, oralardan buralara ha?

Hele bunların konservatuvarı... Ol konservatuvar ki, Kadıköy'deki o güzelim hal binasına taşınmış, daha yakın zamana kadar çevredeki pazar yeri bir türlü temizlenemediğinden, aryalara tezgâhtar çığırtıları karışır olmuştu: La donna e mobileee... Badüdez vaa, zovan vaa... Confutaaatiis, maledictiiis... Haniya mis gibin Arap zabını... Addioo, deeel passatooo... Karıştır bayan karıştır!... L'ora e fuggitaa, e muoio disperatoo... Karpuuuz!

Devenin neresi doğru ki, bizim opârenin bir tarafı eğri olmasın? Bütçe üç milyar, maaşlar devlet için makul sayılır, ayda dört yüz bin dolayında, helva neden yapılamıyor? Covent Garden sezonda yirmi dört ayrı opera sahneler, La Scala yirmi altı, bizimkiler üç, bilemedin dört, onun da ikisi röpriz, geçen yıldan sarkma, hemen hepsi sefalet!

Kadro geniş, tam seksen solist var, yüz on sekiz kişi koroda, neden en dar kadrolu sıradan operetlerle durumu idare etmeye bakarlar? Yılda üç operadan fazla sahneye konursa sürmenaj olmaktan mı korkarlar, Filiz Abla'nın deyimiyle? Bütün dünyada son yıllarda yaşanan olağanüstü opera rönesansının rüzgârı neden Türkiye'de de estirilemiyor?

Neyi paylaşamıyorlar? Neden birbirlerini yemekten vazgeçip ortaya doğru dürüst bir şeyler koymanın onurlu keyfini tatmak istemiyorlar? İkide bir yönetici değişir, sanat yönetimiyle idare yönetimi bir türlü birbirinden ayrılamaz, devlet büyüklerinden torpil bulan başrol oynar, eş dost kayırılır, cadı kazanları kaynatılır; biz demiyoruz züppelik edip dodekafonik takılın, "Wozzeck" mozzeck oynayıp yüzünüze gözünüze bulaştırın ama, neden doğru dürüst bir Verdi, bir Puccini, bir Mozart beceremezsiniz bre ademler? Gelsin Türk Shakespeare'i (!) Oflazoğlu'nun librettoları, gelsin kişiliksiz müzikler, gelsin aman hükümete yaranayım koltuğumu kapmasınlar kaygısı (bunun da bir işe yaramadığı görüldü), gelsin teneke sazlardan falsolu notalar, iki oktav çıkınca çatlayan primadonna sesleri, gelsin kitsch'in Allah'ı...

Siz bakmayın elli iki milyonun arebesk dinlediğine, opera dinleyicisi sanıldığından daha çoktur. Bu şehirde birkaç bin kişi operayı seviyor, doğru dürüst opera dinlemek istiyor, doğru dürüst opera seyredemediğinden, doğru dürüst plak ve kaset de bulamadığından kıvranıp duruyor. İnsanları bu bütün sanatların en güzelinden soğutmaya ne hakkınız var, sizi gidi çapsız zenaatkârlar sizi...

Engin ARDIÇ

bozacak fırsat bulamamışlar), şef gelir, la tonunda cânım akort sesleri heyecan katar, uvertür tabir edilen girizgâh müziği başlar. Şef gâvursa amenna, Robert Wagner diyelim, orkestraya ve sahnede icrayı lubiyat eden solistlere hayretler içinde baka baka iyi kötü görevini yerine getirecektir. Cem Mansur gibi, müzik yeteneğinden çok yakışıklılığıyla prim toplayan bir reise düştüyseniz, hele hele koskoca devlet sanatçısı, purofüsür, ama bir orkestra şefinden ziyade bando takımı komutanlığından tekaüt binbaşı-subay kıdemli başçavuşu andıran

Leyla Demiriş çok iyi bir soprano... Bir de "Karyağdı Hatun" ona yakışır düzeyde olsaydı

Milan Kundera'nın "Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği"nde tarif ettiği "Kitsch"in ne olduğunu görmek istiyorsanız, "Paris Hayatı"nı izleyin

EYÜP CAN / PROFESYONEL RİNGLERDE

Zirveye beş kala

Danimarka lisansıyla dövüşen Türk boksörü Eyüp Can, son maçını da kazanarak önümüzdeki aylarda Avrupa Şampiyonluğu unvan maçında eldiven giymeye hak kazandı.

Son raundun son dakikasıydı. Saniyeler saat gibi uzuyor, raunt bitmek bilmiyordu. Önceki 5 rauntta da rakibi İtalyan Roberto Cirelli'yi dövmüş, hatta galibiyeti garantiye almıştı, ama yine de bu son raundun kazasız belasız, bir an önce bitmesini istiyordu. Bitiş gongunun ardından hakem her iki boksörü de ortaya çağırdığında spor salonunu dolduran seyirciler nefeslerini tutmuş sonucu bekliyorlardı. Kısa bir duraklamanın ardından ince yapılı, ufak tefek esmer gencin kolunun havaya kaldırılmasıyla birlikte salon "Türko, Türko" diye çınlamaya başlamıştı. Danimarka lisansıyla dövüşen Eyüp Can, 51 kiloda profesyonelliğe geçtikten sonra birbiri ardına dizdiği galibiyetler serisine bir yenisini daha ekliyor ve geçtiğimiz hafta sekizinci maçını da kazanıyordu. Artık amaca bir adım daha yaklaşmıştı. Gelecek birkaç ay içersinde aynı kilonun Avrupa Şampiyonu İngiliz boksörü ile unvan maçına çıkabilecekti. Cemal Kamacı'dan bu yana hiçbir Türk boksörü Avrupa ringlerinde unvan karşılaşmasında eldiven giymeye hak kazanamamıştı. Eyüp Can, Türkiye'de profesyonel boks olmadığından Danimarka lisansıyla dövüşerek bu başarıya ulaşan ikinci Türk boksörü olma yolunda. Ancak Eyüp Can, "Benim amacım Cemal Ağbim gibi Avrupa Şampiyonu olmak değil" diyordu. "Ben 51 kiloda Dünya Şampiyonu olacağım..."

Konya'dan Kopenhag'a: Can ailesi Konya'dan Danimarka'ya işçi olarak göç ettiğinde 1964 doğumlu Eyüp'e de bu yeni dünyayı tanıma fırsatı doğuyordu. Ancak Eyüp haylaz çıkacak ve ilkokul mezunu olarak kalacaktı. Gönlünde yatan ilk spor aslında futboldu Eyüp'ün.

Eyüp, **Nokta** muhabirine, "Ağbi çok iyi futbol oynardım, çok iyi koşardım, çalım atardım. Ama gel gör ki, topa vurmayı öğrenemedim. Gol atamıyordum" diyordu.. Çelimsiz görünüşlü bir çocuk olmasına rağmen sert oynuyordu ve kavga ediyordu. Hani, vurdu mu oturtur cinsinden yumrukları vardı. Onun için en uygun spor olsa olsa boks olurdu. Ama ilk etapta boksu geçim kaynağı olarak göremezdi. Para kazanmak için, ileride kendisine boks yaşantısında büyük yardımları olacak Kopenhag Sheraton Oteli'nde garsonluk yapmaya başladı.

Valby IK Kulübü'nde lisanslı olarak başlayan boks yaşantısı çok parlak geçecekti. Danimarka'da yaptığı 47 maçın tümünü kazanan Eyüp'ten, 1983 yılında artık Danimarka'yı temsil etmesi isteniyordu. Eyüp, Dünya Şampiyonası'nda dövüşecekti, ama daha sonra "duygusal" olarak nitelediği bir kararla bu teklifi reddetti. 1983 yılında bir gazetenin sakatlar yararına düzenlediği maç ile ilk defa Türk sporseverlerinin karşısına çıkan Eyüp, kısa sürede milli takıma da çağrıldı. İlk zamanlar "Benim elimde elli tane Eyüp var" diyen dönemin Boks Federasyonu Başkanı Metin Ünüvar, daha sonra tutumunu değiştirerek Eyüp Can'a büyük ilgi gösteriyor ve diğer boksörlerin tepkilerini çekiyordu. Türkiye'de yetişmiş boksörler Eyüp Can'ın kayırıldığı kanısındaydı...

1984'te Türkiye Şampiyonu olduktan sonra 23 defa milli formayı giyen Can, İnter-Cup, Venedik gibi çeşitli turnuvalardan altın madalya getirecekti. 1984 Olimpiyatları'ndan bronz madalya ile döndükten sonra 1986 yılında da Dünya Üçüncülüğü'nü kazanan Can, tüm dünya kamuoyunun dikkatini çekiyordu. Türkiye'ye döndüğünde kendisine çeşitli hediyelerle birlikte bir daire hediye edilmesine rağmen Eyüp Can'ın gözü artık profesyonellikteydi.

Profesyonel maçlarının tümünü kazanan Eyüp Can boks otoritelerinin dikkatini daha amatör maçlarında çekmişti.

HASAN SARICİÇEK

Zirveye doğru. Profesyonellik kararından sonra Avrupa'nın en iyi boks antrenörlerinden olan Hans Henrige Palm, "son yıllarda gördüğü en kabiliyetli boksör" olarak nitelendirdiği Eyüp'ü çalıştırmaya başlamıştı. Finansörlük ve organizatörlüğü ise Mogens Palle üstlenmişti. Eyüp, profesyonel olarak sırayla İskoç, İngiliz, İspanyol, İtalyan ve üç Fransız rakibi yendikten sonra, son olarak da İtalyan Roberto Cirelli'yi aynı skorla, 3-0 yenerek Avrupa Şampiyonluğu unvan maçı yapmaya hak kazanıyordu. Can, **Nokta** muhabirine "Profesyonel olduktan sonra 40 milyon TL kazandım, şimdi daha iyi besleniyorum ve daha iyi çalışıyorum" diyordu. Eğer Avrupa Boks Birliği unvan maçını yaz aylarında yaptırırsa bu maçı Türkiye'de yapmak istediğini bildiren Can, "Kış aylarında Türkiye'de boks yapacak salon yok. Eğer unvan maçını Danimarka'da yapmak zorunda kalsam bile unvanı kazandıktan sonra ilk maçımı ne olursa olsun Türkiye'de yapacağım" diyordu.

Hakan AKÇAOĞLU

Uğur ve Cevat!.

Günaydın gazetesi Spor Servisi'nin ilgi toplayan bir çalışması var. Haftanın Süper Futbolcusu'nu seçiyorlar. Seçim şekli her türlü tartışmaya açık.. Çünkü haftada bir, bilemedin iki maçı izleyen bir kişi nasıl oy verebilir ki?.. Görmediği maçın adamı için kullandığı oy ne derece doğrudur ya da.. Ama olayın ilgi topladığı gerçek..

Geçen hafta, önemli bir oy çokluğu ile Cevat Prekazi, "Süper Futbolcu" seçildi. Cevat'ın seçilişi de, Bab-ı Ali'nin maça bakış tarzının ilginç bir göstergesi oldu.

Bizce Cevat o maçın, iyi futbolcuları arasında dahi değildi. Bir golü atması, ikisinin de atılmasında önemli rol oynaması Cevat'ın iyi oynadığı anlamına gelmiyor bizce.. Çünkü futbol 90 dakikalık bir olay. Gol ise, bilemediniz 60 saniyelik bir iş..

Cevat süper futbolcudur. Duran topa süper vurur. Süper çalım, süper pas atar. Zaten bunun için Galatasaray'a transfer edilmiş, bunun için Galatasaray forması giymiştir.

Ama Cevat, mücadele etmeyi sevmez. Oynaması için topun tam ayağına gelmesi gerekir. Bir adım önüne, ardına atın, uzanma zahmetine katlanmaz. Kaptırdığı topun peşinde koşmaz. Takım ileri çıkmışken, en gerideki adam olsa dahi, kontrataklarda rakibi takip edip, savunmaya çok kritik olan anı kazandırma zahmetine katlanmaz. Üzerine doğru biraz sağlam girecek gibi gelen rakip gördü mü, ayağındaki topu hemen, olumlu olumsuz bakmadan çıkarır. Sahanın en çamurlu zamanında Cevat'ın formasının kirlendiği enderdir. Havanın en sıcak olduğu maçlarda, aynı formada terin az olduğu gibi..

Özet.. Cevat bir lükstür. Topu ayağına istediği gibi aldığı zaman, izlenmesine doyum olmayan bir lüks.. Onun dışında Cevat varsa, Galatasaray 10 kişidir.

Yapması gerekeni, en kolay yaptığı şeyi, yaptığı için bir adam, haftanın süper futbolcusu olmaz. O frikiki atmak da, 18 içine öyle dalmak da Cevat'ın zaten yapması gereken, onun klasından beklenen şeylerdir. Ama onun ötesinde yani gol anlarının dışında ne yapmıştır Cevat?.. Maçı videoya çekenler bir daha izlesinler.. Ya da, bundan sonraki ilk Galatasaray maçında Cevat'a o gözle baksınlar?.. Kaç topu kovalıyor, kaç kora kor ikili mücadeleye giriyor, topsuz alanda nereye koşuyor, ya da koşuyor mu?.. Bütün Galatasaray forveti ve orta sahası "Hücum press" yaparken, Cevat neyle vakit geçiriyor?.. Maç boyu kaç top alıp, kaçını kullanıyor?

Bir adam, bir maçta kendini hiç yormaz, hep zinde kalır ve aldığı, isteyip aldığı üç topu iyi kullanırsa, süper olur mu?.. O zaman 90 dakika dinamo gibi koşan, durmadan rakiple boğuşan, böyle boğuştuğu içindir ki, son dokunma anında topu istediği yere yollayamayan futbolcuya haksızlık etmez miyiz?

Cevat topu sadece kendi istediği anda ve kendi istediği koşullarda oynuyor. Bu yüzden hata yapmıyor. Oyundan dakikalar boyu kayboluyor, kimse fark etmiyor. Ama maçtan sonra, eve, ya da gazeteye dönüp gözlerinizi kapadığınızda aklınızda bir, üç, beş, yaptığı süper hareketler kalıyor.. Tamam.. Cevat süper oluyor..

Yanlış.. Cevat süper futbolcu evet.. Ama haftanın süper futbolcusu.. Hayır. O Cevat'ı ülkemizde oynadığı ilk Trabzon maçı dışında görmedik.

★★★

Cevat'ın tam tersi bir adam var.. Uğur.. O da, topla Cevat kadar az oynuyor. Ama bir maçta, eğer yapabilirseniz, topu bırakıp Uğur'u izleyin.. Topsuz futbolun ne olduğunu göreceksiniz.. Uğur nerelere gidiyor?.. Rakibin hangi atak yollarını kapıyor? Top Galatasaray'a geçince, fırlayan takımına hangi atak yollarını açıyor?.. Sahada basmadığı yer, rakipte mücadele etmediği adam kalıyor mu?.. Çağdaş futbolun temel unsurları, tek toplar verkaçlarda Uğur'un etkinliği ne?.. Kendisi ne kadar oynuyor, etrafını ne kadar oynatıyor, rakibin oyununu ne kadar bozuyor?..

Cevat bir maçta, hiç abartmıyoruz, en fazla 10 dakika top oynuyor. Bu 10 dakikada büyük hareketler yaparsa ne âlâ?.. Yapmazsa, Galatasaray bedelini çok ağır ödüyor.. Ama Uğur, fizikman tükendiği ana kadar, oyunun her saniyesinde aktif olarak var..

★★★

Topsuz oyunu izlemek, klasik müzik dinlemek gibi, bir bilgi, görgü ve alışkanlık işi.. Artık sıradaki seyirciden değilse bile, onu yönlendirmesi gereken spor yazarından, bütün bir sahayı ve maçın 90 dakikasını izlemesini beklemek hakkımız değil mi?..

Yalnız son harekete prim vererek, futbolcuları tembelliğe ve sorumsuzluğa biraz da biz itmiyor muyuz?..

Hıncal ULUÇ

Yeni bir "Güven Partisi"

"ANAP'ın Solcuları"na öteki parti yetkililerinin gösterdikleri tepki inanılır gibi değil. Hele Fikri Sağlar'ınki... Sağlar'a göre, o insanların gidiş gerekçelerini bizzat o insanlara sormak gerekir. Buraya kadar tamam da, Sağlar, ANAP'ı tarif ettikten sonra işler karışıyor: "ANAP'ın düşünce yapısı, irticayı yeniden geri getirmek, demokrasiyi kaldırmak ve bir dikta rejimini sürdürmek"tir. Eh, bravo yani! Sağlar bu açıklamayla durumu açıkladığını sanabilir ama, bu soruyu çok ciddi bir şekilde kendi kendilerine soran biz sosyal demokratları hiçbir şekilde tatmin etmediğini söylemeliyim. Bu gidişle ve bu kafayla ANAP yalnız bu seçimleri değil, bundan sonraki seçimleri de alır ve SHP de kısa süre içinde yeni bir Güven Partisi haline gelir.

Selma Demeyen—BURSA

Kars'taki Almanya

Derginizin 39. sayısında yayımlanan "Kars'taki Almanya" başlıklı makaleyi büyük bir zevk ve ilgiyle okudum. Kars bölgesinde yerleşmiş olan Almanların tarihi hakkında birkaç nokta eklemek istiyorum:

Volga Nehri bölgesindeki Almanlar esir olarak Çarlık Rusyası'na gelmediler. 1764 tarihinde Çariçe 2. Katherina'nın daveti üzerine, çoğunlukla Protestan olan yaklaşık 8 bin aile, yani 28 bin kişi Güneybatı Almanya'dan gelip Volga bölgesini kolonize etmek amacıyla oraya yerleşmişler. Bu topluluğun sayısı 1914'te 700 bine ulaşmıştı.

Bugünkü Kars ise 1876 yılında Rus orduları tarafından işgal edildi, iki yıl sonraki Berlin Antlaşması'yla da Rus topraklarına katıldı. Ruslar, 1918'deki Brest-Litovsk Antlaşması'na kadar egemenlikleri altında tuttukları bu bölgeyi kolonize etmek için buralara kendi nüfusundan insanları yerleştirdi. 1897 nüfus sayımına göre Kars Oblast'ında bulunan Protestan sayısı 861'di ve bunların büyük bölümünü Almanlar oluşturuyordu.

Dr. Hans-Peter Laçueur

Kars'taki Alman köylüleri

İnan Kıraç'tan Kenan Kuzey'e

"Nokta dergisinden Hakan Feyyat'ın bana ilettiği mektubunuza geç cevap verdiğim için özür dilerim. Otomobilinizle ilgili arızaların giderilmesi için Nasoto Pazarlama AŞ Genel Müdürü Melih Koral'a durumu bildirdim. Sizinle en kısa zamanda temasa geçecektir. Zaman zaman arabalarımızda bazı arızaların meydana geldiğini bizler de biliyoruz ve bu konuları servis örgütümüz kanalıyla yakinen takip ediyoruz. Mektubunuzda bizlere karşı kullandığınız ifade tarzına çok üzüldük. Ayrıca doğrudan doğruya bizimle temas ettiğiniz takdirde gereken ilgiyi göreceğinizden emin olabilirsiniz. Şikâyetlerinizin en yakın zamanda halledileceğine inanıyorum."

İnan Kıraç

Yılmaz'ın açıklaması

"ANAP'ın Solcuları" başlığıyla geçen haftaki sayınızda yer alan yazı ile ilgili olarak aşağıdaki hususları sizin ve sayın okuyucularınızın bilgisine sunmak isterim.

Ben, milletvekili olmak için SHP'ye başvurmuştum. Genel Merkez, Mardin örgütünün listede yer almam yolundaki isteğini dikkate almadı. Bunun üzerine bu başvurumu sonuçlar açıklanmadan geri aldım ve ANAP'tan gelen öneriyi kabul ettim.

Batman'da yapılan bir baraj ile ilgili olarak veya başkaca herhangi bir konuda Enerji Bakanlığı ile hiçbir ilişkim olmadı. Hiçbir işe veya firmaya aracılık etmiş değilim.

Barış Derneği davasında gıyabi tutuklu iken görüştüğüm kimse, zamanın Adalet Bakanlığı Özel Kalem Müdürü'dür. Kendisiyle lise sıralarından tanışırız. Bu görüşme, tamamiyle dostluk ve sohbet çerçevesi içindedir. Dava ile ve tutukluluğumla ilgisi yoktur.

Nurettin Yılmaz

Okuyucu Mektupları için adres:
Nokta Dergisi Okur Mektupları
Gelişim Yayınları
Levent / İSTANBUL

ABONE KOŞULLARI

Yurt içi
6 aylık: 15.000 TL.
1 yıllık: 29.900 TL.

Abone bedellerinin 128 139 no'lu Nokta Süreli Yayınlar A.Ş.
Posta çeki hesabına yatırılmasını rica ederiz.

Yurt dışı
(Yıllık-uçak postasıyla)
Avrupa ve Ortadoğu: 75 ABD Doları
ABD ve Uzakdoğu: 127 ABD Doları
Abone bedellerinin Yapı ve Kredi Bankası Nişantaşı Şubesi 615 147/6 no'lu hesaba transferini rica ederiz.

Eksik sayılar için adres:
Klodfarer Caddesi No 25
Cağaloğlu-İstanbul Tel: 527 74 64

Kıbrıs fiyatı: 1050 TL.

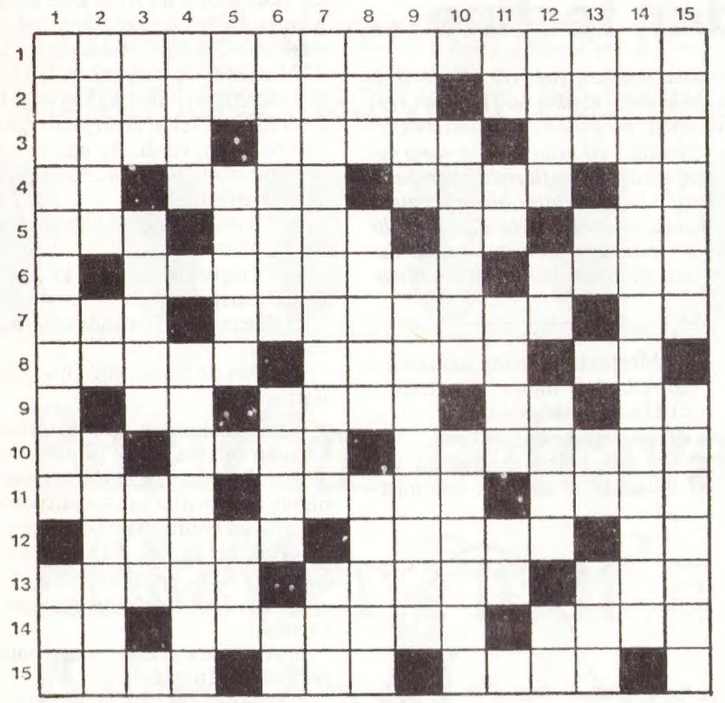

SOLDAN SAĞA: 1- Anayasal dönemler konusunda yeni bir kuram geliştirmiş, seçim toplumbiliminin gelişmesine katkıda bulunmuş, **Politikaya Giriş, Siyasal Rejimler, Siyaset Sosyolojisi, Seçimle Gelen Krallar** gibi yapıtlarıyla tanınmış günümüz Fransız siyaset bilimcisi. **2-** Gazetecilik dilinde bir çeşit uydurma habere verilen ad - Öğrencilerin durumunu gösteren belge. **3-** Hıyanet eden kimse - Medrese öğrencisi - Ünlem. **4-** Vilayet - Yurdumuzda bir ırmak - Hz. Muhammed'in Müslümanlığa karşı olanlarla yaptığı ikinci savaş - İskambil oyunlarında kâğıt atma sırası. **5-** Boyun eğen, kendisini başkasının buyruğuna bırakan - İlgeç - Duman lekesi - Çok eskiden Hindistan'ın kuzeyinde yaşamış bir halk. **6-** Mimarlığın kent düzeni ile uğraşan kolu - İnatçı. **7-** Bir tartı birimi - Isı değeri yüksek bir tür taşkömürü - Bir soru sözü. **8-** Küp - Bir şeyin olmasına az kaldığını belirten deyim sözü - Toprağın nemi, yaşlık. **9-** Utanma - **Gaetano Donizetti**'nin bir operası - Bir haber ajansının simgesi - Sınır boyu. **10- Mehmet Asım, Hakkı Tarık** ve **Hasan Rasim** önadlı üç kardeş yazar ve gazetecinin soyadı - Bir kadın giysisi - **Ağaçsansarı** da denilen postu değerli bir hayvan. **11-** Bir oyun, roman ya da öyküde yer alan kimse - XIX. yüzyılda Fransa ve Avrupa'da yaygın olan yapı, mobilya ve giyim biçemi - Bir yarışın belirli uzaklığı kapsayan bölümlerinden her biri. **12-** Pilotlar ve havacılar için yayımlanan bülten - Soruşturma - Nazi partisinin, "Kahverengi Milisler" de denilen hücum kıtasının kısa yazılışı. **13-** Napoli yakınlarında turistik bir ada - Çengel sakızı da denilen ve kengelin sütünden çıkarılan bir çeşit sakız - Deniz teknelerinde arka taraf. **14-** Aşamasız asker - Kısa ya da özlü anlatımı olan güldürücü öykü - Dinin buyruk ve yasaklarına bütünüyle uyan kimse. **15-** Ticari bir işlemde zarar tehlikesine karşı ayrılan pay - Bir yılan türü - Ahlakbilim.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- 1885-1949 yılları arasında yaşamış, Sanayii Nefise Mektebi'ni bitirdikten sonra bir süre de Almanya'da öğrenim görmüş, Alman neoklasisizminden etkilendiği büstleriyle tanınmış Türk heykelcisi - Şarabı bulduğuna inanılan efsanevi İran hükümdarı. **2-** Ermeni terör ve cinayet örgütü - Nikelin simgesi - Büyük zoka. **3-** Bir ABD haber ajansının simgesi - Üçgen biçiminde katlanmış olan şey - Sırçadan yapılmış büyük bira bardağı. **4-** Güzel, latif - Hisse senedi, tahvil, yabancı para gibi değerli kâğıtları daha kârlı görülen başka kâğıtlarla değiştirme işi. **5-** İran'ın plaka işareti - Yayla çalınan uzun saplı bir saz - Fransa'nın doğusunda bir ırmak. **6-** Çapraz düğmeli, ipek ya da sırma işlemeli bir tür kısa yelek. **Sakağı** da denilen ölümcül bir hayvan hastalığı - Eski dilde baba. **7-** Kişinin kendini olup bitenlerin merkezinde, bütün eylem ve tutumların çıkış noktası olarak görmesi - Yankı. **8-** Şube - Uzun ve tumturaklı konuşma - Soyu tükenme tehlikesi gösteren ayıya benzer bir hayvan. **9-** Yaramazlık etmeyen - Adı hemen anımsanamayan ufak-tefek şeyler için kullanılan sözcük. **10-** Hinduizm'in temel öğesi olan hiçbir varlığı incitmeme ilkesi - Argoda dikiz. **11-** İlave - Akıl - 1949'da **Walter Baade** tarafından keşfedilen küçük gezegen - Erken. **12-** Bir mal ya da paranın, belirli bir süre içinde emek verilmeden sağladığı gelir - Bir hayvan - Sayı, tane - Silisyumun simgesi. **13-** Bir renk - İki tarla arasındaki sınır - Mısır'ın plaka işareti - Bir cins kömür. **14-** Nedim'in etkisini taşıyan gazelleri ve şarkılarıyla tanınmış XVIII. yüzyıl Divan şairi. **15-** Gerçeklik - Kılığının ya da eşyasının düzgün ve temiz olmasına özenmeyip düzensizlik içinde yaşayan.

Hazırlayan: Sedat YAŞAYAN

Geçen haftanın çözümü

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	C	L	A	U	D	E	M	O	N	E	T	■	K	A	P
2	O	Y	■	P	İ	R	E	K	A	T	E	Ş	İ	N	■
3	L	O	K	A	L	■	S	Ü	■	A	R	A	R	A	T
4	E	N	O	S	İ	S	■	L	A	T	■	M	İ	N	E
5	T	■	N	■	J	A	V	E	L	İ	N	■	B	E	S
6	T	U	T	Y	A	■	A	R	İ	Z	O	N	A	■	L
7	E	C	E	■	N	A	L	■	D	M	■	E	T	K	İ
8	■	A	Y	A	S	O	F	Y	A	■	U	Ş	İ	■	M
9	Ş	■	N	E	■	R	■	A	T	İ	N	A	■	M	A
10	A	P	E	R	İ	T	İ	F	■	M	A	T	L	A	B
11	V	A	R	O	Ş	■	T	A	T	A	M	İ	■	N	D
12	A	R	L	■	R	A	■	U	L	U	■	E	D	A	■
13	L	A	D	O	G	A	■	A	Ğ	■	N	O	D	U	L
14	A	K	A	J	U	■	E	L	■	S	O	L	A	K	■
15	K	A	L	İ	T	E	■	İ	P	İ	■	E	T	A	P

Buyurun iktidar testine...

Dünyaya gelen herkes aşka gelebilir ama iktidara zor gelir. Nedir iktidar, nedir muktedir? İktidarın kaynağı var, tezgâhı var, kavgası var. Kaynakta gizlilik, tezgâhta halka "dayanmış" meşruluk, kavgada ise zorbalık ve erkeklik var. İktidarlar daima "dimdik" çıkarlar ortaya, ama neticede insandır iktidara gelmiş olan, bütün küçük zaaflarıyla. İşte belki bu yüzden politik iktidar ile "öf anam öff" cinsel kudret birleştirilmeye çalışılır. iktidarda olan kadın ise, o da kolay, ya erkek delisi diye tanıtılır ya da demir gibi muktedir... İşte bugünkü testimizin konusu, iktidar davası, sel gider kum kalır, iktidarlar yok olur, insanlar ölür, cinsellik olmasa geriye ne kalır?

1 İktidarın "en" özellikleri de var. En büyük, en gaddar, en gafur, en affetmez, en azgın... Bir de en uzun iktidar var: İsa'dan çok çok önce yaşamış olan Mısır kralı Pepi. Kaç yıl sürmüş?

a) 73 c) 67
b) 90 d) 64

2 En gaddar olanını bulabilecek misiniz? Çok küçük yaşta iktidardaydı. Hayvanlara işkenceyle başladı. Köpekleri sarayın damından sarkıtırdı. Büyüyünce çok büyük bir katliam gerçekleştirdi. 1580'de de öz oğlunu kemali afiyetle bizzat kendi elleriyle boğdu. Ürpererek kimdi?

a) Sekizinci Henri
b) Kızıl Erik
c) Korkunç İvan
d) Demirbaş Şarl

3 En eski kafalı ama işini en iyi bilen bir diktatör var. 1954'ten beri diktatörlüğünü sürdürüyor. Askerlerle, polisle ve sanayicilerle bir olup milletinin kanını emmede üstüne yok. Hapishanelerin yönetimini ya eski Nazilere ya da CIA kaçkınlarına verir. Adı General Alfredo Stroessner, hangi ülkeymiş?

a) Patagonya c) Parma
b) Portekiz d) Paraguay

4 Çok ünlü Peter İlkesi var: Herkes "en" sonunda kendi yeteneksizlik sınırına ulaşır. Bunu muktedirlere uygularsak Julius Sezar en yakın komşularına çok güvendiği için, Hitler güpgüzel ressamken generalliğe özendiği için en sonunda kendi yeteneksizlik sınırlarına ulaştılar. Peki ya Neron? Güzelim bir yeteneği varken büyük kent yakıcılığına bulaşmasaydı keşke. Neydi?

a) Mercekler üzerine uzmandı.
b) Aslanları hipnotize ederdi.
c) Hacamattan anlardı.
d) Çok iyi keman çalardı.

5 En çok kölesi olanlar da var muktedirler arasında. Onbinlerce. Bazılarının da iyi ki köle sayısı azmış. Örneğin ABD'nin birinci başkanı George Washington'un 1773'te hem de başkanken 216 kölesi mevcuttu. Amerikalı politik liderlerden Patrick Henry'nin ölürken 65 kölesi vardı. Bu liderin çok ünlü bir cümlesi de var. Anımsayabilecek misiniz?

a) "Bana ya özgürlüğümü verin, ya da ölümü."
b) "Özgürlük derecesi kölelikle ölçülmemelidir."
c) "Demokrasi de kademelerden ibarettir."
d) "Ben de herkes gibi çifte standartlıyım."

6 En korkutucu imparatorlardan biri de Hun İmparatoru Attila. Beşinci yüzyılda muktedir olmuş olan Attila'nın kendisinden beş yüz yıl sonra yaşamış bir papa ile ortak bir özelliği var. Bu papa Sekizinci Leo, ya ortak özellik?

a) İkisi de Roma'yı ele geçirmek istemişti
b) Atlarından vazgeçmeyip onları mumyalatmışlardı
c) İkisi de seks yaparken aksiyon halinde ölüvermişlerdi
d)Mezarları karışmıştı

7 Gençken edebiyata, ilerki yaşlarda ise gazeteciliğe merak sarmıştı. 25 yaşlarında bir sosyalist gazetede çalışırken "Metres"adlı romanı da tefrika ediliyordu. Kimdi bu en diktatör muktedir?

a) Benito Mussolini
b) Joseph Stalin
c) Nietzche
d) Mareşal Tito

8 En büyük Napoleon Bonaparte, en kısası da o. Öldükten sonra bütün organlarını paylaştılar. En ilgi çekeni de 2.5 cm uzunluğundaki deniz atına benzeyen kurumuş penisi idi. Elden ele dolaştıktan sonra biri onu satın aldı. Kim?

a) Louvre Müzesi
b) Amerikalı bir ürolog
c) New York Metropolitan Museum
d) Cicciolina

Hazırlayan: Ahmet Turhan Altıner

Yanıtlar: 1) b, **2)** c, **3)** d, **4)** d, **5)** a, **6)** c, **7)** a, **8)** b.

5 etiket gönderen herkese herkese herkese
yüzbinlerce hediyeler hediyeler hediyeler...

Pınar'lar sofraya...
Etiketler Pınar'a...
Armağanlar mutfağa...

Herkese
YEMEK REHBERİ
Yıl boyu kullanılacak dengeli beslenme rehberi.

55.555 Kişiye
İNDİRİM KUPONU
Bütün Pınar Et ürünlerinde geçerli 1000.- TL. indirim.

5.555 Kişiye
MUTFAK ÖNLÜĞÜ
Kullanışlı ve zarif.

555 Kişiye
AVRUPA MUTFAK BIÇAĞI
Uzun ömürlü. İster ekmek kesin, ister et.

55 Kişiye
ÖZEL TAVA
Artık başka tava kullanmayacaksınız.

5 Kişiye
AVRUPA SET ÜSTÜ FIRIN
Çabuk ve lezzetli yemekler için.

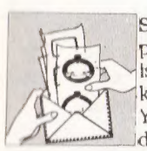

Sucuk, salam, sosis... Dilediğiniz Pınar Şarküteri ürünlerinden 5 tanesinin poşetini ön yüzünden kesin. Etiket baskılı bu poşetleri bir zarfa koyun, isminizi ve açık adresinizi de yazarak en geç 15 Kasım 1987 tarihine kadar "PINAR ET P.K. 479 İZMİR" adresine postalayın. 365 günlük Yemek Rehberi'nizi hemen alacak, ayrıca zengin armağan çekilişine de katılacaksınız.

PINAR ET ÜRÜNLERİ
PINARMARKETLERDE, BAKKALLARDA
SÜPERMARKETLERDE, ŞARKÜTERİLERDE...

Çekiliş 1 Aralık 1987 günü İzmir 7. Noteri huzurunda yapılacak ve kazananlara armağanları derhal postalanacaktır.

"sağlık, güven, lezzet"

Pınar Et, bir Yaşar Holding iştirâkidir.

KUTU KUTU / Salih MEMECAN

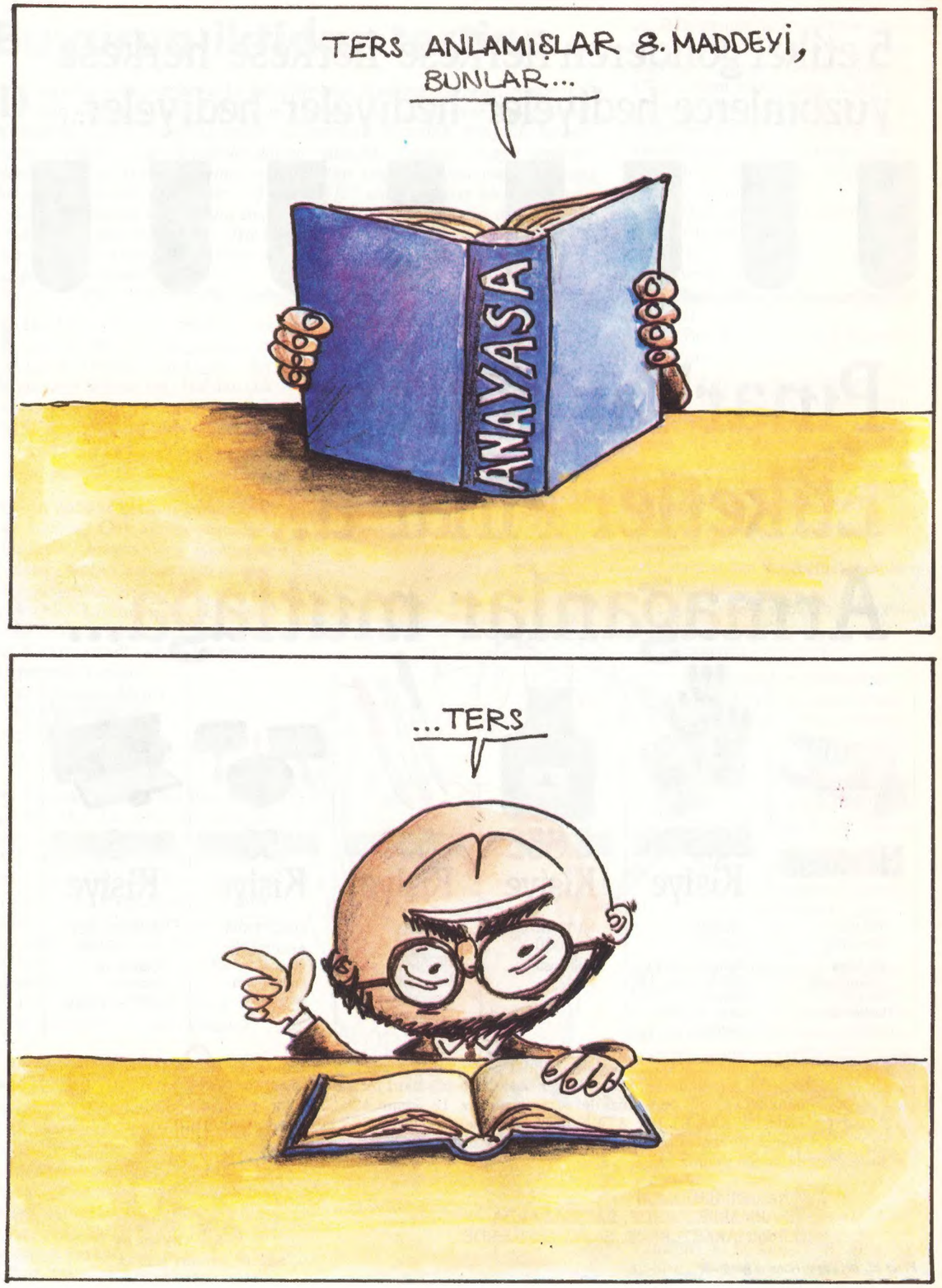

YÜNHEREKE HALI

Hereke Yün Halı...
İpeğimsi parlak, ışıltılı...

Geçmişte, saraylarda köşklerde serildi yerlere...
Bugün saraylarda, köşklerde evlerde süslemekte baş köşeleri...

El emeği, göz nuru, sabır: binlerce ilmek...
Yüzlerce yılın geleneği desenler, renkler.

Hereke Yün Halı... El Halısı...

Türkiye'nin en güzel halıları BAZAAR 54 için dokunur...

BAZAAR 54
"Kalite"

Nuruosmaniye Cad. 54 Cağaloğlu
İSTANBUL

Randevu ve Halı Kataloğu için 520 80 80-81'den Sn. Gülay Kasacı'yı arayınız.

BAZAAR 54 bir NET ŞİRKETLER GRUBU kuruluşudur